

ИК "КАМЕЯ"

БИБЛИОТЕКА

ФАНТАСТИКА

ПОЛ АНДЕРСЪН

ПАТРУЛ
ВЪВ ВРЕМЕТО

ТЕ ПАЗЯТ НАШАТА
ИСТОРИЯ

ПОЛ АНДЕРСЪН

ПАТРУЛ ВЪВ ВРЕМЕТО

Превод: Юлиян Стойнов

chitanka.info

Какво става, когато ходът на нормалната история е нарушен? Много просто — намесва се Патрулът. Неговите агенти се разхождат из времето и бдят историята да остане такава, каквата я познаваме. Или да я променят по свое усмотрение...

*На Кени Грей,
който ми показва грешките,
и на Глория,
който знаеше повече*

СТРАЖИ НА ВРЕМЕТО

1

ТЪРСЯТ СЕ: мъже на възраст от 21 до 40 г., физически здрави, семейно необвързани, с военно или техническо образование — за високоплатена работа, свързана със задгранични командировки.

СПРАВКИ: „Компания за приложни разработки“, 305 Източно авеню, от 9–12 ч. и от 14–18 ч.

— ... Работата, както вероятно се досещате — обясняваше мистър Гордън, — е малко необичайна, а освен това има строго поверителен характер. Надявам се, че умеете да пазите тайна?

— По принцип да — отвърна Менс Еверард. — Разбира се, зависи от естеството на тайните.

Гордън се усмихна, без да отлепва устни. Еверард виждаше за пръв път толкова странна усмивка. Събеседникът му имаше чудесно колежанско произношение и носеше строг делови костюм, но нещо в него издаваше чужденеца. Не беше само заради съчетанието от мургаво гладко лице, тесни азиатски очи и правилен нос. Но какво тогава?

— Да не ме помислите за шпионин — пошегува се той.

Еверард се засмя смутено.

— Простете, ако така ви се е сторило, но сигурно и аз, като повечето мои съотечественици, съм заразен от тази истерия. Честно казано, никога досега не съм бил в досег със секретна информация. Вашата обява ме заинтригува с предложението за задгранични командировки... Нали разбирате, обстановката сега е такава... не ми се иска да си загубя паспорта...

Еверард беше едър, широкоплещест мъж със загрубяло, обветрено лице и късо подстригани кестеняви коси. Документите му лежах на бюрото: свидетелство за отбита военна служба и справка за

работата му като инженер-механик в няколко компании. Гордън почти не ги беше погледнал.

Кабинетът не се отличаваше с нищо особено — бюро, два фотьойла, шкаф с картотека и врата към съседната стая. Зад отворения прозорец дори тук, на шестия етаж, се чуваше шумът на нийоркската улица.

— Имате независим характер — отбеляза накрая Гордън, като разглеждаше Еверард. — Това е добре. Мнозина от тези, които идват заради обявата се превиват така, сякаш са готови и на ритник в задника. Но човек с вашата квалификация едва ли би се съгласил на първото, което му предложат. Дори и при сегашните обстоятелства. Запознат съм с проблемите при... трудоустрояването на демобилизираните...

— Вече ви казах — повтори Еверард. — Вашата обява ми се стори примамлива. Работил съм зад граница и нямам нищо против пак да замина. Само че още не мога да разбера с какво всъщност се занимавате?

— О, с много неща — отвърна мъгляво Гордън. — Та значи вие сте воювали във Франция и Германия...

Еверард трепна изненадано. В армейското свидетелство имаше списък на неговите отличия, но той беше готов да се закълне, че Гордън не го е разгръщал.

— Хъм... Бихте ли стиснали с ръце облегалките на фотьойла? Така... благодаря ви. Как реагирате на опасностите?

— Чакайте малко... — ядоса се Еверард. Гордън хвърли око към прибора, поставен пред него на бюрото — миниатюрна метална кутия с две скали и трепкащи стрелки.

— Няма значение. Какво мислите за интернационализма?

— Чуйте, вие какво си...

— За комунизма? Фашизма? Жените? Интереси, хоби...? Благодаря ви, това е достатъчно. Можете да не отговаряте.

— Дявол да го вземе, какво означава всичко това? — кипеше от гняв Еверард.

— Не се притеснявайте — само един малък психологически тест. Всъщност интересуваха ме не толкова възгледите ви, колкото отношението ви към някои общочовешки ценности. — Гордън се облегна назад и докосна краищата на пръстите си. — Засега

результатите са многообещаващи. Идва най-важната част. Както вече споменах, работата има доста поверителен характер. Ние... мм... готвим малка изненада на конкурентите ни — той се усмихна. — Ако прецените, можете да съобщите за този разговор във ФБР. Вече ни проверявах и се убедиха в нашата благонадеждност. Установиха, че наистина се занимаваме с финансови операции и инженерни проучвания из целия свят. В работата ни обаче има един допълнителен аспект, заради който се нуждаем от хора като вас. Ще ви платя сто долара, ако се съгласите да прескочите до съседната стая за един малко по-обстоен преглед. Цялата процедура ще отнеме не повече от три часа. Ако се окажете подходящ, ще сключим с вас договор и ще започнем обучение. В противен случай просто ще се разделим. Става ли?

Еверард се поколеба. Тук нещо не беше наред. Празен кабинет, този любезен чужденец... странното предложение.

— Ще подпиша договора, но само след като ми съобщите с какво се занимавате.

— Както желаете — сви рамене Гордън. — И без това този въпрос ще го обсъждаме след като приключим с прегледа. Между другото, използваме някои доста модерни методи.

Последното се оказа самата истина. Еверард имаше най-обща представа от средствата за психологическо изследване — енцефалографии, асоциативни тестове, многопрофилни въпросници — но сред десетките писукащи и мигащи прибори, с които го обкръжиха, нямаше нито един поне малко познат. Въпросите, които му задаваше асистентът — плешив мъж на неопределена възраст, с бледо, лишено от каквото и да е изражение лице — изглеждаха напълно безсмислени. Ами металният шлем, който трябваше да си нахлузи — той пък за какво служеше? И къде отиваха всички тези разноцветни жици?

На няколко пъти Еверард поглеждаше към пултовете на приборите, но символите, които се изписваха там, бяха съвършено непознати: нито английски, нито френски, гръцки, руски или китайски... Нищо такова не би могло да съществува в година 1954-та от Рождество Христово. Още тогава в него възникна странна догадка...

С всеки нов тест растеше убеждението му, че скоро ще научи нещо повече за себе си. Менсън Емърт Еверард, трийсетгодишен, лейтенант от инженерните войски на САЩ, демобилизиран, работил

като конструктор и експлоатационен инженер в САЩ, Швеция и на Арабския полуостров. Семейно необвързан, макар вече да завивда по мъничко на някои от женените си приятели, без постоянна приятелка. Обича да чете, играе нелошо покер, интересува се от яхти и ветроходство, коне и оръжие, а отпуските си посвещава на излети и риболов. Всичко това Еверард го знаеше и преди, но само като отделни детайли, като късчета от мозайката. Сега те се сляха в едно цяло и той почувства всяка от тези черти като неотменна част от общата картина.

Когато напусна стаята беше като изстискан и целият лъщеше от пот. Гордън му предложи цигара и се зае да преглежда закодираните резултати от тестовете, които му донесе асистентът. От време на време си мърмореше под носа: „... така-а... кортикална функция зет-20... тук оценката е недиференцирана... психична реакция на анатоксини... липсват дефекти в централната координация...“ Гласът му постепенно придоби странен акцент — на нито един от познатите диалекти на английския език Еверард не бе чувал нещо подобно.

Едва след около половин час Гордън се откъсна от записите. Менс едва сдържаше яда си — имаше чувството, че му се подиграват. Но любопитството му бе по-силно от гнева.

— Е, най-сетне! — въздъхна Гордън и се захили така, че едрите му, бели зъби засвяткаха из стаята. — Трябва да знаете, че откакто пуснахме обявата съм върнал над двайсет кандидати. Но вие сте подходящ. Определено ставате.

— За какво? — Еверард се наведе напред, а сърцето му туптеше бясно.

— За Патрула. Очаква ви работа, наподобяваща до известна степен полицейската.

— Виж ти! И къде?

— Навсякъде. И във всяко време. Пригответе се — предстои ви да преживеете доста интересни неща. Нашата компания се занимава с напълно законна дейност, която обаче ѝ служи само за прикритие и източник на доходи. Основната ни дейност всъщност е да патрулираме във времето.

2

Академията бе разположена в западната част на Североамериканския континент от олигоценовия период — топла ера с безкрайни гори и зелени равнини, а плъхоподобните прародители на човека още са се криели страхливо, дочувайки тропота на гигантските млекопитаещи. Била е построена преди около хиляда години с разчет да бъде полезна поне половин милион години напред — достатъчен срок, за да бъдат обучени толкова сътрудници на Патрула във времето, колкото се окажат необходими. След това Академията щеше да бъде старателно заличена от лицето на Земята, на нейно място щяха да се появят ледници, а по-късно и хора, които през 19352 година (7841 година от Моренианската победа) щяха да открият тайната на пътуването във времето и да се върнат в олигоценовия период, за да построят Академията.

Тя представляваше комплекс от ниски, продълговати сгради с обтекаема форма и преливащи се зелени цветове, разположени на просторната поляна сред исполинските древни дървета. Гористият склон зад последната сграда се спускаше плавно към завоя на голяма река. Понякога нощем от отсрещния бряг долиташе тръбен рев на титанотерий, или протяжния зов на зажаднял за самка саблезъб тигър.

Еверард прекрачи с пресъхнало гърло люка на темпомобила (всъщност машина на времето) — просторен метален цилиндър без каквито и да било външни особености. Изпитваше същите чувства, както и през първия ден от службата си в армията — преди дванайсет години (или петнайсет-двайсет милиона години в зависимост от отправната точка): самота, безпомощност и отчаяно желание да се върне у дома, без да загуби и частица от собственото си достойнство. От съседните темпомобили също излизаха курсанти — общо петнайсетина мъже и жени — и тази гледка му подежда успокояващо. Никой не бързаше да заговори пръв — събрани заедно, те се чувстваха малко неловко. Затова пък се разглеждаха с нескрито любопитство. Еверард втренчи поглед в един от мъжете, с костюм и

вратовръзка от времето на президента Хувър, но не след дълго забеляза, че дрехите и прическите на присъстващите не покриваха само периода до 1954 г. Откъде, или по-точно откога бе дошла тази девойка, в панталони с преливащи се цветове, гъста зеленикава помада под очите и причудливо сресани руси коси?

Към него се приближи млад мъж с мършаво, продълговато лице, облечен в протрит туидов костюм — с една дума, типичен англичанин. Подчертано невъзмутимият му вид навеждаше на мисълта за някакво добре прикрито мъчително преживяване.

— Здравсти — посрещна го Еверард. — Хайде да се запознаем. — Той съобщи името си и годината, от която идва.

— Чарлз Уиткомб, Лондон, 1947 година — отвърна с известна колебливост другият. — Служих в Кралските ВВС, сега съм демобилизиран... В началото предложението ми хареса, но сега... Не знам.

— Пак ще ти хареса — произнесе с оптимизъм Еверард, спомняйки си за заплатата. Петнайсет хиляди на година, а това бе само началото! Разбира се, тепърва предстоеше да разберат какво точно ще представлява тази „година“. Сигурно се имаше предвид личното биологично време на всеки.

Към групата приближи сравнително млад мъж, облечен в плътно прилепнала сива униформа, а наметалото, което бе закачил на раменете си блестеше като звездно небе. Той им се усмихна приветливо и заговори без какъвто и да било акцент:

— Здравейте! Добре дошли в Академията. Всички ли говорят английски?

Еверард бе забелязал в групата на новопристигналите мъж с овехтял мундир на вермахта, индус и още неколцина с явно неевропейски произход.

— Докато не научите темпорален — продължи посрещачът, — ще разговаряме само на английски. Казвам се Дард Келм. Роден съм... момент... в 9573 година според християнското летоброене и съм специализирал вашия период. С други думи, периодът, обхващащ годините от 1850-та до 1975-та — всички присъстващи сте родени в този интервал от време. Ако почувствате, че ще ви избие чивията, то аз съм вашата официална Стена на Плача. Може да сте очаквали нещо друго, но нашата Академия не е конвейер и затова от вас няма да се

изисква нито армейска, нито ученическа дисциплина. Всеки от вас, заедно с общия курс, ще премине през индивидуално обучение. Тук не наказваме за слаб успех, защото такъв не може да има: предварителното изследване не само го изключва, но практически свежда до минимум всички възможни грешки в бъдещата ви работа. Според мерките от вашето време всеки един от вас е напълно зряла личност, но от друга страна, способностите ви не са равностойни и затова се налагат персоналните занимания. Редът тук не е сложен, единственото правило е взаимното уважение. Ще ви бъдат създадени всички необходими условия за обучение и отдих. Никой няма да иска от вас невъзможното. Освен това ще добавя, че ловът и риболовът тук са чудесни, а ако отлетите на няколкостотин мили навътре в континента — направо фантастични. А сега, ако нямате въпроси, ще ви помоля да ме последвате, за да ви покажа къде ще живеете.

Дард Келм ги запозна с техническото оборудване на жилищните помещения. То съответстваше на стандартите от епохата, вероятно след 2000 година — мебелите сменяха формата си според желанията на притежателя си, имаше автоматизиран бар и телевизор, свързан с гигантска видеотека... Нищо свръхестествено. Всеки новобранец разполагаше със собствена стая в общежитието. Хранеха се в централната столова, но ако някой организираше купон, храната се доставяше направо в стаята. Еверард почувства, че вътрешното напрежение постепенно го напуска.

Вечерта имаше празненство по случай запознанството им. Храната не се отличаваше с нищо особено — странни бяха само мълчаливите работи, които обслужваха масите. Накрая сервираха цяло изобилие от вино, бира и цигари. Изглежда, бяха добавили още нещо, защото Еверард, както и всички останали, бе завладян от лека еуфория. Той се настани зад пианото и започна да свири буги-вуги, а пет-шест от присъстващите му пригласяха с дрезгави гласове.

Само Чарлз Уиткомб стоеше настрана. Седнал в ъгъла, той отпиваше мрачно от чашата с вино, а иначе тактичният Дард Келм не направи опит да го въвлече в общото веселие.

Постепенно Еверард реши, че тук ще му хареса, макар още да нямаше ясна представа какво точно му предстои да върши, а също така как и защо.

* * *

— Темпоралните пътешествия са открити през периода на разпадането на Хоританската Ересиархия — започна лекцията си Келм, обърнат с лице към аудиторията. — С подробностите ще се запознаете по-късно, а сега ще ви помоля да приемете фактите такива, каквито ви ги съобщавам: това са размирни времена, когато търговската и генетичната конкуренция между гигантските корпорации се превръща в схватка не на живот, а на смърт, социалният ред се руши, а правителствата са само пионки в тази голяма галактическа игра.

Всъщност темпоралният ефект се оказал само страничен продукт при разработването на проблема за мигновеното пространствено транспортиране. С други думи — на телепортацията. Някои от вас вероятно знаят, че за математическото определение на последната е необходимо да се прибегне до безкрайно разделящите се функции... впрочем, това се отнася и за пътешествията в миналото. С основите на теорията ще се запознаете на лекциите по физика, а засега само ще ви кажа, че този процес се изразява чрез сингуларно отражение в континуума с размери $4N$, където N е крайният брой на всички елементарни частици във вселената. Естествено, Групата на Деветимата, която извършила това откритие, си е давала сметка за възможностите от прилагането му в практиката. Не само финансовите — като търговия, добив на суровини и прочие, за които лесно можете да се досетите, но и да се нанесе внезапен съкрушителен удар на противника. Сега вече виждате, че времето не е независима променлива: миналото подлежи на изменения и...

— Един въпрос!

Елизабет Грей, момичето от 1972 година, многообещаващ млад физик от своята епоха, бе вдигнала ръка.

— Слушам ви — отвърна Келм.

— Струва ми се, че описвате ситуация, невъзможна от гледна точка на логиката. Аз, естествено, допускам възможността за пътуване във времето и доказателство за последното е присъствието ни в тази зала, но съдейки по вашите думи, едно събитие може да протече *и да не протече*. Тук има вътрешно противоречие.

— Противоречието възниква само тогава, когато прилагате обикновената двузначна логика със закона за изключване на третия фактор — възрази Келм. — Да разгледаме следния пример: представете си, че се връщам в миналото, за да попреча на баща ви да се срещне с майка ви. В такъв случай вие не бихте се родили. Тогава „вашият“ период от историята на вселената ще е малко по-различен и само аз ще помня „първоначалното“ състояние.

— Ами ако постъпите по същия начин с вашите родители? — попита Елизабет. — Тогава и вие ли ще изчезнете?

— Не, тъй като аз ще принадлежа към един период от историята, предшестваш моето вмешателство. Хайде да продължим с вашия пример. Да предположим, че се връщате в 1946 година, за да попречите на брака между вашите родители — дори тогава вие ще продължите да съществувате в 1947 година. Няма да изчезнете, защото именно вие сте причината за произтеклите събития. Дори ако се озовете в 1946 година само частица от секундата, преди да стреляте в човека, който би станал ваш баща, то и тогава не бихте престанали да съществувате.

— Но как мога да съществувам, след като не съм се... родила? Как мога да живея, да имам спомени и всичко останало, когато дори не съм се появила на този свят?

Келм сви рамене.

— И какво от това? Вие се придържате към становището, че законът за причинно-следствената връзка, или по-точно казано законът за съхраняване на енергията, е приложим само към непрекъснатите функции. В действителност тези функции съвсем реално подлежат на прекъсване. — Той се усмихна и огледа аудиторията. — Това не означава, че всичко е възможно. Например по чисто генетични причини, вие не бихте могла да станете собствената си майка. Ако се върнете в миналото и се омъжите за вашия баща, нито една от дъщерите, които бихте могла да родите, няма да е идентична с вас, тъй като те ще разполагат само с половината от вашия хромозомен набор. — Той се покашля. — Но да не се отвличаме. Сега ви излагам само основите — с подробностите ще се запознаете на други лекции. И така, да продължим. Групата на Деветимата открила, че е напълно възможно да се върнете в миналото и да възпрепятствате замислите на

вашите врагове. Нещо повече — да им попречите да се родят. Но тук на сцената се появили данелианците.

Келм за първи път изостави своя небрежен, полушеговит тон. Изглеждаше като човек, видял призрак.

— Данелианците — продължи той с притихнал глас — са част от нашето бъдеще. Имам предвид нашето общо бъдеще — повече от половин милион години след моето време. Тогава, когато човекът се е превърнал в нещо... нещо, което не подлежи на описание. Вероятно никога няма да се срещнете с жив даленианец, но ако ви се случи обещавам ви, че ще бъдете... шокирани. Те не са нито лоши, нито добри — те са отвъд пределите на нашите представи. Толкова са далеч от нас в еволюционното си развитие, колкото ние — от насекомите, които са наши далечни предци. Но едно трябва да знаете — срещата с тях не води до нищо добро.

Данелианците се намесили, тъй като самото им съществуване е било поставено под заплаха. По времето, когато се появили, темпоралните пътешествия били вече ежедневие и за всички глупави, алчни и безумни хора се откривали неограничени възможности за прекрояване на миналото. Данелианците нямали никакво намерение да забраняват пътешествията във времето (тъй като те са съставна част от целия сложен комплекс от събития, довел до тяхната поява), но били принудени да ги поставят под контрол. Групата на Деветимата така и не успяла да осъществи плановете си. А за поддържане на реда по темпоралните магистрали бил създаден Патрулът.

Всеки от вас по правило ще работи в собствената си епоха — ако, разбира се, не бъдете повишени в оперативни агенти с право на свободен избор. Ще живеете като всички хора, ще имате семейства и приятели. А втората, скритата страна на вашия живот ще ви осигури така желаното удовлетворение — ще разполагате с пари, защита и възможност да прекарвате отпуската си на много екзотични места. Но главното е, че ще бъдете изпълнени със съзнанието за необикновеното значение на вашата работа. Трябва да сте в постоянна готовност. От време на време ще ви се налага да помагате на темпорални пътешественици, сблъскали се с едни или други затруднения, а понякога ще изпълнявате и специални задачи, като например да се изправяте на пътя на новопоявили се диктатори — военни, политически или икономически. Нерядко се случва злото вече да е

факт — тогава Патрулът поема по горещите следи и предприема контрамерки, целящи да върнат хода на историята в нужното русло.

Желая на всички успех!

* * *

Началният стадий на обучението включваше физическа и психологическа подготовка. За първи път Еверард си даде сметка колко непълноценно бе живял — и физически, и духовно: всъщност досега не беше използвал и половината от заложения в него потенциал. Налагаше се да полага неимоверни усилия, за да не изостава от другите, но с течение на времето започна да чувства удоволствие от начина, по който се подчиняваше тялото му, от дисциплината, която си налагаше, от точните и бързи реакции, които придобиваше.

Непрекъснато им внушаваха, че не бива в никакъв случай, при каквито и да било обстоятелства да разкриват тайната за съществуването на Патрула пред непосветените — дори най-малкият намек за това беше абсолютно забранен.

Основният акцент в обучението на следващия етап падаше върху психологическите особености на хората от двайсети век. Освен това започнаха да изучават и темпорален език — езикът, на който общуваха патрулите от всички времена и епохи.

Преди Еверард смяташе, че има представа за военното дело, но тук му се наложи да изучава най-разнообразни бойни способности и различни системи оръжия, създавани и използвани от хората в продължение на близо петдесет хиляди години — от бронзовата ера, та чак до стрелбата с циклобластер, способен да унищожи цял континент. След завръщането в своето си време при необходимост можеше да разполага с цял арсенал от средства за поражение, но употребата на оръжия от други, по-напреднали епохи, се разрешаваше само в изключителни случаи.

Дойде време за изучаване на историята, естествените науки, изкуствата и философията, а така също и различните езикови диалекти, особености в поведението и начин на обличане. Впрочем, курсът по маниери обхващаше само периода от 1850 до 1975 година — за да се отправят към други участъци от времето, патрулите трябваше

първо да се подложат на специална подготовка с хипноизлъчватели. Благодарение на хипнопедичните апарати тяхното обучение щеше да продължи само три месеца. Единственото, за което не стана дума в лекциите бе тайната за възникването на данелианската цивилизация, но по това време не им беше до подобни формалности.

Еверард донякъде успя да се запознае и със структурата на Патрула. Далеч „напред“, в тайнственото, обвито в непрогледна мъгла бъдеще, съществуваше данелианската цивилизация, но пряк контакт с нея така и не беше установен. В известен смисъл Патрулът беше полувоенна организация — сътрудниците му носеха различни звания — но от друга страна нямаше нито устав, нито пък никакви субординационни формалности.

Историята беше разделена на различни интервали в съответствие с географското разположение. Всеки отделен период имаше свое централно управление, разположено в някой от големите градове на избраната епоха, което отговаряше за период от двайсет-трийсет години напред и назад във времето. За целите на конспирацията тези управления се занимаваха с напълно легална за времето си дейност — например с търговия. Освен това имаше и местни отдели.

В периода, обхващащ живота на Еверард, съществуваша три подобни управления: Западно — с център в Лондон, Източно, което се помещаваше в Москва, и Азиатско — с щабквартира Пекин. И трите бяха разположени в най-спокойния отрязък на периода — времето от 1890-та до 1910-та, а останалата част от работата се поемаше от местните отделения. Редовите агенти живееха в своето време и се занимаваха с текущи дела. Връзката между различните времеви отрязъци се осъществяваше с помощта на куриери или от малки автоматизирани хронокапсули, изключващи възможността за поява едновременно на две противоречащи си или изключващи се съобщения.

Организацията изглеждаше толкова огромна и сложна, че Еверард се затрудняваше дори да си я представи. Беше доволен, че щастието му е поднесло необичайна и интересна съдба и престана да занимава с това мислите си. Поне засега...

Наставниците им се отнасяха дружелюбно и бяха готови всеки момент да се притекат на помощ. Инструкторът по управление на

космически кораби, например, се оказа ветеран от марсианската война през 3890-та година.

— Вие, момчета, бързо схващате — обърна се веднъж той към присъстващите. — Да знаете само какви затруднения имаме с онези от праисторическите епохи. Направо ужас! Вдигнахме ръце от тях и гледаме да им натъпчем в мозъците поне азбучните неща. Имахме един римлянин от Цезарово време — на вид съобразителен момък, но все не можеше да разбере, че не бива да яха машината като кон. А пък вавилонците въобще не могат да схванат принципите за пътуване във времето. Налага се да ги залъгваме с приказки за вражда между боговете.

— А нас с какво ни залъгвате? — попита Уиткомб.

Космическият ветеран го погледна с присвити очи.

— Казваме ви самата истина — произнесе твърдо той. — Или поне тази част, която сте в състояние да смелите.

— Вие лично как се озовахте тук? — попита го някой.

— Аз ли... удариха ме над Юпитер. Събирали са ме на парченца из каютата. Клонираха ми ново тяло и ме прехвърлиха тук. Аз бях единственият оцелял, та нямаше смисъл да се връщам в моето време. Но не чакайте от мен да ви изпълня Одата на радостта — животът тук е доста скучен и еднообразен. Е, поне не гълтам космически прах и мога да ходя където си искам, когато съм в отпуск. — Той се захили. — Ще ви питам, когато попаднете в периода на упадъка на Третия матриархат! Такова чудо не можете и да си представите!

Еверард вече имаше неколцина приятели сред съкурсниците си. Свързваха ги много неща — а и как иначе? В Патрула се подбираха все хора енергични, способни, със смел и независим характер. Вече имаше и няколко любовни връзки — храна за инак оскъдните клюки. Никой нямаше намерение да разделя влюбените — вместо това им предлагаша да си изберат период, в който да продължат съвместното си съществуване. Еверард също заглеждаше момичетата, но се въздържаше от подобни увлечения.

Колкото и да е странно, най-много се сближи с мълчаливия и мрачен Уиткомб. Нещо неуловимо го привличаше в англичанина — дали непоклатимата воля или доброто възпитание. А може би странната му, малко тъжна унесеност...

Веднъж двамата излязоха да пояздят из околностите — конете, които бяха докарани, подскачаха уплашено при всеки рев на своите далечни и съвсем диви предци. Еверард бе взел и ловна карабина, надявайки се да удари някой от обитаващите крайречната падина едробивности глигани. Двата бяха издокарани с униформите на Патрула — леки сребристосиви костюми, от вътрешността на които лъхаше прохлада дори под палещите лъчи на яркожълтото слънце.

— Не разбирам как ни позволяват да ходим на лов? — зачуди се той. — Да речем, че застрелям някой саблезъб тигър — например в Азия, който пък по стечение на обстоятелствата е трябвало да изяде един от насекомоядните предци на човека. Това не би ли довело до промяна на бъдещето?

— Не — отвърна лаконично Уиткомб. Теорията на темпоралните изменения бе една от любимите му дисциплини и Менс бе като сричащ първолак пред него. — Виждаш ли, пространственоременно континуум може да се оприличи на мрежа от еластични гумени ленти. И да искаш, не можеш да я деформиращ, тъй като тя неизменно се връща към първоначалното си положение. Съдбата на едно-единствено насекомоядно не би играла съществена роля, защото определящ е сумарният генофонд на цялостната популация, който по-късно ще бъде унаследен от човека. По същата причина, ако през средновековието убиеш една овца, това съвсем не означава, че ще премахнеш цялото ѝ потомство, макар то да се равнява на всички налични овце на Земята от средата на двайсети век. Въпреки изчезването на техния далечен праотец, овцете ще бъдат не само толкова на брой, но ще разполагат и със същия генотип — работата е в това, че за такъв продължителен период от време овцете (както и хората) унаследяват белезите на всички по-рано съществували екземпляри. Това е нещо като компенсационен механизъм, разбираш ли? Рано или късно някой от другите предци ще предаде на потомството си гените, които ти ще смяташ за безвъзвратно изгубени.

И още — да речем, че погреша на убиеца Бът да застреля Линкълн. Дори и да го извърша с всички възможни и невъзможни предохранителни мерки, то, най-вероятно, Линкълн ще бъде убит от някой друг, а Бът ще отнесе наказанието.

Благодарение на това „еластично“ свойство на темпоралната тъкан ни позволяват да пътуваме във времето. Ако пък наистина искаш

да промениш нещо, тогава, братко, ще трябва здравата да почетеш и да смениш поне три ризи с пот от гърба си... — Той изкриви устни в презрителна гримаса. — Понякога ме дразнят с техните глупости. Непрекъснато ни повтарят какво сурово наказание ни очаква, ако дръзнем да променим хода на историята. Не ми позволяват дори да се върна обратно и да застрелям онзи мръсник Хитлер още в люлката! Не, аз трябва да му позволя да порасне, да започне война и да убие момичето, което...

Той млъкна и Еверард не посмя да наруши настъпилата тишина. Чуваше се само тихото поскърцване на кожените седла и шепота на високата трева.

— Знаеш ли... — поде накрая той. — Защо не ми разкажеш за нея?

— В цялата история няма нищо особено, но... Наричаше се Мери Нелсън и служеше в женския спомагателен корпус на кралските ВВС. Смятахме да се оженим след войната. През 1944-та живееше в Лондон. Това се случи на 17 ноември — никога няма да забравя тази дата. Отиде при съседите... тогава беше в отпуск и живееше при майка си в Стрийтъм. Къщата, където бе отишла на гости, бе разрушена от пряко попадение на „фау“, а нейният дом остана невредим. — Лицето на Уиткомб бе потъмняло от придошлата кръв. Беше се втренчил в нещо невидимо, изпълващо пространството пред него. — Ужасно трудно ще ми бъде да... не се върна обратно при нея. Само да я зърна, нищо повече... Н-не бих посмял.

Еверард не знаеше какво да каже и затова само положи ръка върху рамото на своя приятел. След това двамата продължиха да яздят в мълчание.

* * *

Въпреки че се обучаваха индивидуално, всички курсанти се събраха на официалната прощална церемония. Присъстващите се къляха във вечна дружба и си обещаваха да поддържат връзка помежду си. След това всеки замина за своето време и място, откъдето беше потеглил — с точност до няколко часа.

Еверард изслуша полагащата му се порция поздравления, след което бе снабден със списък на всички агенти от неговото време (някои от тях работеха в секретни служби — нещо като военно контраразузнаване) и отпътува. Зачислиха го като консултант към „Компания за инженерни разработки“, където ежедневно трябваше да преглежда цял куп скучни документи, но той се надяваше скоро да му поверят някое важно разследване.

Само че първата задача си осигури съвсем сам.

3

Чувстваш се някак странно, когато четеш вестникарските заглавия и знаеш как ще се развият събитията по-нататък. Губеше се усещането за неочакваност, но оставаше мрачното чувство, което се коренеше в трагизма на самата епоха.

Постепенно Еверард взе да разбира причудливото на пръв поглед желание на Уиткомб да се върне в миналото и да промени хода на историята.

Възможностите на един-единствен човек, естествено, са твърде ограничени. Положителният ефект ще е чиста случайност, а далеч по-вероятно е нещата още повече да се влошат след намесата. Какво като се върне и убие Хитлер, Сталин или някой важен японски генерал? Мястото на всеки един от тях ще бъде заето от друг диктатор — дори по-страшен. Най-много атомната енергия да остане неоткрита или да не настъпи небивалият разцвет на Венерианския Ренесанс. Неведоми са пътищата...

Еверард зарея поглед през прозореца — улицата гъмжеше от ревящи коли и забързана неизвестно накъде безлика и сива тълпа. Оттук не се виждаха небостъргачите на Манхатън, но Менс без усилие можеше да си представи колко високомерно стърчаха към облаците. И целият този пейзаж бе само малък водовъртеж от Реката на Времето, проточила се от мирния доисторически фон, заобикалящ Академията, до далечното бъдеще, където царуваха данелианците. Колко ли трилиона човешки същества живееха, смееха се, плачеха, работеха, надяваха се и умираха по безчислените й странични потоци!

Еверард въздъхна, обърна гръб на прозореца и запали лулата си. Дългата разходка не бе успокоила мислите му. Въпреки късния час тялото и мозъкът му настоятелно жадуваха за действие... Той стана, доближи лавицата, избра една книга напосоки и я разтвори. Беше сборник с разкази от времето на Викторианска Англия и Едуард VII. Неочаквано вниманието му бе привлечено от един пасаж в текста — само няколко изречения за някаква трагедия в Едълтън, свързана с

необикновена находка в една стара британска гробница. Темпорално пътешествие? Той се усмихна.

И все пак...

Защо пък да не провери? По-лошо няма да стане. Съдейки от бележката под линия, ставаше дума за Англия през 1894-та. Би могъл да прегледа някой от старите броеве на „Таймс“. Колкото да си намери занимание...

Всичко започна точно така — като почти напразен импулс на жададения за действие мозък...

На сутринта от нетърпение се озова пред вратата на градската библиотека близо половин час преди началото на работното време.

Първата статия бе датирана от 25 юни 1894 година, следваха още няколко публикации. Едълтън, малко градче в графство Кент, бе известно с имението на фамилията Уиндъм, строено още по времето на крал Яков, и с няколкото древни гробници. Лорд Уиндъм, собственикът на имението, бил страстен любител-археолог, занимаващ се с разкопки на гробниците. За тази цел привлякъл на помощ Джеймс Ротърит, експерт в Британския археологически музей и негов далечен роднина.

В една от запустелите гробници лорд Уиндъм открил следи от ритуално погребение — изгнили човешки и конски кости и ръждясали предмети. Сред тях имало метално ковчеже, съдържащо слитъци от неизвестен метал — по мнение на тогавашните специалисти сплав от сребро и олово, за разлика от останалите предмети изглеждало удивително добре съхранено. Не след дълго лорд Уиндъм заболял от странна болест със симптоми на отравяне с бързодействаща отрова, а Ротърит, който почти не се бил докосвал до ковчежето, изглеждал съвсем здрав. Започналото разследване стигнало до извода, че е подхвърлил на своя знатен роднина някаква източна отрова. Когато на 25 юни лорд Уиндъм починал, агентите на Скотланд ярд арестували Ротърит и му предявили обвинение в предумишлено убийство. Близките на обвинения наели прочут частен детектив, който провел редица опити с животни и открил неопровержими доказателства за невинността на заподозрения. Той доказал, че смъртта на лорд Уиндъм е настъпила вследствие на „смъртоносни еманации“, предизвикани от съдържанието на ковчежето. Последното, заедно със странните метални слитъци, било изхвърлено във водите на Ла Манша.

Детективът получил заслужени поздравления. Ръкопляскания. Хепи енд.

Еверард поседя още известно време, потънал в мълчание. Мда, информацията е съвсем оскъдна. И все пак, много неща оставаха неизяснени.

На първо място — защо викторианският отдел на Патрула не е провел собствено разследване? Или е провел? Напълно възможно. Само че резултатите от него едва ли са публикувани във вестниците.

Какво пък — нищо не пречи да се изпрати запитване.

Еверард се прибра вкъщи, извади една от запасните хронокапсули, постави вътре своята докладна записка и настрои прибора за 25 юни 1894 година. Капсулата изчезна секунда след като натисна стартовия бутон, а въздухът в стаята се раздвижи от едва доловим повей.

Само след няколко минути хронокапсулата се върна. Еверард я отвори и извади акуратно сгънат лист, написан на пишеща машина — по онова време тя вече е била открита. Той плъзна поглед по редовете с бързина, на която се бе научил зад стените на Академията.

„Многоуважаеми господине!

С настоящото потвърждавам получаването на Вашето писмо от 6 септември 1954 г. и си позволявам да отнема от скъпоценното Ви време.

Току-що се запознахме със случая, за който имахте честта да ни осведомите. В момента целият отдел е зает с предотвратяване убийството на Нейно Величество, с Балканския въпрос, както и с проблемите, произтичащи от китайската търговия с опиум от 1890 г. (22370 г.) насам. Макар теоретически да е възможно след приключване на текущите дела да подхванем Вашия случай, това е крайно нежелателно от гледна точка парадокса на времето, или с други думи, едновременното присъствие на две различни места, което би възникнало при подобен подход. Ще Ви бъдем премного задължени, ако Вие лично, със съдействието на квалифициран английски агент, ни окажете съответстваща помощ. Очакваме от Вас

допълнителни сведения, както и съвет за възможни действия на адрес: 14-Г, Олд Осбърнроуд, 26 юни 1894 г. в 24.00 ч. Оставам Ваш искрен, предан и покорен слуга,

Дж. Мейнуотъринг“

По-нататък следваше уточнение на пространственорековите координати, които изглеждаха доста неуместно на фона на префърцунения стил на писмото.

Еверард позвъни на Гордън, получи разрешение и поръча хроноцикъл от склада на компанията. След това изпрати съобщение на Чарлз Уиткомб в 1947 г., който отговори с една-единствена дума: „Готово, идвай“, и отиде да вземе хроноцикъла. Това беше сравнително малка по обем машина на времето, наподобяваща мотоциклет, но без колела и кормило, с две седалки и разположен отзад двигател с антигравитатор. Менс настрои бордовия компютър за годината на Уиткомб, натисна копчето и след миг се озова в помещението на друг подобен склад.

Лондон, 1947 година. Той остана в машината още няколко секунди. Замисли се какво ли прави по същото време седем години по-младият от него Еверард — следваше в колеж в Щатите.

Междувременно се появи Уиткомб. Кимна на охраната на входа и подаде ръка на Еверард.

— Радвам се да те видя отново, старче — бяха първите му думи.

На лицето му грееше онази пълна с обаяние усмивка, която Еверард толкова добре помнеше.

— Значи към викторианската епоха?

— Точно така. Сядай.

Еверард отново настрои компютъра. Този път им предстоеше да се озоват в кабинет. Съвсем малък кабинет. Бяха там само след миг. Дъбова мебел, мек килим, газова камина — всичко това впечатляваше. Стаята бе осветена с газови светилници. Електричеството, естествено, беше изобретено, но „Долхауз и Робъртс“ бе солидна търговска фирма със свои традиции. От креслото се надигна да ги посрещне самият Мейнуотъринг — едър, помпозен на вид мъж, с пухкави бакенбарди и монокъл. Зад всичко това се чувстваше сила. Освен това говореше с

толкова силно оксфордско произношение, че Еверард едва го разбираше.

— Добър вечер, джентълмени. Пътешествието, надявам се, е било приятно. О, простете... вие май сте новаци в нашата работа. Първия път усещането винаги е малко странно. Помня колко шокиран бях самият аз, когато се озовах в двайсет и първи век. Нищо английско. Но нали знаете какво казват в такива случаи — другата граница на вечно изумителната вселена и прочие. Извинете, ако съм ви се сторил недостатъчно гостоприемен, но в момента сме заети до гуша. Някакъв фанатик, германец от 1917 г., измъкнал тайната за пътешествията във времето от неопитен странстващ антрополог, откраднал му машината и се прехвърлил тук, за да убие Нейно Величество кралицата. Търсим го под дърво и камък, не сме мигнали вече няколко денонощия.

— Ще го откриете ли? — попита Уиткомб.

— Без съмнение. Но задачата е много трудна, а освен това се налага да пазим най-строга тайна. Не бих се отказал от услугите на частен детектив, но единственият, който ми се струва подходящ, е прекалено умен. Той има свой принцип, според който, ако предварително се изключи невъзможното, рано или късно се стига до истината, колкото и неправдоподобна да изглежда тя. Боя се, че идеята за темпоралните пътешествия може да не му се стори твърде неправдоподобна.

— Готов съм да се обзаложа — подметна Еверард, — че това е същият детектив, който се е занимавал, или ще се заеме утре, с разследването на случая с лорд Уиндъм в Едълтън. Но това едва ли има някакво значение — ние знаем, че ще докаже невинността на Ротърит. По-важно е друго — имаме всички основания да предполагаме, че някой се е промъкнал в миналото, при древните брители, и е забъркал някаква каша.

— Искаш да кажеш „сакси“ — поправи го Уиткомб, който, изглежда, вече бе направил нужните исторически справки. — Не се притеснявай, много често бъркат бритите със саксите.

— Също толкова често, колкото саксите с ютите — отбеляза мимоходом Мейнуотъринг. — Доколкото си спомням, Кент е бил завладян именно от ютите... Да. Облеклото ви е готово, джентълмени. Ще ви дадат пари и документи. Понякога си мисля, че вие, оперативните агенти, нямате ни най-малка представа колко

подготвителна работа изисква дори дребна по мащаб операция като вашата. Ха! Пардон. Имате ли план за действие?

— Мисля, че да — Еверард се зае да сваля костюма от двайсети век. — И двамата знаем достатъчно за викторианска Англия, за да не привличаме внимание. Аз смятам да си остана американец... Ах да, това вече го има в документите.

Мейнуотъринг го разглеждаше мрачно.

— Щом, както казвате, случаят с гробницата е попаднал даже в художествената литература, представям си още колко запитвания ще получа занапред. Вие бяхте първите, след вас пристигнаха още две — от 1923 г. и от средата на 60-те. Боже милостиви, защо не ми позволяват да си взема робот-секретар?

Еверард се бореше отчаяно с непознатото за него облекло. Размерите на всеки агент се пазеха в архива на управлението и костюмът сигурно му беше по мярка, но едва сега оцени удобствата на дрехите от двайсети век. И тази проклета жилетка!

— Слушайте — заговори той. — Случаят едва ли ще е свързан с някакви опасности. Щом вече сме тук, значи всичко ще мине по мед и масло, нали?

— На настоящия етап — отвърна Мейнуотъринг. — Но представете си, джентълмени, че вие двамата се връщате в епохата на уютите и откривате нарушителя. И тук късметът ви изневерява. Преди да успеете да му видите сметката той ви изпраца на оня свят. А след това се справя и с онези, които ще прехвърлим след вас. Накрая, останал без надзор, развихря някаква техническа революция или кой знае още какво в този дух. Историята се променя. Тъй като вие се връщате в миналото преди повратната точка, и двамата ще продължавате да съществувате — макар и като трупове. А ние... ние просто ще изчезнем. Няма да го има и този разговор. Както е казал Хораций...

— Не се безпокойте — разсмя се Уиткомб. — Първо ще изследваме гробницата във вашето време, след това ще се върнем и ще решим какво да предприемем по-нататък.

Той се наведе и се зае да прехвърля вещите си от своята чанта — два пистолета с парализиращо действие от далечното бъдеще, химични и физични детектори, миниатюрна радиостанция за връзка при екстрени ситуации — в чудовищното кожено-метално нещо, което

наподобяваше куфарче, лекарска чанта или Бог знае още какво, използвано в настоящата епоха.

През това време Мейнуотъринг прелистваше указателя.

— Можете да вземете сутрешния влак в 8.23 ч. от гара Черинг крос — каза той. — Това е само на половин час пеш отгук.

— Чудесно.

Еверард и Уиткомб отново се наместиха върху хроноцикъла и след миг изчезнаха. Мейнуотъринг въздъхна, протегна се и се прозя. След това остави бележка на секретаря и си тръгна. В 7.45 ч., когато хроноцикълът се материализира на същото място, секретарят вече ги очакваше.

4

В този момент Еверард за първи път почувства реалността на темпоралните пътешествия. Разбира се, той и по-рано ги възприемаше с разсъдъка си и им отдаваше дължимото възхищение, но нищо повече — поне в сферата на емоциите. И ето че сега, докато се носеше по улиците на непознатия Лондон, седнал в двуколесния кабриолет (съвсем истински, доста употребяван и покрит с прах, а не някоя лъскава туристическа атракция), той изведнъж и с пълна сила осъзна, че се намира в друго време. Дишаше въздух, в който имаше далеч повече дим, отколкото в градовете от двайсети век, но затова пък липсваха каквито и да било автомобилни газове. Наблюдаваше уличната шумотевица — джентълмени с цилиндри и фракове, дамите — с дълги рокли (не артисти, а живи хора, разговарящи помежду си, смеещи се, тъжни и весели, потни и приятно ухаещи, всеки, забързан по някаква важна работа. Още не се е родила майка му, баба му и дядо му току-що са се оженили. Гроувър Кливлънд е президент на Съединените щати, кралица Виктория управлява Англия, Киплинг все още пише, а до последните въстания на американските индианци има доста време... И това ако не е темпорален шок!

Макар външно да запазваше хладнокръвие, Уиткомб очевидно също се вълнуваше от тази непосредствена среща с все още непотъмнялата слава на Англия.

— Май започвам да разбирам — прошепна той. — Там, откъдето идваме, все още спорят дали това е било епоха на претенциозни светски условности и едва прикрита жестокост, или разцвет на западната цивилизация в навечерието на нейния упадък. Но като гледам тези хора, склонен съм да мисля, че истината е някъде по средата, защото историята не може да се измерва с един аршин — тя е съставена от милиони човешки съдби.

— Разбира се — съгласи се Еверард. — Това, което казваш, важи в пълна сила за всяка епоха.

Влакът, с който пътуваха, не се отличаваше твърде много от английските пътнически композиции от средата на следващия век и това даде повод на Уиткомб да отправи няколко язвителни забележки по адрес на неувяхващия британски консерватизъм. След малко повече от два часа път те пристигнаха на малка, още сънена, селска гаричка, обкръжена от пищни цветни лехи. Наеха двуколка, с която да стигнат имението Уиндъм.

Макар да ги посрещна любезно, постовият полицаи им зададе няколко въпроса, преди да ги пусне вътре. Представиха се като археолози: Еверард от Америка, Уиткомб — от Австралия, пристигнали за важна среща с лорд Уиндъм и потресени от вестта за трагичната му кончина. Мейнуотъринг изглежда имаше свои хора навсякъде и ги беше снабдил с препоръчителни писма от известен авторитет, работещ в Британския музей. Инспекторът от Скотланд ярд им разреши да огледат гробницата, като не пропусна да прибави:

— Случаят е съвсем ясен, джентълмени, всички улики са налице, макар моят колега да не е съгласен с мен — ха, ха!

Частният детектив се усмихна навъсено и огледа новодошлите с присвити, подозрителни очи. Беше висок и мършав, а в лицето му имаше нещо хищно. Следваше го неизменно нисък, накуцващ, охранен мъж, който му беше нещо като секретар.

Продълговатата гробница бе обрасла почти до покрива в трева — само участъкът за разкопки беше почистен. Стените ѝ някога са били облицовани с груби дървени трупи, от които сега се въргаляха само изгнили останки.

— Във вестниците се споменаваха някакъв сандък — подхвърли Еверард. — Ще може ли да го разгледаме?

Инспекторът кимна и ги поведе към ниска пристройка. На масата бяха пръснати голяма част от археологическите находки — късчета ръждясал метал и изгнили кости.

— Хм... странно наистина — промърмори Уиткомб, вперил поглед в металното ковчеже, което изпъкваше сред общата разруха. Стените му имаха сияещ, бледосин цвят и, изглежда, бяха изковани от неподвластна на времето сплав, каквато едва ли познаваха в края на 19 век. — Не ми прилича на ръчна изработка. За такова нещо е нужен поне съвременен струг.

Еверард пристъпи предпазливо напред. Не се съмняваше за съдържанието на ковчежето, а за всеки, дошъл от така наречения атомен век, подобна близост бе крайно нежелателна. Той извади от чантата радиометъра и го насочи към сандъка. Стрелката трепна едва забележимо.

— Интересен уред имате — обади се неочаквано инспекторът. — Мога ли да попитам за какво служи?

— Това е експериментален електроскоп — отвърна Еверард, без да му мигне окото. Вдигна внимателно капака на ковчежето и приближи детектора към него. Боже мили! Излъчването беше с достатъчна сила, за да нанесе смъртоносни поражения. Той погледна за секунда тъмносивите слитъци и хлопна капака.

— Внимавайте с това вътре! — предупреди с разтреперан глас.

Откъдето и да идваше тайнственият сандък, в едно нямаше съмнение — този, който го е оставил е знаел как да се предпазва от радиацията!

Частният детектив се бе промъкнал безшумно зад тях. Лицето му бе озарено от възбудата на ловец, зърнал жадуваната плячка.

— Да разбирам ли, сър, че знаете какво има вътре? — попита той.

— Мисля, че да.

Еверард си спомни, че на Бекерел му предстоеше да открие радиоактивността едва след две години. Дори рентгеновите лъчи щяха да станат достояние на науката след близо година. Трябва да внимава какво говори...

— Този метал... чувал съм индианците да разказват за нещо подобно, притежаващо силно отровно действие...

— Много любопитно. — Детективът се зае да тъпче миниатюрната си лула. — Нещо като живачни изпарения, така ли?

— Значи, Ротърит преднамерено е подхвърлил тази кутийка в гробницата — промърмори инспекторът от Скотланд ярд.

— Що за нелепост! — ядоса се частният детектив. — Разполагам поне с три убедителни доказателства за пълната невинност на Ротърит. Не се знаеше само от какво е умрял негова светлост. Но ето че сега разбирам — съдейки по думите на този джентълмен, причина за смъртта са отровните изпарения, изпълващи вътрешността на гробницата, а целта — да прогонят грабителите. Не ми е ясно само,

откъде древните сакси са могли да се снабдят с американски метал. Какво пък, нищо чудно прословутата хипотеза за пътешествията на финикийците през Атлантика да отговаря на истината. На времето аз самият изказах някои предположения за наличието на халдейски корени в уелския език, а сега, изглежда, и други намират основания за същото^[1].

Еверард се измъчваше от чувство за вина пред световната археология. Какво пък толкова, скоро ковчезето ще потъне във водите на Ла Манша и всички ще забравят за него. Двамата с Уиткомб побързаха да напуснат мястото, използвайки първия им хрумнал предлог.

В купето, по обратния път, англичанинът извади от джоба на сакото си почернял и покрит с плесен къс дърво.

— Намерих го край гробницата — обясни той. — По него ще определим възрастта ѝ. Я ми подай въглеродния брояч.

Той пхна дървеното парче в отвора, завъртя копчето за настройка и прочете резултата:

— Преди хиляда четиристотин и трийсет години, плюс-минус десет. Гробницата е вдигната в... м-м... 464 година, по онова време ютите току-що са се заселили в Кент.

— Представяш ли си — промърмори озадачено Еверард, — колко радиоактивни са били тези слитъци, след като и сега още имат смъртоносно излъчване! Не мога да си обясня как е възможно да се постигне толкова високо ниво на радиоактивност с относително голям период на полуразпад, но изглежда в бъдещето правят с атома неща, за които не сме и сънували.

* * *

Денят прекараха като обикновени туристи, а Мейнуотъринг, който междувременно се бе запознал с отчета за командировката, изпращаше запитвания до различни епохи и пускаше в действие гигантската машина на Патрула. Въпреки мръсотията и нищетата викториански Лондон заинтригува и дори малко очарова Еверард.

— Бих искал да живея тук — подхвърли, сякаш прочел мислите му, Уиткомб и на лицето му се появи замечтано изражение.

— Така ли? При това ниво на медицината и зъболекарските услуги?

— Затова пък не падат бомби! — отвърна, не без предизвикателство англичанинът.

Когато се върнаха в управлението Мейнуотъринг вече бе събрал необходимата информация. Скръстил пухкавите си ръчички зад гърба, той се разхождаше напред-назад из малкия кабинет и, пуфтейки с пурата, излагаше новините:

— Металът е идентифициран с голяма степен на достоверност — изотопно радиоактивно гориво от началото на трийсети век. Извършената проверка показва, че някакъв търговец от империята Инг е посетил 2987 година, за да размени тази суровина срещу синтроп, тайната за чието производство била изгубена някъде в периода на Междуцарствието. Той, разбира се, взел всички необходими мерки и дори се представял за търговски агент от системата на Сатурн, но въпреки това безследно изчезнал. Също както и темпомобилът му. Най-вероятно някой от 2987 година е установил истинската му самоличност и го е убил, за да завладее хрономашината. Патрулът изпрати съобщение, но колата я няма никъде. Грешка, била е открита в Англия от пети век от двама патрулни — някои си Еверард и Уиткомб, ха-ха!

— Но щом вече сме се справили, защо трябва да се безпокоим? — попита навъсено американецът.

Мейнуотъринг го погледна изумено.

— Скъпи мои, с нищо още не сте се справили! От ваша, както и от моя гледна точка, тази работа тепърва предстои да се свърши. И не си мислете, че успехът ви е предрешен, след като вече е зафиксирен в историята. Времето е еластично, а човек притежава свободна воля. Ако се провалите, историята ще се промени, а споменът за добре свършената ви работа ще изчезне като летен дъжд, както и моят разказ за него. Точно така е ставало в онези малко на брой случаи, когато Патрулът е понасял поражение. Въпреки това работата по тях продължава и ако бъде постигнат успех, историята ще се промени така, сякаш той е съществувал винаги. *Tempus non nascitur, fit*^[2], ако ми позволите така да се изразя.

— Добре де, само се пошегувах — отвърна смутено Еверард. — Време е да тръгваме. *Tempus fugit*^[3] — добави той и ударът постигна

целта си, защото Мейнуотъринг неволно трепна.

Стана ясно, че дори Патрулът разполага с твърде оскъдни сведения за епохата на възникване на английските племена, когато римляните напуснали Британия, а дните на романо-британската цивилизация били преброени. Според общото мнение, този период не заслужава особено внимание. Централното управление в Лондон от 1000 година бе изпратило всички налични материали и два комплекта дрехи от онази епоха. Едночасовият сеанс по хипнопедия бе напълно достатъчен, за да овладеят латинския, а също така да разбират основните диалекти на саксите и ютите, както и обичаите от онова време.

Дрехите се оказаха ужасно неудобни: панталони, риза и куртка от нещавена кожа, кожени наметала — и всичко това се прикрепяше с безчислени връзки, ремъчета и шнулове. Съвременните им прически изчезнаха под пищни перуки със сламен цвят, а гладко избръснатите им лица едва ли щяха да изненадат някого дори в пети век.

Уиткомб се въоръжи с бойна секира, а Еверард — с меч, изработен от специална неръждаема стомана, но и двамата повече разчитаха на парализаторите от 26-ти век, скрити под куртките им. Доспехи не им бяха пратили, но в багажника на хроноцикъла откриха два шлемофона. Решиха, че те едва ли ще привлекат нечие внимание във времето на самоделните оръжия, а освен това сигурно щяха да се окажат по-удобни и здрави от тогавашните шлемове. Разполагаха също с продукти и няколко глинени делви с великолепен староанглийски ел.

— Превъзходно! — одобри вида им Мейнуотъринг, извади джобния си часовник и го свери. — Ще ви чакам след приблизително... четири часа. С мен ще има и въоръжена охрана — в случай, че доведете нарушител. А след това ще прием чай.

Той им подаде ръка.

— Успешен лов!

Еверард възседна хроноцикъла, въведе в бордовия компютър координатите на гробницата в Едълтън (година 464-та, лято, нощем) и натисна стартовия бутон.

---

[1] Става дума за едно изследване на Шерлок Холмс от разказа на Артър Конан Дойл „Кракът на сатаната“ — бел.прев. ↑

[2] Времето не се ражда, а се създава (лат.) — бел.прев. ↑

[3] Времето лети (лат.) — бел.прев. ↑

Имаше пълнолуние. Намираха се в просторна и пуста равнина, заобиколена от гъста гора. Гробницата вече бе построена — бяха закъснели. В далечината злокобно виеше вълк.

С помощта на антигравитатора Еверард издигна хроноцикъла на няколко метра и огледа околността. Едва на около миля от гробницата забелязаха няколко схлупени къщи — стените им бяха от грубо дялани, привързани с лико, трупи. Над притихналите постройките светеше луната.

— Нивите са обработени — отбеляза полугласно Уиткомб. — Смята се, че ютите и саксите са били заселници, дошли тук да търсят нови земи. Представяш ли си, само допреди няколко години по тези места са живели дивите племена на бритите.

— Трябва да съберем информация за погребението — заяви Еверард. — Какво ще кажеш, ако се върнем още малко в миналото и засечем момента, когато са вдигнали гробницата? Всъщност не, по-безопасно е да разузнаем сега, когато страстите са вече поулегнали. Утре сутринта например.

Уиткомб кимна. Еверард спусна хроноцикъла под прикритието на дърветата и го премести с пет часа напред. На североизток вече се показваше слънцето, капки роса блестяха във високата трева, чуруликаха птички. Патрулните скочиха от хроноцикъла и той веднага се издигна на височина десет мили, където щеше да ги чака до подаване на сигнал от монтираните в шлемофоните предаватели.

Без да губят повече време двамата се приближиха до селцето, разгонвайки с меч и секира нахвърлилите се върху им озъбени кучета. Дворът на първата къща, към която свърнаха, бе толкова мръсен и кален, че затънаха почти до колене. Около дузина ококорени дечица с неумити лица ги зяпаха от една дупка в стената на къщата. Момичето, което доеше дребна космата крава, нададе уплашен вик, а от близката пристройка дотърча навъсен здравеняк, стиснал заострено копие. Еверард се намръщи. Хрумна му, че няма да е зле, ако някои от най-

горещите привърженици на теорията за „благородния нордически произход“ посетят тези места.

На прага на схлупената къщурка се показва мъж с посребряла брада и ръждива секира в ръка. Като всички хора от това време беше с десетина сантиметра по-нисък от средния за двайсети век ръст. Преди да им пожелае „добро утро“ той ги огледа с нескрито безпокойство.

Еверард му отвърна със сърдечна усмивка.

— Казвам се Уф Хундингсон, а това е моят брат Кнуби — произнесе тържествено той. — Ние сме ютландски търговци и сме тръгнали за стока в Кентърбъри (в пети век се произнасяше „Кентуара-байринг“). Корабът ни остави нагоре по брега, но изглежда сме се заблудили. Цяла нощ се лутахме из гората и чак на сутринта видяхме твоя гостоприемен дом.

— Казвам се Уулфнот, синът на Алфред — отвърна старецът. — Влезте и споделете скромната ни закуска.

Голямата, тъмна и задимена стая бе натъпкана до пръсване — вътре бяха децата на Уулфнот със своите семейства, а също и неговите крепостни с жените, децата и внуците си. Закуската се състоеше от сурова, пушена сланина, поднесена в грубо издялани дървени паници, която всички преглъщаха с помощта на възкисела и неприятна на вкус бира. Да се завърже разговор не беше никак трудно: тези хора, както и всички обитатели на който и да било затънтен край, обичаха да сплетничат. Далеч по-трудно се оказа да съчинят правдоподобен разказ за това, какво става в Ютландия. На няколко пъти Уулфнот, който не се оказа никак глупав, ги улавяше в явни несъответствия, но Еверард невъзмутимо отвърщаше:

— Това са лъжливи слухове. Винаги става така с новините, които пресичат морето.

С изненада установи, че тези хора не са изгубили връзка с родината си. Пък и разговорите за времето и реколтата почти не се различаваха от подобни, водени в средата на двайсети век в Американския Среден Запад.

Едва след известно време Еверард намери повод да обърне разговора към гробницата. Уулфнот се намръщи, а неговата охранена, беззъба жена направи знак, като да прогонваше зли сили и се загледа в дървения идол на стената.

— Хич не ми се ще да говоря за това — призна си ютът. — По-добре да не бяха погребвали магьосника на моя земя. Но той другаруваше с баща ми, който се помина миналата година, а тате не взимаше акъл от никого.

— Магьосник ли? — настръхна Уиткомб. — Каква е тази история?

— Що пък да не ви я разкажа? — Уулфнот се замисли. — Беше чужденец значи, викаше се Стейн и дойде по нашия край преди шест години. Изглежда идеше отдалеч, защото не познаваше езика ни, но крал Хенгист го прие за свой гост и Стейн бързо се изучи. В отплата поднесе на краля странни, но полезни дарове, а и се оказа хитър съветник и кралят се допитваше до него все по-често. Никой не дръзваше да му се изпречи, защото имаше жезъл, който хвърляше светкавици. На няколко пъти ни показва как може да разцепва с него скали, а в битката с бритите изгори мнозина от враговете. Сигур по таз причина някои го мислеха за бог Вотан, но това не излезе истина, щото се оказа смъртен.

— Ето какво било. — Еверард едва сдържаше трескавото си нетърпение. — И какво правеше докато беше жив?

— Нали ви рекох — даваше мъдри съвети на краля... Той го подкокороса, че не трябва да изстребваме всички брити в Кент и да викаме роднините си от земите на дедите ни, а напротив — да търсим с тях мир и спогодба. Вашата сила, думаше, и техните знания, получени от римляните, щели да ни помогнат да създадем държава. Може и да е бил прав, макар аз да не виждам кой знае какъв смисъл в четмото, писмото и баните им, и най-вече — в техния малко смахнат бог на кръста... Но както и да е, преди три години някакви непознати го убиха, а ние го погребвахме тук, както си подобава: животни принесохме в жертва, а в гробницата сложихме всички вещи, дето му принадлежаха. Два пъти в годината му правим помен и да ви кажа правичката, духът му не идва да ни безпокои. Мен обаче си ме е страх...

— Три години... — прошепна замислено Уиткомб. — Ясно.

Трябваше им още час, за да си тръгнат, без да обидят гостоприемните селяни. Уулфнот все пак настоя едно от момчетата да ги изпроводи до рекичката. Малко след като се отдалечиха от селцето Еверард изпрати сигнал до хроноцикъла. Докато се настаняваха на

седалките, той обясни надутото на момчето, което ги гледаше с изцъклени от ужас очи:

— Да знаеш, че са ви гостували Вотан и Донар^[1], които от днес ще пазят рода ти от всички беди.

След което натисна копчето и машината се премести с три години назад.

— Идва най-трудната част — заяви той, докато разглеждаше през храстите потъналото в сън селце. Гробницата още не беше вдигната и магьосникът бе жив. — Да шашнем едно хлапе е нищо работа, но я ми кажи как да измъкнем този Стейн, който при това е дясната ръка на краля, от един голям и добре укрепен град? На всичко отгоре има и бластер...

— Но нали вече сме успели... или по-точно, ще успеем — подхвърли Уиткомб.

— Глупости! Не по-зле от мен знаеш, че това не ни гарантира нищо! Ако се провалим, след три години Уулфнот ще ни разкаже съвсем друга история — например, че Стейн е още жив и се намира в града и ще получи втора възможност да ни премахне. Англия пък, която той ще извади от Тъмните векове, ще се превърне в нещо съвсем различно от онова, което видяхме в 1894-та... Интересно, какво ли е намислил този Стейн?

Той вдигна хроноцикъла над полето и го насочи в посока Кентърбъри. Хладният нощен въздух свистеше в ушите им. Не след дълго долу изникна градът и те се приземиха в една малка горичка. Лунната светлина озаряваше полуразрушените стени на древния римски град Дюровернум. След залез-слънце достъпът в града беше преустановен.

Хроноцикълът ги премести по пладне на следващия ден и отново се вдигна в небето. Еверард все още изпитваше тежест в стомаха от закуската, изядена преди два часа (или по-точно — три години). Дватама закрачиха по разнебитения римски път. Пред градските врати бяха струпани скърцащи волски талиги — селяните от околността караха свежи продукти за градския пазар. Двама навъсени стражници спряха Еверард и Уиткомб пред самата врата и поискаха да узнаят имената им. Този път патрулните се представиха за слуги на търговеца Танет, изпратени да преговарят с местните занаятчии. Погледите на стражниците оставаха мрачни, докато Уиткомб не се сети да им пусне

няколко звънящи римски монети. Едва тогава скръстените копия се разтвориха и те можаха да продължат.

Градът вреше и кипеше около тях, но и тук се носеше същата нетърпима смрад, с каквата ги беше посрещнало селцето. Сред суетящите се юти Еверард забеляза издокаран по римски маниер брит, който повдигаше с отвращение краищата на износената си туника, докато заобикаляше потните, недодялани диваци и техните отрупани каручки. Зрелище, едновременно жалко и комично.

Неописуемо мръсната странноприемница се помещаваше в полуразрушена къщурка с обрасли в мъх стени, която в далечното минало вероятно е принадлежала на някой заможен гражданин. Еверард и Уиткомб установиха, че тук, в епохата на натуралната размяна, златото им е на особена почит. Няколко щедри почерпки бяха достатъчни, за да получат нужните им сведения.

„Кой Хенгист? Че как, замъкът му е в центъра... Е, не чак замък, една стара, разрушена сграда... Стейн нареди да я разрушат... Не, приятелче, няма и капчица истина в думите, че нашият добър крал играе по свирката му... Ето, само преди месец например... ах, да, за Стейн! Ами той живее при краля. Странна птица, някои го смятат за бог. Казват, че всичките тези мирни преговори с бритите били негова идея. С всеки изминал ден все повече от тази паплач приижда насам, а честният благородник не може дори да им пусне кръвчицата, без да... Разбира се, Стейн е мъдрец, аз лично нямам нищо против него. Казват, че хвърлял светкавици...“

— Какво ще правим? — попита Уиткомб, когато се прибраха в наетата от тях стая. — Ще нахлуем вътре и ще го арестуваме?

— Едва ли ще е толкова просто — въздъхна Еверард. — Имам някакъв план, но всичко зависи от това, какви са целите му. Я да проверим как стои въпросът с аудиенцията.

Изведнъж той скочи от сламената постелка на която се беше разположил, и започна яростно да се чеше.

— Дявол да го вземе! Тази епоха има нужда не от повсеместно ограмотяване, а от някое изпитано средство срещу бълхи!

* * *

Къщата беше наскоро ремонтирана и бялата ѝ фасада с малка дървена порта, изглеждаше някак неестествено сред заобикалящото я море от кал. Двама стражници бяха седнали на стълбата отпред, но при появата на непознатите скочиха чевръсто. Еверард побърза да им подхвърли няколко монети, представяйки се за странник с интересни вести за великия магьосник.

— Предай му, че е дошъл „човекът от утрешния ден“ — нареди той. — Това е парола, ясно?

— Тъпотия някаква — изръмжа недоволено стражникът.

— Точно такава трябва да бъде паролата — отбеляза важно Еверард.

Юътт поклати недоверчиво глава и се помъкна към къщата. Тези модни измислици!

— Дали не сбъркахме? — разколеба се Уиткомб. — Сега вече е предупреден.

— Знам. Но той е важна клечка и едва ли ще си губи времето с всеки натрапник. От друга страна, времето не чака. Трябва да действаме преди да е постигнал някакви по-трайни резултати. В легендите още го няма, но ако Хенгист склучи съюз с бритите...

Стражникът се върна, промърмори нещо нечленоразделно и ги поведе към вътрешността на къщата. Изкачиха се по стълбата, пресякоха малък вътрешен двор и се озоваха в сравнително просторно преддверие, където грубо оцавените мечи кожи ярко контрастираха с нацърбения мрамор и потъмнелите мозайки. Пред разкривеното, дървено ложе ги очакваше стопанинът. Когато влязоха той вдигна ръка и Еверард видя тесния ствол на бластер, модел от началото на трийсети век.

— Ръцете напред с дланите нагоре — нареди тихо магьосникът. — Не ме принуждавайте да ви изпепеля със светкавица.

Уиткомб шумно преглътна. Еверард очакваше подобно посрещане, но и той почувства, че му трепери под лъжичката.

Магьосникът Стейн се оказа дребно човече, облечено в изящна туника, вероятно закупена от някой странстващ търговец-брит. Имаше гъвкаво тяло и голяма глава, покрита с редки, полепнали по темето, черни косми. Лицето му вдъхваше доверие и симпатия, въпреки малко неправилните черти...

— Претърси ги, Едгар — заповяда той на стражника и устните му се изкривиха в зловеща усмивка. — Извади всичко, което са скрили в дрехите.

Стражникът затършува непохватно из джобовете и поясите им, извади ултразвуковите пистолети и ги хвърли на пода.

— Можеш да си вървиш — каза магьосника.

— Но ти в безопасност ли си, господарю? — попита войникът.

Усмивката на Стейн се разшири.

— Върви, върви, няма страшно — и посочи многозначително бластера.

Едгар излезе.

„Поне ни остави меча и секирата — помисли си Еверард. — Макар от тях да няма кой знае каква полза, докато сме под прицел.“

— От утрешния ден, казвате, сте дошли — заговори Стейн. Челото му беше покрито със ситни капки пот. — Виж, това е интересна новина. Говорите ли на новоанглийско наречие?

Уиткомб понечи да отговори, но Еверард го изпревари. Съзнаваше, че животът им е поставен на карта.

— Това на кой език е? — попита той.

— На този.

Стейн заговори на английски със странно произношение, но съвсем разбираемо за човек от двайсети век.

— Искам да знам откъде идете, кое е времето ви и какво тук ви интересува. Истината кажете, инак ще ви изпепеля.

Еверард поклати глава.

— Съжалявам — отвърна той на ютландски. — Нищо не разбирам.

Уиткомб му хвърли объркан поглед, но замълча, оставяйки американеца да продължи играта. Мозъкът на Еверард работеше трескаво: разбираше, че и най-малката грешка може да им коства всичко, а отчаянието подхранваше находчивостта му.

— В нашето време говорим така...

И той издърдори някаква дълга фраза на испански, като имитираше мексиканско наречие и безмилостно предъвкваше по-сложните думи.

— Но... това е латински! — извика Стейн с блеснал от възбуда поглед, а бластерът в ръката му трепна. — От кое време идвате?

— Двайсети век от Рождение Христово. Нашата страна се нарича Лайонес. Тя е разположена отвъд Западния океан...

— Америка! — възкликна човечето. — Някога не се ли е наричала Америка?

— Не. Не разбирам за какво говорите.

Стейн целият трепереше. Най-сетне успя да възстанови самообладанието си и попита:

— Знаете ли латински? Еверард кимна.

— Тогава да преминем на него. Представа нямате, колко ми е омръзнало тукашното свинско грухтене!

Говореше на развален латински, изглежда го беше изучавал някъде в късните векове, но все пак достатъчно свободно. Ръката с бластера описваше широки кръгове.

— Извинете ме за негостоприемството. Налага се да внимавам.

— Естествено — кимна Еверард. — Ах, да... аз се казвам Менций, а приятелят ми е Ювенал. Както вече се досещате, ние сме историци и идваме от бъдещето. Съвсем наскоро открихме пътешествията във времето.

— А аз... всъщност името ми е Розер Щейн. Идвам от 2987 г. Вие... чували ли сте за мен?

— И още как! — отвърна Еверард. — Пристигнахме тук именно за да търсим тайнствения Стейн, чиято намеса в историята е изиграла толкова решаващо значение. Подозирахме, че може да се окаже пътешественик във времето — *peregrinator temporis*. Сега вече се убедихме.

— Три години... — Щейн крачеше развълнувано из стаята, размахвайки небрежно бластера. Но разстоянието между тях все още бе твърде голямо за внезапен скок. — Три години, откакто съм тук. Да знаете само колко безсънни нощи преживях в неведение дали планът ми е успял или съм се провалил. Кажете ми, вашият свят постигна ли единство?

— Земята и планетите — кимна Еверард. — Много отдавна.

Нервите му бяха изопнати докрай. Животът им зависеше единствено от способността му да предвиди правилно целта, към която се стремеше Щейн.

— И вие сте свободен народ?

— Да. Макар да ни управлява император, Сенатът издава законите, а той се избира от целия народ.

На лицето на дребосъка се изписа блажена усмивка. Щейн изведнъж се преобрази.

— Точно както мечтаех... — прошепна той. — Благодаря ви.

— Значи вие сте дошли тук от своето време, за да... изковете нова история?

— Не — отвърна Щейн. — За да променя старата. Думите рукнаха от устата му, сякаш дълги години бе мечтал да ги сподели с някого, а е нямал възможност.

— Аз също бях историк. Случаят ме събра с един човек, който се представяше за търговски посредник от системата на Сатурн. Някога и аз бях посещавал тази система и бързо установих, че лъже. Веднъж го проследих и узнах истината. Оказа се, че е пътешественик във времето и идва от далечното бъдеще. Повярвайте, живеех в ужасни времена. Като психоисторик прекрасно разбирах, че войната, бедността и тиранията, превърнали се в наше проклятие, са резултат не от присъщото на всяко човешко същество влечение към злото, а че светът не е бил устроен както трябва. Техническата еволюция, родена в един първоначално разделен свят, не само не беше довела до всеобщо благоденствие, но и се беше обърнала срещу себе си, войните ставаха все по-разрушителни и обхващаха нови и нови територии. Имаше и мирни периоди, естествено, понякога доста продължителни, но болестта бе пуснала толкова дълбоки корени, че конфликтите се бяха превърнали в неотменна част от нашата цивилизация. Моето семейство загина по време на едно венерианско нападение и аз няхах какво повече да губя. Трябваше само да... премахна пришелеца от бъдещето и машината щеше да бъде моя. Като историк знаех, че съдбоносната грешка е била допусната някъде в средните векове. Преди това Рим е обединявал целия цивилизован свят в една държава, а там, където има законност, винаги цари мир и справедливост. За съжаление тъкмо в разцвета на тази велика държава силите ѝ са започнали да се изчерпват, което довело до нейния упадък. Варварите, които завладели империята, криели в себе си потенциала на жизнената сила, но бързо били развратени от все още силното римско влияние. Друг е въпросът с Англия. Изолирана от споменатото влияние, тя давала големи надежди да замести падналия колос, но по същото

време била наводнена от германските племена — диви, необразовани животни. В моето минало унищожиха цивилизацията на бритите, а след това, поради собствената си умствена изостаналост, на свой ред бяха погълнати и претопени от новия безпощаден враг, нарекъл себе си западна цивилизация. Аз исках историята да тръгне по друг път.

Но не беше лесно. Не можете дори да си представите колко трудно е да се живее в друга епоха, когато още не си се научил да се приспособяваш, дори и да разполагаш със свръхмощни оръжия и вълшебни дарове за краля. Все пак накрая съумях да спечеля благоразположението на Хенгист и донякъде доверието на бритите. Стига да пожелаея, мога да обединя тези два народа, воюващи срещу пиктите. Така Англия ще стане могъщо кралство, опиращо се на силата на саксите и римската култура. Могъщество, което ще ѝ позволи да се опълчи срещу всеки потенциален нашественик. Християнството, естествено, е неизбежно, но аз предвиждам то да се установи под такава форма, че да учи и възпитава хората, а не да сковава душите им с догми. Постепенно Англия ще се превърне в сила, чието влияние ще се простира върху всички страни от Европейския континент и накрая — над целия цивилизован свят. Възнамерявам да остана тук, докато не бъде създадена здрава коалиция срещу пиктите, а след това ще изчезна с обещанието да се завърна по-късно. Ако започна да се появявам периодично, през няколкостотин години, ще се превърна в легенда, в Бог. Освен това ще следя дали вървят по пътя, който съм им избрал.

— Чел съм много за Светия Стейниус — произнесе с благоговение Еверард.

— Значи съм победил! — извика Щейн. — Дарил съм мир на света!

Сълзи се стичаха по страните му. Американецът пристъпи незабелязано към него, но дребосъкът насочи бластера към корема му — явно все още не бяха спечелили напълно доверието му. Еверард направи крачка встрани и Щейн се обърна, за да го държи на мушка. Беше толкова възбуден от разказа си, че напълно забрави за Уиткомб. Еверард хвърли незабележим, но многозначителен, поглед на англичанина.

Уиткомб вдигна брадвата. В този момент Еверард се просна на пода. Магьосникът извика от изненада и натисна спусъка, но острието

се стовари върху рамото му. Англичанинът скочи пъргаво и сграбчи ръката с бластера. Щейн изстена от болка и напрежение, опитвайки се да овладее оръжието, но в този миг на помощ дотича Еверард. Тримата се вплетоха в яростно боричкащо се кълбо.

Последва нов изстрел и тялото на Щейн омекна. Рукналата от раната на гърдите му кръв опръска наметалата на патрулните.

В залата нахлуха двамата стражници. Еверард вдигна ултразвуковия парализатор и премести регулатора на максимална мощност. Едно копие разпори въздуха със свистене и го одраска по ръката. Той стреля два пъти и едрите тела на стражниците се строполиха на пода — беше им осигурил поне няколко часа сън. Еверард застина и се ослуша напрегнато. Някъде от вътрешните покои се разнесе уплашен женски вик, но зад вратата, изглежда, нямаше никой.

— Май... успяхме — промърмори задъхано той.

— Така е:

Уиткомб разглеждаше проснатото на земята безжизнено тяло. Изглеждаше трогателно малко за своите доскорошни грандиозни замисли.

— Не предполагам, че ще се стигне до убийство — рече Еверард. — Но времето... не знае милост. Така е било писано.

— По-добре такъв край, отколкото съда на Патрула и изгнание на някоя изоставена планета.

— Пред закона той беше крадец и убиец — произнесе Еверард. — Но и велик мечтател.

— А ние с теб унищожихме тази мечта.

— Можеше да го свърши и историята. Сигурно така щеше да стане. Човек не е достатъчно силен, нито мъдър, за да се захваща с подобни замисли. Все си мисля, че повечето хорски беди и нещастия произтичат именно заради фанатици с добри намерения, като този тук.

— А какво, да стоим със скръстени ръце и да приемаме безропотно всичко, което съдбата ни поднася? Така ли?

— Помисли за твоите приятели от 1947-ма година. Тях можеше и да ги няма.

Уиткомб свали наметалото си и се помъчи да го почисти от кръвта.

— Време е да тръгваме — подсети го Еверард и закрачи към вратата в дъното. Зад една от колоните зърна наложницата, която го следеше с изцъклени от ужас очи. Вратата се оказа здраво залостена. Наложил се да прогори бравата с бластера на Щейн. В помещението откриха темпомобил от епохата на империята Инг, книги и няколко сандъка с оръжие и снаряжение. Еверард натовари в машината всичко, освен сандъчето с ядрено гориво. Трябваше да го остави, защото благодарение на него в бъдещето двама патрулни, на име Еверард и Уиткомб, щяха да проследят историята му, да се върнат в миналото и да спрат човека, решил да стане Бог.

— Знаеш ли, ти откарай всичко това в управлението от 1894-та — предложи Менс. — А аз ще се върна за хроноцикъла. Там ще се срещнем.

Англичанинът му отвърна с втренчен, замислен поглед. Познатият тъжен изглед на лицето му постепенно се смени с решително изражение.

— Разбрано, старче — каза той, усмихна се и му протегна ръка. — Желая ти всичко хубаво.

Еверард го проследи с поглед, докато се наместваше в прозрачния цилиндър на кабината. Странна раздяла, имайки предвид, че двамата ще се срещнат отново само след няколко часа, в 1894 година, за да пият чай с Мейнуотъринг.

Неясното безпокойство не му даваше мира докато напускаше сградата, за да се смеси с многоцветната, шумна тълпа навън. Загадъчен човек е този Чарли. Какво пък...

Никой не му попречи да излезе от града и да поеме към горичката. Изпрати сигнал до хроноцикъла, и макар че трябваше да бърза, за да не уплаши хората с приземяването на странната метална птица в храсталака, той спокойно отвори делвата с бира. Имаше нужда да пийне нещо. След това хвърли прощален поглед на околността, яхна хроноцикъла и се понесе към 1894-та.

* * *

Според предварителната уговорка Мейнуотъринг вече го очакваше със своите помощници. Пухкавият шишко очевидно се

разтревожи, като видя, че патрулният се връща сам и дрехите му са изцапани със засъхнала кръв. Еверард побърза да го успокои.

Трябваша му само няколко часа, за да се измие, преоблече и да представи на секретаря готовия отчет за операцията, но дори и тогава от Уиткомб нямаше и следа. Накрая Мейнуотъринг се свързва със склада по радиостанцията, размени няколко думи и изгледа мрачно Еверард.

— И там го няма. Да не би нещо да не е било наред с машината?

— Едва ли. Доколкото знам, тези модели са много сигурни. — Еверард прехапа устни. — Представа нямам какво може да е станало. Освен да не ме е разбрал и да е отпътувал направо за 1947-ма?

Изпратиха запитване до отдела на Уиткомб, но и там не знаеха нищо. Еверард и Мейнуотъринг отидоха да пият чай. Когато се върнаха англичанинът все още го нямаше.

— Най-добре да съобщим в оперативния отдел — предложи Мейнуотъринг. — Там ще знаят какво да предприемат.

— Не, почакайте.

Еверард спря, поразен от внезапна мисъл. Загнезденото по-рано в него подозрение постепенно се превръщаше в твърда увереност. Божичко, няма...

— Някаква идея ли ви хрумна?

— Да, нещо подобно. — Менс започна трескаво да съблича викторианския костюм. Ръцете му трепереха.

— Бихте ли поръчали да донесат дрехите ми от двајсети век? Мисля, че ще успея да го открия.

— По устава на Патрула сте длъжен преди това да съобщите къде отивате и какво възнамерявате да правите — припомни му Мейнуотъринг.

— По дяволите Патрула! — тросна се Еверард.

---

[1] върховни богове в германската митология — бел.прев. ↑

6

Лондон, 1944-та. Ранна зимна нощ, пронизващ студен вятър, който преследва окъснелите минавачи по опустелите улици. Някъде се чува взрив, изригва ослепителен огън, следван от яркочервените езици на пожара, озаряващи всичко наоколо.

Еверард се приземи право на паважа — и без това никой не би си показал носа по време на бомбардировката. Седемнайсети ноември — тренираната памет услужливо му бе подсказала нужната дата. Денят, в който Мери Нелсън бе загинала от бомба.

Той влезе в телефонната будка на ъгъла и се зае да прелиства указателя. Името „Нелсън“ се срещаше често, но в района на Стрийтъм „Мери Нелсън“ бе само една. Това, разбира се, е майката. Минаха няколко секунди, преди да се сети, че дъщерята носи същото име. Нямаше представа кога ще падне бомбата, но можеше лесно да провери.

В мига, когато излезе от будката, кварталът отекна от оглушителен взрив. Еверард се хвърли на земята и върху него се посипаха осколки и строшени стъкла. Седемнайсети ноември 1944 година. По това време Менс Еверард — лейтенант от инженерните войски на САЩ — се намираше някъде отвъд Ла Манша, под обстрела на фашистките оръдия. Не можеше да си припомни точно къде, но и какъв смисъл? Това сега нямаше значение. Той знаеше, че нищо няма да му се случи по време на тази бомбардировка.

Докато притичваше към хроноцикъла, наблизко паднаха още няколко бомби. Скочи на седалката и се издигна право нагоре. Градът под него тънеше в мрак, разкъсан за кратко от пламъците на взривовете. Валпургиева нощ — ад на Земята!

Помнеше добре Стрийтъм: безлични редици от тухлени къщички, обитавани от чиновници, зарзаватчии, автомонтъори — същата тази дребна буржоазия, изнесла на плещите си тежестта на войната в Европа. Там живееше едно момиче... макар че това беше през 43-та... Както и да е, навярно отдавна се е омъжила...

Той се спусна и затърси трескаво познати ориентири. Наблизо се вдигна огнен стълб — като при изригването на вулкан — и хроноцикълът отлетя встрани. Еверард едва успя да се задържи на седалката. Забеляза, че срутената от прякото попадение сграда, е обхваната в пламъци, а беше само на три преки от къщата на Нелсънови! Беше закъснял!

Той погледна часовника си — 22.30 местно време — и се премести с два часа назад.

Ноцта беше настъпила, но сградата сега бе съвсем невредима. В един кратък миг бе завладян от желанието да предупреди всички нейни обитатели. Не, нямаше това право. Сега е война и хора умират навсякъде по света. Той не е Щейн, за да поеме на плещите си бремето на историята. Затова пък не е и някакъв проклет данелианец! Усмихна се криво, скочи от седалката и изтича до вратата. Почука и след малко му отвориха. От мрака го гледаше жена на средна възраст и едва сега Еверард осъзна, че появяването на американец в цивилен костюм може да ѝ се стори странно.

— Извинете — заговори той, — нали познавате мис Нелсън?

— Да, познавам я. — Жената се колебаеше. — Тя живее наблизо и... скоро ще дойде при нас. Вие какъв сте ѝ... познат?

Еверард кимна.

— Мис... въъ?

— Мисис Ендърби.

— Мисис Ендърби, тя ме помоли да ви предам, че за съжаление няма да може да дойде. Но ще ви чака — заедно с цялото ви семейство — към десет и половина.

— С цялото, сър? И децата ли?

— И децата също — обезателно всички. Подготвила ви е някаква изненада. На всяка цена трябва да идете.

— Добре, сър. Щом така иска.

— Всички — повтори Еверард. — В десет и половина. Не закъснявайте. Довиждане, мисис Ендърби.

Той кимна отсечено и излезе на улицата.

Добре, тук вече направи, каквото можа. Сега идва ред на Нелсънови. Измина три преки, скри хроноцикъла в една тъмна уличка и забърза към къщата. Сега вече и той беше нарушил закона, при това вината му не бе по-малка от тази на Щейн.

Интересно, какво представлява планетата, на която ще ги изпратят?

Темпомобила от епохата Инг не се виждаше никакъв, а такава машина не е лесна за скриване — следователно Чарли още не се бе появил на сцената. Ще трябва да импровизира.

Докато тропаше по вратата, Еверард продължаваше да обмисля възможните последствия, до които щеше да доведе спасяването на семейство Ендърби. Децата ще пораснат, ще имат свои деца — най-вероятно с нищо неотличаващи се англичани от средната класа. Но по-късно, след столетия, може да се роди или напротив — да не се роди — някой забележителен човек. Да, в края на краищата, времето не е чак толкова неподатливо на вмешателство. Макар, като цяло, всичко да се решава от общочовешкия генофонд, съществуват — нередко — и изключения.

Вратата отвори дребничка, симпатична девойка. Строгата военна униформа, определено ѝ отиваше.

— Мис Нелсън?

— Да, аз съм.

— Казвам се Еверард и съм приятел на Чарли Уиткомб. Може ли да вляза? Имам малка изненада за вас.

— Тъкмо щях да излизам — отвърна момичето, но лицето ѝ беше пребледняло.

— Никъде няма да вървите — тросна се той, но веднага спря, забелязал смущението ѝ: — Извинете. Ще ви обясня.

Тя го покани в тясна, скромно обзаведена гостна.

— Заповядайте, седнете. Само, моля ви, говорете тихо. Родителите ми спят, а утре ще стават рано.

Еверард се намести във фотьойла, а Мери приседна на крайчеца на дивана и го загледа с безпокойство. Интересно, дали някой от предците ѝ не се наричаше Уулфсон, или Едгар? Впрочем, това са глупости... Изминали са толкова векове. А може би Щейн?

— От ВВС ли сте? — попита тя. — С Чарли ли служите?

— Не, аз съм от разузнаването. Затова ходя цивилен. Кажете, кога за последен път се видяхте?

— Преди няколко седмици. Сега трябва да е във Франция. Надявам се войната скоро да свърши. Глупаво е, че немците още се

съпротивляват. Не разбират ли, че са обречени? — Тя вдигна брадичка. — Та, за Чарли...

— Тъкмо щях да ви кажа — Еверард започна да говори несвързано за положението отвъд Ла Манша. Беше завладян от странното чувство, че разговаря с призрак. Рефлексът, рожба на продължително внушение, не му позволяваше да ѝ разкрие истината. Всеки път, когато се доближаваше до нея, езикът сякаш отказваше да му се подчинява.

— ... да знаете само колко е трудно да се намери дори шишенце с мастило...

— Извинете — прекъсна го нетърпеливо тя. — Може би, в края на краищата, ще ми кажете за какво става дума? Имам среща тази вечер.

— О, простете... Извинявайте, моля ви. Виждате ли, работата е там, че...

Спаси го почукване на вратата. Мери подскочи, огледа се и изтича до спуснатите завеси на прозореца. Еверард я последва безшумно.

Тя отвори вратата, извика едва чуто и отстъпи назад.

— Чарли!

Уиткомб я притисна в обятията си, без да обръща внимание, че средновековното му наметало все още е изцапано с кръв. Менс излезе в преддверието. Едва сега англичанинът го зърна и трепна от изненада.

— Ти?

Посегна да извади парализатора, но Еверард го изпревари.

— Не прави глупости! Нали сме приятели, искам да ти помогна. Кажете какво си намислил?

— Аз... исках да я задържа тук... за да не отиде...

— И мислиш, че те няма да те проследят? — Еверард премина на темпорален език заради присъствието на изплашеното момиче. — Когато потеглих от Мейнуотъринг, той беше ужасно подозрителен. Достатъчно е да направим една погрешна стъпка и ще вдигнат на крак целия тукашен отдел на Патрула. Знаеш добре, че средствата за поправяне на грешките не се подбират — ако се наложи, ще ликвидират момичето, а теб ще арестуват и ще те пратят на заточение.

— Аз... — Уиткомб преглътна мъчително. Лицето му наподобяваше застинала маска. — Нима ще ѝ позволиш да излезе

оттук... и да загине?

— Не. Но поне да изпипаме докрай работата.

— Двамата ще се скрием... ще изберем някоя далечна и спокойна епоха... ако трябва ще се върнем в миналото, при динозаврите.

Мери се откъсна от Уиткомб и застина с широко отворена уста, готова да закрещи.

— Тихо! — дръпна я Еверард. — Животът ви е в опасност и ние се опитваме да ви помогнем! Ако не ми вярвате, доверете се на Чарли.

Той се обърна към англичанина и отново премина на темпорален.

— Слушай, приятелче, няма такова място и време, където двамата да се скриете. Мери Нелсън е загинала тази нощ — това е исторически факт. Не е оцеляла до 1947-ма. Това също е записано в историята. Аз самият също вече се накиснах — семейството, при което трябваше да иде тази вечер, ще напусне дома си преди там да падне бомбата. Следата, която двамата с теб ще оставим, е твърде голяма, за да ни го простят. Имаме късмет, че Патрулът още не се е появил тук.

Уиткомб направи отчаян опит да си възвърне самообладанието.

— Добре де, ако се прехвърля с нея направо в 1948-ма? Откъде знаеш, че тя не се е появила внезапно тогава? Това също може да стане исторически факт.

— Разбери най-сетне, че е невъзможно! Помисли само, как ще ѝ обясниш, че смяташ да я преместиш с четири години напред в бъдещето.

Чарли застена от отчаяние.

— Ето, виждаш ли. Спомни си само, колко усилия ти костваше да престъпиш закона и да се появиш тук. А сега ще трябва да лъжеш, защото не можеш да направиш нищо друго. И още — как точно ще обясниш появяването ѝ в 1948 година? Ако тя остане Мери Нелсън, следователно е дезертирала от армията. Ако смени името си, тогава откъде ще вземеш акт за раждане, зрелостно свидетелство, продоволствена карта — всички тези документи, които властите от онова време така свято ценят? Безнадеждна работа, приятел.

— Но какво да правя?

— Ще чакаме представители на Патрула, за да решим този въпрос веднъж и завинаги. Не излизай, веднага се връщам.

Еверард бе завладян от хладна разсъдливост. Просто нямаше време да даде воля на уплахата си или да се възхити от невероятното

си самообладание.

Той изтича на улицата, повика хроноцикъла и го програмира така, че да се появи точно след пет години, по обед, на площад Пикадили. След това натисна стартовия бутон, проследи с поглед смалвящата се в мрака машина и се върна обратно в къщата. Мери ридаеше в обятията на Уиткомб. Нещастни, заблудени в гората деца! Мътните ги взели!

— Всичко е наред. — Менс ги отведе в гостната, настани се на дивана и пригответи парализатора. — Сега ще почакаме малко.

И действително, не се наложи да чакат дълго. В стаята се появи хроноцикъл с двама патрулни в познатите сиви униформи. Еверард мигновено ги повали с неголям по мощност заряд.

— Чарли, помогни ми да ги завържем.

Мери наблюдаваше всичко това мълчаливо, свита в ъгъла.

Когато патрулните дойдоха в съзнание, Еверард се беше надвесил над тях с хладна усмивка.

— В какво ни обвиняват, момчета? — попита жизнерадостно той, използвайки темпорален.

— Знаете сами — отвърна спокойно единият от пленниците. — От Главното управление ни наредиха да ви открием. Извършихме проверка в следващата седмица и установихме, че сте спасили едно семейство, обречено да загине при бомбардировката. От личното досие на Уиткомб узнахме за връзката му с тази жена и се досетихме, че сте се уговорили да пристигнете тук и да я измъкнете. По-добре ни пуснете, за да не утежнявате и без това сериозното си положение.

— Но с постъпката си ние не сме изменили историята — възрази Еверард. — Данелианците си останаха там, където са били!

— Това е така, но...

— А откъде знаете, че семейство Ендърби е трябвало да загине?

— Върху къщата им е паднала бомба, а те казват, че са излезли благодарение на...

— Така или иначе — излезли са! И това вече е исторически факт! Сега вие сте тези, които се опитват да променят миналото.

— Ами тази жена...

— Сигурни ли сте, че някоя си Мери Нелсън не се е появила в Лондон през 1850-та, за да умре, на преклонна възраст, през 1900-та?

Патрулният се усмихна мрачно.

— Брей, че сте упорити само! Нищо няма да се получи. Не можете да надхитрите Патрула.

— Виж ти? Ами ако ви оставя тук, докато пристигне семейство Ендърби? А, забравих, освен това съм програмирал хроноцикъла така, че да се появи посред бял ден на обществено място, а кога и къде, зная само аз. Какво, според вас ще стане тогава с любимата ви история?

— Патрулът ще нанесе необходимите поправки... както направихте вие — в пети век.

— Не е изключено. Струва ми се, обаче, че ще облекча работата ви, ако изпълните една моя молба. Искам да разговарям с данелианец.

— Какво?

— Чухте ме добре. Ако трябва, ще взема вашата машина и ще скоча с един милион години напред. За да им обясня лично колко полесно ще е за всички нас, ако следвате моя план.

— *Не е необходимо!*

Еверард подскочи от изненада и се извъртя. Дъхът му секна, а ултразвуковият пистолет падна от ръката му. В очите го удари ослепително сияние. Гърлото му пресъхна и той отстъпи изплашено.

— *Молбата ви беше разгледана — продължи беззвучният глас. — Всичко, свързано с нея, беше известно и обмислено много години преди да се появите на бял свят. Но вие самият бяхте необходима брънка от веригата на събитията. И ако днес не бяхте осъществили плана си, чакаше ви сурова участ... Та някои Чарлз и Мери Уиткомб наистина са живели във викторианската епоха — това е исторически факт. В историята също така е отбелязано, че Мери Нелсън е загинала в къщата на свои познати по време на бомбардировка през 1944 година, а Чарлз Уиткомб останал ерген до края на дните си и бил застрелян при операция на Патрула. Ние забелязахме това несъответствие и тъй като дори най-дребният парадокс в хода на историята е безмерно опасен, един от двата факта трябваше да бъде изтрит от страниците ѝ. Току-що вие сами определите кой точно.*

С крайчеца на окото Еверард забеляза, че въжетата са паднали от ръцете на патрулните. Обърканото му съзнание едва улови мисълта, че хроноцикълът е изчезнал... ще изчезне в момента на своето появяване на площад Пикадили. Знаеше също, че историческите факти са заели своите истински места: Мери Нелсън е изчезнала безследно, вероятно

убита от бомба близо до дома на семейство Ендърби. То, на свой ред, се е намирало в нейната квартира и по чудо е оцеляло. Чарлз Уиткомб също изчезнал безследно в 1947-ма, вероятно се е удавил. Пред Мери била разкрита цялата истина, след това ѝ внушили да я забрави и заедно с Чарли я преместили в 1850 година. Знаеше също така, че двамата ще живеят като най-обикновени англичани от средната класа, но така и няма да се приспособят към своята епоха до края на живота си. Чарли ще си спомня често и с болка за изгубената служба в Патрула, но накрая обичта към любимата жена и децата ще вземе връх, и той ще разбере, че жертвата не е била чак толкова голяма.

Всичко това изплува в съзнанието му, а след това данелианецът изчезна. Мислите му постепенно се проясниха и той погледна двамата патрулни. Още нямаше представа каква ще бъде неговата участ.

— Да вървим — рече единият патрулен. — Трябва да се махнем оттук, преди да са се събудили хората. Ще те откараме в твоята година — 1954-та, нали?

— А после? — попита Еверард.

Патрулният сви рамене. Макар да се държеше с подчертано безразличие, личеше си, че още е потресен от срещата с данелианеца.

— После ще се явиш при шефа си. Очевидно не си подходящ за тази работа.

— Тоест... разжалване и оставка?

— Е, чак пък това. Да не мислиш, че този случай е единствен в хилядолетната история на Патрула? Съществува стандартна процедура... Първо ще трябва да преминеш преподготовка. Хора като теб и приятелчето ти са далеч по-подходящи за свободна практика: днес — тук, утре — някъде другаде, където и когато имат нужда от вас. Мисля, че на новото място ще ви хареса.

Еверард закрачи към хроноцикъла. Чувстваше необичайна отпадналост. Когато слезе от седалката, на Земята бяха изминали цели десет години.

ХУБАВО Е ДА СИ ЦАР

1

Една вечер, в Ню Йорк от средата на двайсети век, Менс Еверард, облечен в любимия си домашен халат, си сипваше от барчето уиски със сода. Неочаквано позвъняване на вратата го откъсна от това, изпълнено с приятни очаквания, занимание. Еверард подскочи. След няколко дни напрегната работа не се нуждаеше от никаква компания, освен тази на доктор Уотсън с неговите безкрайни разкази.

Дано да се отърве бързо от неканения гост. Той зашляпа с чехли по коридора, отвори вратата и придаде на лицето си колкото се може по-негостоприемен израз.

— Здравей — произнесе хладно Еверард и изведнъж му се стори, че се е озовал на допотопен космически кораб, който току-що се е освободил от земното притегляне, а във внезапно настъпилата безтегловност тялото му се мята безпомощно, озарено от сиянието на звездите.

— О, извинявай! — запелтечи той. — Не знаех, че си ти... Влизай.

Синтия Денисън спря за миг на прага, загледана в стената зад него. Точно над барчето бяха закачени кръстосани копия и шлем с кожени каишки от егейската култура на бронзовия век. Древните уникати бяха тъмни, блестящи и изумително красиви.

— Налей ми нещо, Менс. — Тя се опита да заговори спокойно, но очевидно не ѝ се отдаваше да овладее гласа си. — Само че по-бързо.

— Веднага.

Той стисна зъби и ѝ помогна да си свали шлифера. Синтия затвори вратата и приседна на модния шведски диван, също толкова красив, колкото оръжията над барчето. С треперещи пръсти извади от чантата си пакет цигари и запали. Известно време двамата избягваха да се поглеждат.

— Още ли пиеш ирландско уиски? — попита накрая той.

Стори му се, че думите идват някъде отдалеч, а тялото му се движеше непохватно между мебелите и подредените на масата бутилки — изглежда, е забравил всичко, на което го е учил Патрульът.

— Да — кимна тя. — Спомняш си, значи.

В настъпилата тишина запалката ѝ щракна оглушително.

— Само няколко месеца минаха — каза той, но не знаеше как да продължи:

— Обективно време. Без прекъсвания, най-обикновени денонощия от двайсет и четири часа. — Тя пусна облаче дим и го погледна втренчено. — Но за мен бяха много повече. Не съм мърдала оттук от деня на сватбата. Осем месеца и половина лично, биологично време — от деня, когато двамата с Кейт... Колко време е изминало за теб, Менс? Колко години си преживял, колко епохи си посетил, откакто беше шафер на нашата сватба?

Имаше висок, тънък и, вероятно по тази причина, почти безизразен глас — единственият ѝ недостатък, според Еверард, ако не се броеше дребния ѝ ръст. Изведнъж Менс почувства, че тя с мъка сдържа сълзите си. Подаде ѝ чашата.

— До дъно.

Тя гаврътна послушно уискито и едва забележимо потрепери. Еверард отново ѝ напълни чашата, а след това най-сетне отпи от своята. После приближи фотьойла до дивана, настани се, извади малката лула и се зае да я тъпче с тютюн. Ръцете му леко трепереха, но той се надяваше тя да не забележи. Възхищаваше се на тактичността ѝ — вместо да изстреля всичко веднага, изчакваше, докато и двамата се успокоят.

Едва сега събра смелост да я погледне открито. Въпреки ръста фигурата ѝ беше безупречна, а черната рокля само подчертаваше примамливо формите ѝ. Златистите ѝ коси се спускаха свободно до раменете, изпод извитите като дъги вежди искряха големи сини очи, а устните ѝ, както винаги, бяха леко разтворени.

Еверард бавно подръпваше от лулата.

— Е, добре, Син — рече той. — Казвай, какво е станало?

Тя трепна и произнесе с мъка:

— Кейт изчезна.

— Какво? — Еверард се изправи във фотьойла. — При изпълнение на задача?

— Да. Как иначе? Замина за Древна Персия и не се върна. Това стана преди няколко седмици.

Синтия постави чашата до себе си на дивана и сплете пръсти.

— Патрулът, естествено, проведе щателно разследване. Едва днес научих резултатите. Не са успели да го открият. Дори не знаят какво е станало с него.

— Ама че тъпанари — прошепна Еверард.

— Кейт винаги... винаги те е смятал за най-добрия си приятел — трескаво заговори тя. — Понятие нямаш, колко често сме говорили за теб. Наистина, Менс. Зная, че рядко се срещяхме, но ти все беше на път...

— Разбира се — прекъсна я той. — Да не смяташ, че още съм в пубертета? Имах работа. И после, в края на краищата, вие сте младоженци.

„Запознах ви на Хаваите в една лунна нощ, край вулкана Мауна Лоа. В Патрула никой не обръща внимание на разликата в чина и положението. Нямаше нищо странно младата випускница на Академията Синтия Канингъм, работеща като най-обикновена секретарка в собствената си епоха, да се среща в извънработно време със заслужилия ветеран... тоест с мен... стига това да не пречи на работата. А защо той да не използва своя опит и необходимите костюми и да я заведе на танци във Виена по времето на Щраус? Или в лондонския Шекспиров театър, в уютните барове на стария Ню Йорк? А може би на слънчевите хавайски плажове, където първите хора, с грубо издялани канута, ще се появят едва след хиляда години? И нищо лошо няма, ако в приятното забавление се включи неговият най-добър приятел от Патрула. Само дето после той му отнема любимата и двамата се женят. Край на историята!“

Еверард поднесе клечка към угасналата лула. Изчака лицето му да се скрие в облак тютюнев дим и произнесе:

— Започни отначало. Не съм те виждал цели две години по моето биологично време и не съм в течение на нещата, с които се е занимавал Кейт.

— Толкова много? — учуди се тя. — Значи дори отпуските не си прекарвал в нашето десетилетие? А толкова искахме да те видим.

— Престани да се извиняваш — тросна се той. — Ако исках, сам щях да дойда.

Нежното ѝ лице се изпъна като от удар. Той също трепна и побърза да даде отбой.

— Извинявай. Разбира се, че исках да се видим. Но нали знаеш, ние, агентите на свободна практика, сме твърде заети — всички тези скокове в пространство-времето те карат да се чувстваш като риба на сухо. О, по дяволите! — той направи опит да се усмихне. — Син, забрави ли колко съм недодялан? Не ми обръщай внимание. Бях в Древна Гърция и лично създадох мита за Химера. Да-да. Там се прочух като „дилаюпод“ — странно чудовище с два леви крака, стърчащи от зиналата паст.

Тя се усмихна смутено и взе цигарата от пепелника.

— А аз, както и преди, работя в „Инженерни проучвания“. Като обикновена секретарка. Но благодарение на това мога да се свързвам с всички управления, включително и с Главното. Това ми помогна да бъда в течение на всичко, което се правеше за спасяването на Кейт... А то бе нищожно малко! Те просто го изоставиха! Менс, ако не ми помогнеш, с Кейт е свършено!

Синтия замълча — цялата се тресеше. Еверард прецени, че ще е най-добре, ако я остави сама да се успокои. Междувременно си припомни набързо всички данни от биографията на Кейт Денисън.

Роден през 1927 г. в Кеймбридж, щата Масачузетс, в заможна семейство. На двайсет и три години защитил блестящо дисертация по археология. По това време успял вече да стане шампион по бокс и да пресече Атлантика на трийсетфутова яхта. Мобилизиран в 1950-та, отличил се с храбростта си в Корея, и ако беше някоя по-популярна война, сигурно щеше да се покрие със слава. От друга страна, можеш да го познаваш години наред и никога да не узнаеш за споменатите събития. Когато нямаше с какво да се захване, Кейт обичаше да разговаря със сдържан хумор за възвишени неща, но когато си имаше работа, той я свършваше без излишно суетене. „Какво пък — въздъхна мислено Еверард, — Синтия се падна на по-добрия. Кейт не стана свободен агент, само защото не го пожела. За разлика от мен, беше пуснал тук здрави корени. Изглежда, не е шило като мен.“

През 1952 година с Денисън, който тогава още се чудел с какво да се захване, се свързал агент от Патрула и веднага го завербувал. За разлика от много други, Кейт бързо схванал идеята за темпоралните пътешествия: помогнали гъвкавият ум и опитът от археологията. След

като преминал първоначалния курс на обучение, с удоволствие установил, че собствените му интереси напълно съвпадат с изискванията на Патрула и станал изследовател. Специализирал се в праисторията на източните индоевропейци. В много отношения се оказал далеч по-необходим, отколкото Еверард, например.

Оперативните агенти работят във всички епохи, като задачата им е главно да спасяват претърпелите катастрофа, да арестуват престъпници на темпоралния закон и да защитават неприкосновеността на историческата линия.

Понякога се налага да действат на сляпо, без възможност да установят правилността на своите постъпки и избраните решения. Особено ако в историята не са останали никакви писмени източници. Много преди появата на първите писмени знаци хората са воювали, пътешествали са, извършвали са открития и героични дела, последствията от които са оставили своя отпечатък върху целия континуум. Патрулът е длъжен да ги познава в детайли. Работата на изследователския корпус се състоеше в съставяне подробна карта на историята.

„А освен това, Кейт беше мой приятел.“

Еверард извади лулата от устата си.

— Добре, Синтия — каза той. — Разкажи ми какво точно е станало.

2

Тя най-сетне намери сили и сега гласът ѝ звучеше малко по-уверено.

— Кейт проследяваше миграционните процеси при различните индоевропейски племена. Сведенията по този въпрос са оскъдни. Налагаше се да се започне от някой по-известен момент от историята и след това да се върви назад във времето. С такава задача Кейт отпътува за Иран в 558 година преди Новата ера. Каза, че това било малко преди началото на мидийския период. Смяташе да пообщува с местните хора, да изучи обичаите им, след това да се прехвърли в по-ранен период и така нататък... Защо ли ти разказвам, сигурно си по-добре запознат от мен. Нали веднъж си му помагал — още преди да се запознаем. Често ми е разказвал за това.

— Само го придружавах — сви рамене Еверард — за всеки случай. Изучаваше преселението на едно доисторическо племе от Дон до Хиндукуш. Представихме се на техния вожд за скитащи ловци и се присъединихме към кервана им. Беше много забавно.

Той си спомни степта и необятното небе, бясното преследване на заблудила се антилопа, дивашките пирове край вечерния огън и момичето, чиито коси ухаеха на трева и дим. За миг съжали, че не се е родил в това племе и не може да изживее там остатъка от живота си.

— Този път Кейт замина сам — продължи Синтия. — В отдела му има остър дефицит на кадри, както и в целия Патрул. Какво да се прави, времето е вечно, а човешкият живот — толкова кратък... И друг път е тръгвал сам. Винаги ме е било страх да го пускам, но той ме успокояваше, че в дрехите на скитащ пастир, от който няма какво да се вземе, ще бъде в по-голяма безопасност из планинските пущинаци на Иран, отколкото по нощните улици на Бродуей. Само че този път излезе друго!

— Доколкото разбрах — прекъсна я малко припряно Еверард, — той е заминал преди седмица с намерение да събере информация, да я предаде в центъра за обработка и да се върне в същия ден.

„И без това само глупак може да те остави сама за по-дълго.“

— Та казваш, този път не се върна.

— Не. — Тя припали следващата цигара от огънчето на първата.

— Веднага почувствах, че нещо не е наред. Отидох направо при шефа му, а той изпрати запитване с една седмица напред — тоест в днешния ден. Отвърнаха му, че от Кейт все още няма следа. От центъра също съобщиха, че не са получавали никаква информация от него. Наложих се да проверим в темпохрониките в Главното управление. Там е записано... че Кейт никога не се е завръщал от тази мисия и че не са открити никакви следи от него.

Еверард кимна бавно.

— След това в местния отдел предприеха издирване, резултатите от което са записани в главните хроники.

„Променливото време допуска множество парадокси“ — повтори си за кой ли път Еверард.

Ако някой изчезне, това не означава, че е задължително да се заемете с издирването му само защото последното е споменато в някакъв отчет. Но в конкретния случай не е имало други възможности за откриване на изчезналия. Разбира се, биха могли да изпратят някого в миналото, преди началото на събитието, който да измени ситуацията по такъв начин, че, в края на краищата, изчезналият да бъде открит — тогава в архива ще лежи вашият доклад за успешния завършек на издирването и само вие ще знаете „предишната“ истина.

Всичко това е в състояние да създаде невероятна бъркотия. Нищо чудно, че Патрулът се отнася толкова подозрително дори към най-незначителните промени, които с нищо не биха повлияли на общата картина на историческия процес.

— Нашият отдел се свързал с момчетата от древноиранското управление, а те, на свой ред, изпратили група, която да огледа на място — продължаваше Синтия. — Известен им бил само предполагаемият район, където Кейт е трябвало да се материализира. Не разполагали с точните координати за приземяването на неговия хроноцикъл.

— Едно не мога да разбера — прекъсна я Еверард. — Защо не са открили машината? Каквото и да се е случило с Кейт, тя все още трябва да е някъде там — или в пещера, или кой знае... Трябваше

първо да засекаат местонахождението ѝ, а след това да поемат обратно, следвайки темпоралната линия, докато се натъкнат на Кейт.

Синтия дръпна от цигарата с такава ожесточеност, че бузите ѝ хлътнаха.

— И това опитали — поясни тя. — Казаха ми, че местността била силно пресечена, дива и необитаема и това силно затруднявало издирването. Нищичко не открили — нито следа. Може би щяха да успеят, ако бяха претършували района сантиметър по сантиметър. Но се уплашили. Виждаш ли — този регионално-темпорален интервал има ключово значение. Мистър Гордън ми показва отчетите на историческата обстановка. Не разбирам добре всички обозначения, но той ми каза, че вмешателство в историята на тази епоха е крайно опасно и може да доведе до тежки последствия.

Еверард стисна с длан затоплената чашка на лулата. Усещането беше приятно и донякъде успокояващо. Споменаването на преломните моменти в историята го накара неволно да потрепери.

— Ясно — закима той. — Не са могли да претърсят както трябва целия район, тъй като това можело да обезпокои местните жители, или да промени движението и поведението им в момент на решаващи историята събития. Хъм-хъммм... А пращали ли са преоблечени съгледвачи из съседните села?

— Неколцина експерти на Патрула, които изкарали там близо две седмици. Никой от местните не разполагал с полезна информация. Тези диваци са толкова подозрителни... А може да са взели нашите агенти за шпиони на мидийския цар. Доколкото разбрах, били недоволни от управлението му. Така или иначе, нямало и все още няма данни за някаква промяна, или вмешателство, в общата картина на историческия процес. Ето защо предполагат, че Кейт е бил убит, а хроноцикълът му е изчезнал по някакъв начин. Има ли значение... — тя скочи развълнувано и гласът ѝ премина в стенание — има ли някакво значение, дали трупът му е изгнил в някое запустяло дърво!

Еверард също се надигна, прегърна я нежно и я остави да си поплаче. Не предполагаше, че тази история ще му подейства по такъв начин. Чувстваше се ужасно. А и присъствието на Синтия... вярно, напоследък все по-рядко си мислеше за нея (не повече от десетина пъти на ден), но близостта ѝ пробуждаше в душата му стара, мъчителна болка.

— Защо не се върнат в нашето минало? — хлипаше тя. — Какво им пречи да скочат само седмица назад и да го предупредят, че не бива да заминава? Нищо повече не искам от тях! Що за чудовища са измислили тази забрана?

— Не са чудовища, а най-обикновени хора — постара се да говори разумно Еверард. — Ако всички започнем да се връщаме и да преправяме личното си минало, скоро така ще се оплетем, че просто ще престанем да съществуваме.

— Поне едно изключение за милион години! Какво толкова? Защо не го направят?

Еверард мълчеше. Знаеше, че изключения няма и не може да има. Включително и за Кейт Денисън. Патрулните не са богоизбрани, те също са длъжни да спазват законите. Ако някой от тях загине, просто вдигат тост в негова памет и дори не помислят да се върнат в миналото, за да го зърнат докато е жив още веднъж.

Синтия се отдръпна от него, взе чашата и я пресуши на един дъх.

— Извинявай — каза тя, извади кърпичка и изтри сълзите си. — Не очаквах, че ще се разплача.

— Няма нищо — той се загледа смутено в пода.

— Мислех дали ще се съгласиш да помогнеш на Кейт. Другите се отказаха, но ти си му приятел.

При такава молба друг изход нямаше.

— Бих могъл — промърмори той. — Но едва ли ще се получи нещо. Ако се съди по хрониките, дори и да се захвана ще претърпя неуспех. Никой няма да ми позволи да внасям корекции в пространствено-времевите линии. Дори от такъв незабележим характер.

— Кейт не е незабележим — укори го тя.

— Така е, Син. И ти не си единствената жена, която го мисли. Впрочем, ти също си специална.

Тя впи поглед в лицето му и за миг застина неподвижно. След това прошепна.

— Менс, прощавай. Просто не съобразих... Мислех, че след като е изминало толкова много време, то ти... ти си ме...

— За какво говориш?

— Смятах, че специалистите от отдела по психология биха могли да ти помогнат. Искам да кажа, след като са могли да направят така, че

и да искаме да не можем да говорим пред непосветени за съществуването на Патрула, защо да не сторят същото и с теб, да забравиш...

— Стига — прекъсна я рязко с глас Еверард. След като подъвка известно време мундщука на лулата, продължи — Добре де, имам някои идеи, които сигурно никой да не е проверявал. Ако въобще Кейт може да бъде спасен, ти ще узнаеш за това още утре.

— Менс, не можеш ли да ме прехвърлиш веднага?

Тя отново започна да трепери.

— Мога, но няма да го направя. Сега ще те откарам у вас и ще изчакам, докато си изпиеш приспивателното. А след това ще се върна тук и ще обмисля положението. — На устните му се изписа вяло подобие на усмивка. — Престани да се цъклиш. Казах ти, че трябва да помисля.

— Менс...

Ръката ѝ обхвана неговата.

Той почувства внезапна надежда и се прокле за слабостта си.

3

В късната есен на 542 година преди Новата ера самотен конник се спусна от планината и навлезе в долината на река Кер. Яздеше породист млад жребец, доста по-едър от местната порода ездитни коне, и само заради това на всяко друго място би привлякъл вниманието на разбойниците. Но Великия Цар поддържаше такъв ред във владенията си, че, както казваха мъдреците, дори девствена мома с торба злато би могла да пресече необезпокоявана надлъж Персия. Това бе една от причините Менс Еверард да избере за крайна точка на темпоралния си скок този период — шестнайсет години след пристигането на Кейт Денисън.

На второ място, беше необходимо да се озове в момент, когато всяко възможно вълнение, предизвикано от появата на темпоралния пътешественик в 558 година, отдавна да се е уталожило. Каквато и да е била съдбата на Кейт, към целта трябваше да се подходи отдалеч. И без това директните действия не бяха дали резултат.

И накрая, по данни на Ахеменидското регионално темпорално управление, през есента на 542 година започва първият период на относително спокойствие — времето, когато бе изчезнал Денисън. Периодът от 558-ма до 553-та е известен като неспокоен — персийският цар Аншана Куруш (познат в историята като Кайхошру и Кир) все по-трудно постига за разбирателство с по-могъщия си повелител — мидийския цар Астиаг. Той вдига въстание, но тригодишната гражданска война стопява силите на империята и персите в крайна сметка побеждават северните си съседи. Но Кир не успял да се порадва на триумфа си — налага му се да потушава въстанието на своите съперници и същевременно да отблъсква нашествията на туранците. Необходими са му четири години, за да надвие враговете си и да разшири границите на владенията си на изток. Това пък обезпокоява владетелите на съседните царства: Вавилон, Египет, Лидия и Спарта създават антиперсийска коалиция, и в 546 година войските им нахлуват в Персия. Лидийците са разбити и

покорени, но скоро след това отново въстават. По същото време непокорните гръцки колонии Йония, Кария и Ликия напомнят за силата си. Наместниците на Кир се занимават с всичко това на запад, а той самият е принуден да воюва с дивите чергарски племена от изток, които заплашват градовете му.

Но ето че идва заслуженият отдих. Като вижда справедливостта, с която управляват персите покорените земи и уважението към местните традиции и обичаи (непознато досега в човешката история) Киликия се предава без бой. Кир отстъпва на своите наместници предводителството в походите на изток и се заема с укрепване на властта в завладените земи. През 539 година избухва нова война с Вавилон, след която ще се присъедини и Месопотамия. Следва нов мирен период, за да наберат сили племената отвъд Аралско море. Тогава царят сам ще се вдигне на поход срещу тях и ще срещне смъртта си.

Менс Еверард влезе в Пасаргад.

Яздеше миля след миля и виждаше селяни да прибират реколтата със сърпове, застигаше отрупани със снопове, поскърцаващи волски талиги, а от изсъхналите ниви се вдигаше прах и дразнеше гърлото му. Облечени в дрипи деца, играещи край глинени земянки, го гледаха любопитно, засмукали калните си пръсти. Задмина го царски вестносец, една уплашена кокошка се замята под копитата му и накрая застина безжизнено в прахта. Появи се и отряд конници, облечени в шаровари — люспести доспехи с островърхи шлемове украсени с пера, и ярки раирани плащове. Живописните дрехи на войните бяха покрити с прах, пропити от пот и докато пресичаха площада си подвикваха солени и грубовати шегички. Зад дебелите стени се спотайваха добре обзаведени аристократични домове с градини и шадравани, принадлежащи на търговци и лихвари, но те бяха рядкост сред всеобщата немотия и мизерия. В преобладаващата си част Пасаргад бе типичен източен град с тесни, криви улички и прашни площади, на които се събираха облечени в дрипи зяпачи. Град на кресливи търгаши, просяци, изкарали на показ недъзите си, водачи на кервани, продавачи на добитък, занаятчии и изгладнели кучета. От гостилниците долиташе музика, напомняща вопли на пъхната в пералня котка, а посетителите бълваха проклетия и размахваха ръце

като вятърни мелници... Интересно, откъде са всичките тези легенди за тайнствения Изток?

— ... Дайте милостиня, господарю, в името на Съвета! Смилете се над мен и Митра ще ви благослови!

— ... Спри, благородни човече! Кълна се в брадата на баща ми, че от ръката на нито един изкусен майстор не е излизало по-прекрасно творение от тези юзди! Предлагам ти ги, о, най-щастливи сред щастливите, за смехотворната цена от...

— ... Тук, господарю, тук! Само на четири преки се намира най-гостоприемният кервансарай в цяла Персия — не, в целия свят! Нашите дюшеци са натъпкани с лебедов пух, виното на моя баща е достойно за боговете, пилафът на майка ми се слави по всички краища на нашата земя, а сестрите ми са три луни, от чийто блясък можеш да се наслаждаваш на всевъзможни земни радости!

Еверард не обръщаше внимание на предложенията, които се сипеха отляво и отдясно. Един по-нахален търговец дори го сграбчи за крака и американецът го изрита с гневно проклятие. В отговор получи само мрачна усмивка. Надяваше се да не се налага да се настанява в странноприемница — макар персите от тази епоха да бяха достатъчно чистоплътни, въпросът с насекомите все още не бе решен.

Глождеше го постоянното усещане за незащитност. Патрулните винаги се стараеха да скътат по някое асо в ръкава: било ултразвуков парализатор от трийсети век, или миниатюрна радиостанция, с която в нужния момент да се извика на помощ пространственоременният антигравитационен хроноцикъл. Но не трябваше да носи нито една от тези вещи, защото можеха да го обискират. Еверард бе облечен като грък: къса туника, сандали, дълго кожено наметало. На пояса му висеше меч, зад гърба — шлем и щит, и това бе цялото му въоръжение. Вярно, оръжията бяха от неръждаема стомана, каквато тук щяха да открият след много години. Освен това наблизко нямаше местни отдели на Патрула, към които да се обърне в случай, че изпадне в беда. Тази относително спокойна и бедна епоха не привличаше вниманието на службите за темпорална търговия и най-близкото управление беше в Персеполис, но до появата му имаше поне двайсетина години.

Колкото по-навътре навлизаше в града, толкова по-рядко уличните сергии му препречваха пътя, самите улици ставаха по-широки, а къщите — по-високи и заможни. Най-сетне се озова на

просторен площад, заобиколен с дворци от четирите страни. Над стените им се виждаха само върховете на дърветата. Стражите — лековъоръжени младежи — клечаха близо до портите. Когато Еверард ги доближи, те подскочиха и за всеки случай смъкнаха лъковете от раменете си. Все още можеше да пресече необезпокояван площада, но вместо това той махна с ръка на един по-наперен младеж, който, изглежда, беше старшият.

— Хвала на теб, почитаеми господине — поде американецът и заучената под хипноза персийска реч заструи от устата му като да беше матерният му език. — Търся гостоприемството на някой местен велможа, срещу което съм готов да предложа интересни разкази за пътешествия в чужди страни.

— Да се преумножат дните ти — отвърна стражникът.

Еверард си спомни, че персите не обичат да им дават бакшиш — Кировите съплеменници бяха горди и непреклонни хора, професионални воители, отлични пастири и ненадминати ловци. Езикът им се отличаваше с онази изпълнена с достойнство вежливост, свойствена на хората с подобен нрав от всички времена.

— Аз служа на Крез Лидийски, васал на Великия Цар. Той е човек, който не би отказал да приюти...

— Меандър от Атина — побърза да вметне Еверард.

Измисленото гръцко име трябваше да обясни мускулестото му телосложение, светлата кожа и късо подстриганата коса. За по-голяма достоверност Еверард си беше лепнал и вандайковска брадичка. Известни със склонността си към пътешествията, гърците едва ли биха впечатлили някой с появата си дори в Пасаргад, ето защо никой не го помисли за ексцентричен чудак. От друга страна, до битката при Маратон имаше близо четвърт век и европейците все още бяха редки птици по тези места, та сигурно можеха да предизвикат интереса на любопитните.

Към тях, по знак на стражника, се приближи роб, за да повика ключаря на портата. Той, на свой ред, извика друг роб и накрая чужденецът прекрачи високите, яки порти. Зелената и прохладна градина зад стената оправда надеждите на Еверард — тук нямаше нужда да се безпокои за багажа си, храната и напитките щяха да са от сой, а самият Крез със сигурност щеше да го покани на разговор. „Върви ти, момче“ — ободри се Еверард, докато се наслаждаваше на

горещата вана, благовонията, чистите дрехи, които го очакваха в скромно обзаведената му стая, на виното, на мекото ложе и на красивата гледка зад прозореца. Липсваха му само цигарите.

Разбира се, ако Кейт е мъртъв и това събитие е непоправимо във времето...

— Дявол да го вземе — тросна се той. — Зарежи тези мечти, приятелче...

4

След залез появя хлад. В двореца запалиха светилници (това беше цял ритуал, тъй като персите смятат огъня за свещен) и раздухаха жарта в огнището. Робът удари чело пред Еверард и обяви, че вечерята е поднесена. Американецът го последва в продълговатата зала, изрисувана с живописни фрески, изобразяващи Слънцето и Бика Митра, мина покрай двамата копиеносци и се озова в малка, ярко осветена стая, застлана с килими и посипана с благоуханни листа. По елински обичай, от двете страни на масата имаше ниски миндери. Върху масата бяха подредени златни блюда и прибори от потъмняло сребро. В тъмната ниша в ъгъла очакваха да ги повикат роби-прислужници, а зад тънката дървена преграда долиташе тиха ориенталска музика.

Крез Лидийски го покани с любезно кимване. Някога е бил строен и красив, но през последните няколко години, когато прочутото му богатство се бе стопило, се бе състарил и имаше изморен вид. Дългокос, с посребряла брада, Крез бе облечен с гръцка хламида, но по персийски обичай лицето му бе разкрасено с алена помада.

— Бъди мой почетен гост, Меандър Атински — произнесе той на гръцки и подложи на Еверард бузата си за ритуална целувка.

И макар от Крез да лъхваше на чесън, патрулният, следвайки местните обичаи, докосна бузата му с устни. С радушното си приветствие сановникът показваше, че го поставя на равно със себе си.

— Да пребъдеш в дните си, пресветли господарю — отвърна той. — Твоята доброта ме покори.

— Дано не се почувстваш пренебрегнат от скромната ми трапеза — продължи да нарежда бившият повелител на Лидия. — Винаги съм гледал на гръците като на свои роднини и това ме накара да потърся среща и разговор с теб.

— Моят господар ми оказва твърде голяма чест.

След приключване на церемонията двамата най-сетне пристъпиха към вечерята. Еверард подхвана предварително

подготвени разказ за своите пътешествия. От време на време Крез го издебваше с някой неочакван въпрос, но патрулният бързо се научи да избягва опасните теми.

— Наистина, времената се менят и имаш щастие да пристигнеш тук в зората на нова епоха — произнесе тържествено Крез. — Никога досега тази страна не е познавала по-славен цар от... — и така нататък, и така нататък. Всичко това явно беше предназначено за ушите на слугите и царските шпиони, макар в конкретния случай това бе самата истина.

— Самите богове са удостоили нашия цар с височайшето си покровителство — продължаваше Крез. — Ако знаех каква е волята им... искам да кажа, ако предварително бях узнал, никога нямаше да заставам на пътя му. Няма и не може да има съмнение, че той е избраник на боговете.

Подчертавайки гръцките си маниери Еверард с неохота разреждаше виното с вода и току се ядосваше, че не е избрал някой друг народ с по-солидни алкохолни традиции.

— А каква е историята му, пресветли господарю? — попита заинтригувано той. — Зная само, че Великия Цар е син на Камбиз — същият, който владее тази провинция и бил васал на Астиаг Мидийски. Има ли още?

Крез се наведе напред. Пламъците на светилниците се отразяваха в широко отворените му очи и в тях се четеше едновременно ужас и възторг.

— Слушай и разказвай на твоите съотечественици — поде той. — За да усмири превитите под игото му перси, Астиаг дал дъщеря си Мандана за жена на Камбиз, свързвайки вожда им със своя прочут род. Но Камбиз заболял и взел да губи сили. Говорело се даже, че е на смъртно легло, а случело ли се най-лошото, неговият малък син Кир щял да седне на престола в Аншан. С това щяло да се установи опасно регентство на персийската аристокрация, а тя не гледала благосклонно на васалството към Астиаг. На всичко отгоре тълкувателите на сънища предсказали на Мидийския цар, че Кир ще погуби империята му. Астиаг заповядал на своя наместник Аурвагош (следвайки гръцкия обичай Крез го нарече Харпаг), който бил негов роднина, да го избави от царския наследник. Харпаг взел детето — царицата не могла да го спре, Камбиз бил твърде болен да се възпротиви, а Персия едва ли би

могла да окаже сериозна съпротива без нужната подготовка. Но Харпаг не бил достатъчно твърд да довърши започнатото. Той подменил царския син с мъртвороденото дете на един планински пастир и го накарал да се закълне, че ще пази тайна. Облекли мъртвото дете в дрехите на царския син и го оставили на един хълм, повикали мидийските придворни да потвърдят изпълнението на заповедта и след това го погребали с нужните почести. А Кир, нашият господар, израснал като пастир. Камбиз живял още двацет години, но нямал сили да отмъсти за стореното зло. Боговете не го дарили повече с мъжки отрочета и когато умрял, не оставил наследник, пред който персите да се прекланят. Астиаг отново бил завладян от безпокойство. В този момент се появил Кир — по някои белези бързо удостоверили личността му. Астиаг, който тайно съжелявал за извършеното, го приел радушно и потвърдил, че именно той е наследникът на Камбиз. В продължение на пет години Кир останал васал, но с всяка година все по-трудно понасял тиранията на мидийците. По това време в Екбатан Астиаг за наказание, че престъпил заповедта му, накарал Харпаг да убие и изяде собствения си син. Харпаг и още неколцина знатни мидийци организирали заговор. За свой вожд избрали Кир. Персия въстанала и след тригодишна война Кир станал цар и на двата народа. След това той подчинил на волята си и много други народи. Нима някога боговете са изразявали по-ясно и категорично волята си?

Известно време Еверард лежеше неподвижно, заслушан в шепота на листата, полюшвани от хладния есенен вятър.

— Нима всичко това е истина, а не слухове? — попита той.

— Събрах достатъчно доказателства, откакто се преместих в персийския двор. Сам царят потвърди, че такава е истината, същото направиха Харпаг и останалите участници в събитията.

Лидиецът вероятно не лъжеше — имаше уверенията на собствения си повелител, а знатните перси са честни до фанатизъм. И въпреки това, през всички години, прослужени в Патрула, Еверард не беше чувал по-неправдоподобна история. Всъщност без да знае, Крез дословно възпроизвеждаше разказа, записан от Херодот и пресъздаден по-късно с някои дребни изменения в „Шахнаме“ — персийската „Книга за царете“. Подобни легенди съществуваха за Мойсей, Ромул, Сигурд и много други исторически личности. Нямаше никакви основания да се смята, че в основата му лежат достоверни събития.

Кир беше израсъл в дома на своя баща, заел бе престола по правото на първороден син и бе вдигнал въстанието подтикван от най-тривиални подбуди.

Странното беше, че тази легенда имаше очевидци, готови да се закълнат в истинността ѝ! Тук се криеше някаква загадка и тя напомни на Еверард за причината, подтикнала го да посети Древна Персия.

След като дължимото за случая възхищение и удивление, той попита небрежно:

— До мен стигнаха слухове, че преди шестнайсет години в Пасаргад се появил чуждоземец облечен като беден пастир, а в действителност се оказал магьосник и чудотворец. Сигурно е останал тук до края на дните си. Не знае ли моят любезен домакин нещо повече по този въпрос?

Еверард се напрегна, очаквайки със затаен дъх отговора. Интуицията му подсказваше, че Кейт Денисън не би могъл току-така да се остави да го убият и едва ли е паднал от някоя скала и си е скършил врата. Ако беше така, патрулните непременно щяха да открият темпоралната машина. Тялото на мъртвия Денисън можеше да стане плячка на лешоядите, но как да се обясни изчезването на хроноцикъла? Той можеше лесно да бъде засечен с детектори. Причината беше друга. А ако Кейт е останал жив, задължително ще се е появил тук, в центъра на цивилизацията.

— Преди шестнайсет години, казваш? — Крез се почеса по брадата. — Тогава още не съм бил в Персия. Спомних си — в тази година е имало много странни знамения. Това е същата година, когато Кир се спуснал от планината и положил, напълно законно, короната на Аншан на главата си. Не, Меандър, не зная нищо за твой чуждоземец.

— Трябва да намеря този човек — каза Еверард, — така ми заповяда оракула...

— Защо не разпиташ слугите и гражданите? — посъветва го Крез. — Ще те представя на царедворците. Предполагам, че ще останеш известно време при нас? Може царят да те покани при себе си — той обича да се среща с пътешественици и чужденци.

Не след дълго разговорът им взе да замира. Крез обясни с кисела усмивка, че персите са свикнали да си лягат и стават с кокошките, а той самият трябвало да се яви утре рано в двореца. Повиканият роб отведе Еверард в стаята му. Вътре го чакаше красива девойка с

подканваща усмивка. Той се поколеба, спомняйки си другата, която изпълваше мислите му, нищо, че живееше близо две хиляди и четиристотин години напред във времето. Но... какво толкова! Простосмъртният трябва да се радва на всички блага, с които го даряват боговете, а те не са от щедрите.

Малко след изгрев-слънце на площада излезе група въоръжени конници, призовавайки с гръмки възгласи Меандър от Атина.

Еверард бутна недовършената закуска и изтича навън. Трябваше да вдигне глава, за да разгледа конника, седнал на високия, сив жребец — брадясалото лице, увенчано с орлов нос. Ескортиращите го стражници току вдигаха конете на задните им крака, а вятърът развяваше перата на шлемовете и кожените им наметала. Седлата и поводите им, които също бяха кожени, тихо поскърцваха.

— Вика те хилиархът! — извика конникът.

С тази персийска титла тук отъждествяваха главатаря на безсмъртните и великия везир на империята.

Еверард се поколеба, опитвайки се да прецени обстановката. Мускулите му неволно се напрегнаха. Поканата не беше от най-любезните, но едва ли можеше да се измъкне с оправдания за някаква важна и неотложна работа.

— Слушам и се подчинявам — каза накрая той. — Позволете ми само да се върна за един скромен подарък, за да бъда достоен за честта, която ми се оказва.

— Хилиархът нареди да те заведем незабавно... Ето ти кон.

Приближи се стражник, който водеше след себе си оседлан жребец. Скочи чевръсто от своя кон, преви се и подложи длани за стреме, но Еверард се метна на седлото без чужда помощ. Началникът на отряда кимна одобрително и групата се понесе в бесен галоп по широките улици, украсени със статуи на сфинксове и заобиколени от просторни къщи на заможни граждани. Тук нямаше такава блъсканица като в тесните улички край пазара, но затова пък се срещаха колесници и богато облечени конници, роби с позлатени носилки, обикновени минувачи, които бързаха да отскочат встрани: безсмъртните не забавяха ход. Съвсем скоро групата пресече широко разтворените, в тяхна чест, порти на двореца и копитата на конете зазвънтяха по

масивните гранитни плочи. Алеята заобикаляше просторна градина с фонтани и свършваше точно пред западното крило на сградата.

Дворецът, построен от безвкусно изрисувани тухли, се издигаше на неголям хълм, заобиколен от други, по-ниски пострройки. Стотникът скочи от коня, махна с ръка на Еверард да го следва и заизкачва широкото мраморно стълбище. Еверард крачеше заобиколен от няколко стражника, стиснали в ръце заострени бойни секири. Минаха покрай проснатите ничком роби, пресякоха една жълто-червена колонна зала, сетне още една зала, застлана с мозайка (чиято красота Менс не бе способен да оцени в този момент) свърнаха покрай друга група стражници и накрая се озоваха в просторен павилион. Куполът му бе украсен с мозайка, в цветовете на паунова опашка, и се подпираше от леки колони. През сводестите прозорци нахлуваше ароматът на късно разцъфнали рози.

Безсмъртните се проснаха, спазвайки ритуала на преклонението. „Каквото могат те, можеш и ти, приятелю“ — рече си Еверард, падна ничком и целуна персийския килим. Човекът, който седеше на ниския диван, му кимна.

— Изправи се и слушай! — нареди той. — Поднесете на гърка възглавница!

Войниците го обкръжиха отново. Дотича един възчерен нубиец, поклони се и положи възглавница в краката на своя господар. Еверард седна и стъгна нозе. Устата му беше пресъхнала. Хилярхът, когото снощи Крез бе нарекъл Харпаг, се наведе напред. На фона на тигровата кожа, с която бе застлан диванът, в разкошна червена мантия, обгръщаща мършавото му тяло, мидиецът изглеждаше стар. Косите му, спуснати свободно до раменете, бяха сивкави, с метален отблясък. Мургавото му лице с гърбав нос бе изпъстрено от безчислени бръчки, но очите му бяха умни и проницателни и разглеждаха внимателно чужденеца.

— Е — рече той на персийски, със силен акцент на пришълец от северните провинции, — значи ти си човекът от Атина. Тази сутрин благородният Крез ни разказа за твоето пристигане и за въпросите, които си му задавал. И тъй като може да става дума за безопасността на държавата, длъжен съм да зная кого точно търсиш.

Той поглади брадата си с ръка, по пръстите на която блестяха скъпоценни камъни, и разтвори устни в хладна, непроницаема

усмивка.

— Току-виж се оказало, че мога да ти помогна — стига оногова, когото дириш, да не е някой престъпник.

Хилиархът преднамерено изпускате обичайните форми за приветствие, не му предложи угощение и се отнасяше с Меандър не както подобава на почетен гост.

Това беше разпит.

— Какво точно искаш да знаеш, многоуважаеми владетелю? — попита Еверард.

Той вече се досещаше накъде бие Харпаг и, очаквайки отговора, го обзе силна тревога.

— Казваш, че търсиш вълшебник, пристигнал в Пасаргад преди шестнайсет години, облечен като пастир и е правил чудеса?

От зле скритото напрежение гласът на хилиархът стана хриплив.

— Къде си чул за този вълшебник и защо се интересуваш от него? Казвай веднага и да не си посмял да лъжеш!

— Велики господарю — заговори Еверард, — Делфийският оракул ми предсказа, че ще забогатея, ако узная съдбата на пастира, пристигнал в столицата на Персия през... въъ... третата година от първата тирания на Писистрат. Нищо повече не зная. Нали знаеш, господарю, колко загадъчни са предсказанията на оракула.

— Така, така...

По изпитото лице на Харпаг пробяга сянката на страха. Той вдигна ръка и начерта във въздуха кръст — символично изображение на Слънцето в култа към Митра. След това попита небрежно:

— И какво узна досега?

— Нищо, господарю. Никой не можа да ми каже...

— Лъжеш! — изкрещя Харпаг. — Всички гърци са лъжци! Но внимавай, захванал си се с опасна работа! С кого още си разговарял?

Устните на хилиарха се сгърчиха от нервни тикове. Еверард почувства, че стомахът му се свива. Изглежда, неволно бе повдигнал завесата на някаква тайна, която Харпаг бе смятал за достатъчно потулена и толкова важна, че си бе позволил да отправи оскърбление срещу Крез, под чиято защита, в качеството си на почетен гост, се намираще Меандър — така повеляваха древните обичаи. Сега трябваше да разчита само на бързината на рефлексите си и на кинжала. А и друго, по-сигурно средство не съществуваше в тази епоха, където

от подозрителните изтръгваха истината с нагорещено желязо и клещи... Само че коя истина? Какво всъщност знаеше?

— С никого, господарю — произнесе той. — С никого, освен с оракула и бога на Слънцето, който говори чрез неговата уста и вероятно той ме е пратил чак тука. Почитаемият Крез бе първият, пред когото разкрих целта на моето пътешествие.

Харпаг отпусна рамене, донякъде обезкуражен при споменаване на божеството, но веднага се овладя.

— Ти си този, който твърди, че го е пратил оракула. А може би си дошъл да узнаеш тайните ни? Ако наистина са те пратили боговете, то е, за да те накажем за греховете ти. Скоро ще узнаем истината. — Той кимна на стотника. — Отведете го долу. В името на царя.

Царят!

Ослепителна като светкавица, в главата на Еверард блесна първата догадка.

— Да, царят! — извика той и скочи. — Оракулът ми каза... че ще има знамение... и че аз трябва да предам думите му на персийския цар!

— Хванете го! — изрева Харпаг.

Стражите наскачаха послушно да изпълнят заповедта. Еверард се дръпна и закрепя, че се оставя на царската милост. Викаше колкото му глас държи. Нека го задържат, важното е думите му да стигнат до трона, защото там бе последната му надежда. Двама от стражниците, с вдигнати за удар секири, го притиснаха към стената. Над главите им виждаше ядосания Харпаг да подскача по дивана.

— Хванете го и му отсечете главата! — нареди мидиецът.

— Но, господарю — възрази стотникът, — той се остави на царската милост!

— Това е магия! Сега вече съм сигурен — този тук е магьосник, син на Зохах и слуга на Ариман! Убийте го!

— Не, почакайте! — викна отчаяно Еверард. — Ти си предател, защото не ми позволяваш да съобщя на царя, че... Пусни ме веднага, негоднико!

Някой го сграбчи за дясната ръка.

Еверард беше склонен да прекара няколко часа в зандана, докато слухът за него стигне до царя и той да го повика при себе си, но събитията бяха придобили съвсем друг обрат. Завъртя се рязко и удари

с лявата си длан стражника по носа. Противникът се олюля, Еверард използва спечеленото преимущество и изтръгна секирата от ръцете му — тъкмо навреме, за да отбие следващия удар.

Още неколцина от стражниците се нахвърлиха върху него. Той замахна със секирата, острието ѝ отскочи от другата секира, но притежателят ѝ се раздели с няколко пръста. Едно от задълженията на патрулния бе да владее до съвършенство ръкопашния бой с всички видове оръжия. Еверард не беше изключение, но едва ли щеше да издържи дълго срещу превъзхождащия го по численост противник. След като парира поредния удар, насочен към главата му, той се скри зад близката колона. Не само си осигури малко свободно пространство, но и за миг се оказа насаме срещу един от противниците, който заплати за това с посечена лява ръка. Еверард прескочи падащото тяло и се озова в средата на помещението. Харпаг се надигна с необичайна за възрастта си енергия и измъкна от пояса си дълга, закривена сабя. Проклетото старче въобще не се страхуваше от него! Еверард направи още няколко крачки и се разположи така, че хилярхът да се озове между него и стражата. Оръжията им се кръстосаха. Патрулният се стараеше да скъси максимално дистанцията — така поне останалите стражници нямаше да посмеят да хвърлят по него копия. Но вместо това войните взеха да го заобикалят в тил. Дявол да го вземе, май още един патрулен щеше да влезе в списъка на геройски загиналите...

— Спрете! Всички на пода! Царят влиза!

Наложи се глашатаят да извика три пъти. Той беше едър мъжага с алено наметало. Стражниците замръзнаха на място, но не откъсваха очи от американеца, сетне се подчиниха и удариха дружно чела в каменния под. Харпаг изпусна меча. Еверард едва не му разсече черепа, но навреме отклони ръка и дочул тропота на множество войници в залата, побърза да пусне секирата. Няколко секунди двамата се измерваха задъхано и ядно с погледи.

— Ето че ме чу... и дойде... веднага — произнесе на пресекулки Еверард.

Мидиецът наклони глава и зашепна с изкривено от ярост лице:

— Внимавай! Ще те държа под око! Ако само дръзнеш да замъглиш мислите му с твоите лъжовни речи, бързо ще ти намеря отрова или кинжал!

— Царят! Царят! — дереше се глашатаят. Еверард и Харпаг се хвърлиха на пода.

Първи в залата влязоха безсмъртните и се строиха в два реда, образувайки широк проход към дивана. След тях се появи и самият Кир в дълга мантия, която се развяваше величествено при всяка негова крачка. Отзад вървяха придворните, загърнати в кожи — те имаха привилегията да носят оръжие в присъствието на царя. На опашката кършеше ръце робът-церемониалмайстор — не беше успял нито да опъне червеното килимче, нито да подреди музикантите.

Гласът на царя разцепи мъртвата тишина.

— Какво става тук? Къде е чужденецът, който се оставя на моята милост?

Еверард рискува и вдигна глава. Кир беше висок, строен широкоплещест и изглеждаше по-възрастен, отколкото можеше да се предположи от разказа на Крез. „Защото всъщност е на четирийсет и седем — помисли си Еверард — просто последните шестнайсет години на войни и ловни приключения му бяха помогнали да запази тялото си яко и жилесто.“ Кир имаше тясно, мургаво лице с белег на лявата скула, кафяви очи, прав нос и сочни устни. Черните му, тук-там посивели коси, бяха вчесани назад, а брадата му бе подрязана малко по-късо, отколкото бе прието при персите. Беше облечен просто — доколкото му позволяваше високият пост.

— Та къде е чужденецът, за който ми съобщи един от робите? — повтори той.

— Тук съм, велики царю — рече Еверард.

— Стани. Назови името си.

Еверард се надигна бавно и прошепна:

— Здравсти, Кейт.

6

По стените на мраморната беседка се извиваха и сплитаха лозови клонки. Бяха като плътна завеса, която почти скриваше обкръжилите ги отвън почетни стражници. Кейт Денисън се отпусна уморено на каменната скамейка. Разглеждайки причудливите сенки от листата върху пода, той попита с кисела усмивка:

— Тук поне можем да разговаряме, без да ни подслушват. Не че могат — не знаят английски.

Млъкна и след малко продължи по-бавно, като обмисляше всяка фраза — липсата на практика си казваше думата:

— Знаеш ли кое е най-лошото в настоящия ми живот — това, че никога не оставам сам. Единственото, което е по силите ми, е да гоня всички от стаята, но дори и след това усещам, че са наблизко — крият се зад вратата, под прозорците, подслушват, дебнат — пазят ме... Дано да горят в ада преданите им души!

— Какво искаш от тях, като не са чували нито за личен живот, нито за неприкосновеност на личността — успокой го Еверард. — То и в наши дни важните клечки не могат да се похвалят с по-добър живот. Денисън го погледна с уморено изражение.

— Искам да те питам как е Синтия, но за нея, разбира се, не е изминало... тоест, не ще измине толкова много време — не повече от седмица, предполагам. Да носиш случайно цигари?

— Оставих ги в хроноцикъла. И без това си имах достатъчно проблеми, ами оставаше и да обяснявам на някого какво е това. И през ум не ми е минало, че ти дърпаш конците на целия този побъркан театър.

— На мен също — сви рамене Денисън. — Невероятна история. Тези парадокси на времето...

— И какво, по-точно, се случи?

Кейт потърка чело и въздъхна.

— Забърках се в тукашната политика. Знаеш ли, понякога миналото ми е изглеждало нереално, като сън. Съществувало ли е

въобще ранното християнство? „Хартата на свободата“? Клавесиновата музика? Да не говорим за хората, които ми се е случвало да срещам. Ти, Менс, също си от този отвъден свят и току очаквам като отворя очи теб да те няма... Добре, стига, чакай да си посъбера малко мислите. Та питаш, как точно стана всичко? Някои неща са ти известни от историята. В расово и културно отношение мидийците и персите са родствени народи, но в тази конкретна епоха именно мидийците били господари на положението. Освен това наследили немалко от асирийците, докато персите се отнасят враждебно към тях. Ние сме обикновени скотовъдци и свободни земеделци и, разбира се, е несправедливо да ни бъде отредена ролята на васали... — Денисън премигна. — Ето, пак! Пак казах „ние“! Както и да е, персите били недоволни от положението си. Преди двайсет години Астиаг заповядал да убият царския наследник Кир, но после съжалил за постъпката си, тъй като бащата на Кир бил на смъртно легло, а спорът за подялбата на трона заплашвал да прерасне в гражданска война. Точно по това време се появявам аз — тук наблизко в една планина. Наложил се да поровичкам малко в пространството и времето, за да намеря подходящо скривалище за моя хроноцикъл — скачах напред-назад, местех се с по няколко мили и тъй нататък. Ето защо Патрулът не можа да засече машината ми. Но това бе само една от причините... И така, в края на краищата, го скрих в една пещера и продължих пеша, но тук загазих. В района, в който се озовах, преминаваше мидийската армия, тръгнала да потушава поредното недоволство на персите. Някакъв съгледвач ме видял да излизам от пещерата и я огледал и аз, още не успял да се ориентирам, бях заловен. Един от вождовете взе да ме разпитва, прилагайки подобаващи мъчения, за да узнае що за дяволско изобретение съм скрил в пещерата.

Войниците ме мислеха за магьосник и се отнасяха към мен с известно страхопочитание, но повече се бояха да не ги сметнат за страхливци. Нужно ли е да казвам, че вестта за мен се разнесе бързо както сред армията, така и из страната. Скоро всички знаеха, че се е появил тайнствен чужденец — при това по доста необичаен начин. Армията предвождаше самият Харпаг, а този свят едва ли е виждал някога по-хитър и упорит дявол. Веднага прецени, че мога да му бъда полезен. Заповяда ми да задействам моя бронзов кон, но не ми позволи

да се качвам на седлото. Все пак успях да отпратя хроноцикъла на самостоятелно пътешествие във времето. Затова Патрулът не го е открил. Остана в тази епоха само няколко часа, а след това пое, най-вероятно, към началото на времето.

— Добре измислено — кимна Еверард.

— Просто изпълнявах инструкциите, забраняващи анахронизъм на подобно ниво. Честно казано, дори се надявах Патрулът да ме открие и да ми спаси кожата. Ако знаех, че няма да успеят, вярвай ми, никога не бих се захванал с тази работа. Щях да пазя хроноцикъла като зеницата на окото си и да свиря по гайдата на Харпаг, докато ми се отдаде случай да офейкам.

Еверард погледна приятеля си и лицето му помрачня. Кейт се беше изменил. Годините, преживяни в тази чужда, далечна страна, не само го бяха състарили, а и бяха го променили по някакъв неуловим начин.

— Но променяйки бъдещето — подхвърли Менс — можеше да поставиш на карта живота на Синтия — освен всичко друго.

— Да, така е. Спомням си, че мислих за това... тогава. Струва ми се толкова отдавна!

Приведен напред, вперил поглед през решетката, закриваща отвора на беседката, Денисън продължи разказа си с монотонен глас:

— Харпаг, естествено, изпадна в неистов бяс. Дори помислих, че ще ме убие. Завързаха ме и ме понесоха като агне на заколение. Но, както ти казах, слуховете за мен вече бяха тръгнали сред народа, а времената бяха размирни. Хитрецът Харпаг прецени, че ще има повече изгода, ако ме запази жив. Предложи ми да избирам — или да играя с него, или да лягам под ножа. Какво друго ми оставаше? Освен това, не ми приличаше на вмешателство в историята: по-скоро щях да играя роля, която вече е вписана в анализите. Та значи, Харпаг подкупи един пастир да потвърди легендата и след това създаде от мен Кир, сина на Камбиз.

Еверард, който очакваше подобен обрат, само кимна.

— Защо го е направил? — попита той.

— Искаше да укрепи властта си сред мидийците. Един цар в Аншан, който да подскача щом той дръпне конците, иска или не, ще бъде верен на Астиаг и ще помогне да се стегнат юздите на персите. Не ми разкри всичко веднага, оплете ме постепенно и когато разбрах

какво става, вече беше късно. Изпълнявах безропотно заповедите му и все чаках да се появи машината с патрулните да ме измъкнат. Много помогна и това, че всички тия персийски аристократи са шашави на тема честност — и през ум не може да им мине, че някой ще лъжесвидетелства, като се обяви за Кир. Що се отнася до Астиаг, според мен той си затвори очите пред някои противоречия в тази история. Заедно с това постави и Харпаг на мястото му, като го наказва с изтънчена жестокост заедно не се е разправил някога с Кир, макар сега същият този Кир да му е полезен. Но за Харпаг наказанието било двойно по-непоносимо, защото той все пак бил изпълнил заповедта преди двайсет години. Що се отнася до мен, през следващите пет години Астиаг ми ставаше все по-противен. Сега, когато се оглеждам назад, разбирам, че не е бил чак толкова изчадие адово — просто типичен монарх от Древния изток. Но всичко това не ти идва на ум, особено като наблюдаваш как изтезават хора... И така, завладян от жаждата за мъст, Харпаг реши да организира въстание, а аз се съгласих да го поведе. Денисън го погледна с мрачна усмивка.

— В края на краищата, аз бях Карл Велики и трябваше да играя според пиесата. В началото видяхме доста зор — мидийците ни нанасяха удар след удар, но знаеш ли, Менс, чувствах, че това започва да ми харесва. Съвсем не е като да седиш в окоп през двайсети век и да гадаеш кога ще приключи вражеският обстрел. О, войната и тук си е война, особено когато си обикновен войник и започнат болестите, а без тях не минава. Но като се сражаваш, Боже мили, вършиш го с двете си ръце! Представяш ли си, дори открих в себе си нов талант: оказа се, че обичам да се бия! А какви забележителни битки имахме тогава!

Еверард забеляза, че лицето на Кейт се озарява от светлина. Цар Кир разкърши рамене и продължи със смях:

— Имаше такъв случай: лидийската конница ни превъзхождаше числено, а ние изкарахме камилите от обоза в авангард, зад тях разположихме пехотата и най-отзад — кавалерията. Едва подушили миризмата на камилите, всички коне на Крез мигом го обърнаха на бяг. Сигурно препускат и до ден-днешен. Ние разбихме на пух и прах прочутата конница на Крез!

Той внезапно млъкна, прехапа устни и втренчи поглед в Еверард.

— Извинявай, не се усещам. Понякога, след боя, като гледам трупове на убитите, знам, че там, у дома, не съм и помислял да

вдигам ръка срещу друго човешко същество. Но, кълна ти се, Менс, не можех нищо да направя. От мен се искаше да воювам и пак да воювам. Първо вдигнахме въстание. Ако не бях се подчинил, Харпаг неминуемо щеше да ми види сметката. След това вече ставаше дума за съдбата на цяла една държава. Не съм молил нито лидийците, нито варварите да ни нападат. Някога виждал ли си град, паднал в ръцете на варвари? Та въпросът стоеше така: или ние, или те. Когато ние ги побеждаваме, не превръщаме пленниците в роби: оставяме им земите, запазваме обичаите им и... В името на Митра, Менс, как според теб трябваше да постъпя?

Еверард седеше неподвижно, заслушан в шума на листата, люшкани от лекия вятър. Накрая каза:

— Разбирам те. Дано не си се чувствал твърде самотен.

— Взех да свиквам — продължи предпазливо Денисън. — Макар да не произхожда от знатен род Харпаг е интересна личност. Крез се оказа съвсем порядъчен човек, а вълшебникът Кобад притежава изобретателен ум и е единственият, който не се бои да ме побеждава на шах. Като прибавим тукашните празненства, ловът, жените...

Той погледна Еверард с нескрито предизвикателство и попита отново:

— Какво, според теб, трябваше да направя?

— Нищо — отвърна Еверард. — Шестнайсет години — това е много време.

— Касандана — моята първа жена, заслужава всичко, което ѝ дадох през тези години. Макар че Синтия... Божичко, Менс!

Денисън стана и положи ръка върху рамото на приятеля си, а след това го стисна до болка със силата, натрупал за шестнайсетте години, през които десницата му бе привикнала да държи секира, лък и юзди.

— Как смяташ да ме измъкнеш оттук? — попита, с нетърпящ възражение глас царят на всички перси.

Еверард също се надигна, приближи края на беседката, отпусна уморено глава и напъха ръце в дългите си ръкави.

— Не знам — прошепна той.

Денисън замахна ядно и удари юмрук в разтворената си длан.

— Точно от това се боях! С всяка измината година се убеждавах, че дори Патрулът да ме открие... Не, ти трябва да ми помогнеш!

— Казвам ти, че не мога! — Еверард не смееше да погледне приятеля си в очите. — Помисли сам. Ако вече не си го сторил най-малко хиляда пъти. Ти не си някакъв дребен главатар на варварско племе, чиято съдба няма да означава нищо само след сто години. Ти си Кир — основателят на Персийската империя, ключова фигура в ключов момент от историята! Ако изчезнеш, ще изчезне и бъдещето! Няма да има двайсети век! И Синтия няма да я има!

— Сигурен ли си? — почти умоляващо попита Кейт.

— Назубрих си урока, преди да отскоча насам — произнесе малко ядосано Еверард. — Стига си се правил на глупак — предубедени сме към персите, защото известно време са враждували с Гърция, а нашата собствена култура е наследила твърде много от гръцката. Но персите имат не по-маловажно значение за историята. Вече си имал възможност да се убедиш лично. Разбира се, в представите ти те са груби и недодялани хора, но такава е епохата, и вярвай ми — гърците с нищо не ги превъзхождат. Да, те имат демокрация, но не бива да упрекваш новоизпечените си сънародници, че не са оценили това европейско откритие, толкова несъвместимо с тяхното мировъзрение! Друго е по-важно: персите са първите завоеватели, които се стараели да почитат законите на поробените народи. Освен това свята тачели собствените си закони и съумели да наложат, макар и със сила, мир върху доста обширна територия, която граничела дори с Далечния изток. И още нещо — Персия е люлката на една особено жизнена религия — зороастризма, която се разпространила надалеч, сред най-различни народности и раси. Може

би не знаеш, дори християнството е заимствало немалко от култа към Митра. Да не говорим за юдейството, религия, която именно ти, Кир Велики, ще спасиш от пълно унищожение. Забравил ли си го? Ти ще завоюваш Вавилон и ще дадеш възможност на всички юдеи, които още не са приели друга вяра, да се завърнат в родината си: без твоята навременна намеса те щяха да се претопят сред другите народи, както е станало с много племена.

Даже в своя упадък персийската империя ще бъде нещо като матрица за новата цивилизация. С кои победи щеше да се прочуе Александър Македонски, ако не беше завоювал Персия? А това е помогнало за разпространението на елинската култура по целия свят! След това ще се появят и приемниците на персийската империя: Понт, Парфия, Персия от епохата на Фирдуси, Омар Хаям и Хафиз, познатият ни Иран и Иран от бъдещето, след края на двацети век... — Еверард се обърна и втренчи поглед в лицето на Кейт. — Ако сега изчезнеш — продължи той, — съвсем точно мога да си представя как след три хиляди години човечеството все още ще строи глинени къщи и ще предсказва бъдещето по вътрешностите на прясно изкормени кучета... европейците ще скитосват из горите, Америка ще остане неоткрита... да-да, след три хиляди години!

— Така е — кимна Денисън. — И аз съм си го представял.

Той закрачи нервно напред-назад, скръстил ръце на гърба. С всяка измината минута мургавото му лице се състаряваше.

— Още тринайсет години — промърмори царят едва чуто. — След тринайсет години ще загина при една битка с номадите. Не зная подробностите, но краят е неизбежен. Всъщност защо не? И без това, каквото и да правиш на този свят, пътят ти е предначертан. Въпреки старанията ми, моят син Камбиз ще се окаже със садистични наклонности и негоден цар, а Дарий ще е този, който ще спаси империята. Боже мой!

Той захлупи лице в широките си длани.

— Извинявай, Менс, не понасям да се оплакват, а ето, че аз самият се разкиснах.

Еверард седна, избягвайки да поглежда към Денисън. Чуваше само хрипливото му дишане.

След известно време Кейт вдигна каната и напълни две чаши с вино, подаде едната на Еверард и се настани до него.

— Извинявай още веднъж. Май имах нужда да поплача на нечие рамо. Сега съм на ред.

— Ако искаш, мога да докладвам за проблемите ти в Главното управление — предложи с лека насмешка Еверард.

Денисън побърза да отвърне в същия тон:

— Благодаря ти, старче. Не съм забравил правилата. Няма да си поплюват с нас. Просто ще забранят пътешествията във времето за целия период от живота на Кир, за да не ме вкарват в изкушение, и ще ми изпратят любезно прощално писмо. В него ще напишат, че съм пълновластен господар на цивилизован народ, притежавам в неограничени количества дворци, роби, лозя, шутове, готвачи, наложници и ловни трофеи. От какво да съм недоволен? Не, Менс, проблемът ще го решаваме само двамата.

Еверард стисна юмруци с такава сила, че чак ноктите му се забиха в дланите.

— Знаеш ли, Кейт, мисля, че искаш от мен дяволски много.

— Нищо повече от това да обмислим заедно всички възможности и... кълна се в Ариман, че ще го сториш! — пръстите му се впиха в рамото на Менс. Това не беше Кейт, а Кир — завоевателят на Изтока. Еверард бе изненадан от бързата смяна на настроения. „Ако не се върнеш и Синтия разбере, че си жив — помисли си той — няма съмнение, че ще се появи тук при първа възможност и на каквато и да е цена. Какво пък — още една наложница в харема на царя едва ли ще повлияе върху хода на историята. Но ако доложи в Главното управление, че проблемът е неразрешим, преди да се срещна с нея — тогава достъпът до целия период от управлението на Кир ще бъде забранен и Синтия никога няма да попадне при теб.“

— Неведнъж съм обмислял всичко — продължи с малко по-спокоен тон Денисън. — Разбирам, не по-зле от теб, цялата сложност на положението. Виж сега: мога да ти покажа пещерата, където беше скрита машината, преди да бъде заловен. Ще се върнеш и ще ме предупредиш за всички опасности.

— Не — поклати глава Еверард. — Това отпада. По две причини. Първо: законът, при това много мъдър и справедлив закон, ни забранява да го правим. Вярно, понякога съществуват изключения, но тук се намесва втората причина. Ти си Кир. Никой няма да ти позволи

с лека ръка да унищожил бъдещето на човечеството, за да си спаси кожата.

„Бих ли го сторил, за да спася една-единствена жена? Не зная... Дано не ми се наложи. А нужно ли е Синтия да узнае всички подробности? Колкото по-малко ѝ е известно, толкова по-добре. Мога да използвам авторитета си в управлението и да поставя под секрет всички данни от операцията. Ще ѝ кажем само, че Кейт е загинал при обстоятелства, налагащи забрана посещенията в този отрязък от време, и нищо повече. Тя, разбира се, ще поплаче малко, но е млада, здрава и едва ли ще скърби цял живот... Вярно, постъпката ми няма да е съвсем порядъчна. Но по-добре ли ще е, ако ѝ позволя да живее тук като робиня и да дели любимия си поне с още десетина царски щерки, за които е бил принуден да се ожени по политически съображения? Не, трябва час по-скоро да го забрави и да започне нов живот.“

— Ясно — произнесе замислено Денисън. — Исках само да чуя мнението ти. Но сигурно има някакъв изход. Слушай, Менс, една зловеща случайност отпреди шестнайсет години се превърна в причина за всички тези нещастия, но тя е станала не по волята на нечий каприз, а следвайки вътрешната логика на историческите събития. Да допуснем, че не бях се появил. Не смяташ ли, че Харпаг щеше да намери друга подходяща кандидатура за Кир? Има ли някакво значение кой именно е станал великият цар? Другият Кир, в много отношения, нямаше да се отличава съществено от мен. Важното е да не е някой безнадежден глупак или властолюбив маниак — надявам се, няма да отречеш, че поне тези качества все още не притежавам — и тогава поведението му във всички важни моменти щеше да е сходно с моето. Имам предвид постъпки и събития, които са били отразени в историята. Дотук, вярвам, си съгласен с мен. Като изключим някои редки ключови моменти, историческият процес притежава силно изразен стремеж да се връща към първоначалното си положение. С годините дребните различия изчезват или се забравят и това е още едно доказателство за наличието на отрицателна обратна връзка. И само в решаващите моменти от историята може да възникне положителна връзка, когато измененията, с течение на времето, не само не изчезват, но нарастват като търкаляща се снежна топка. Това ти е известно, нали?

— Азбучна истина — кимна Еверард. — Но ти сам признаваш, че появяването ти в пещерата е станало тъкмо в такъв съдбоносен момент. Именно то е навело Харпаг на мисълта за Кир. Без него... Представям си каква щеше да е съдбата на мидийската империя: или Лидия щеше да я покори, или да я разграбят варварите, защото персите не са имали свой цар, притежаващ божественото право да ги управлява по рождение... Не, не искай от мен да се прехвърлям обратно в онзи момент, освен ако не получа за това разрешение от самите данелианци.

Денисън погледна Еверард над ръба на чашата, протегна ръка и я остави на мраморната масичка.

— Започвам да мисля, че не искаш да се върна обратно.

Еверард подскочи от скамейката. От рязкото движение чашата падна от ръката му и издрънча на пода. Разлятото вино приличаше на кърваво петно.

— Млъкни! — извика ядосано той.

Денисън поклати глава.

— Не забравяй, че съм цар. Достатъчно е да махна с ръка и стражата ще те разкъса на парчета.

— Чудесен начин да спечелиш поддръжката ми.

Кейт трепна. Няколко секунди седя неподвижно, след това заговори:

— Прощавай. Не можеш да си представиш какво съм преживял... Всъщност в някои аспекти пребиваването ми тук не беше чак толкова лошо. Дори е по-интересно, отколкото си представях — с течение на времето не само привикнах да ме смятат за божество, но взе и да ми харесва. Вероятно затова след тринайсет години ще тръгна на онзи съдбоносен поход срещу Яскарт — едва ли ще мога да постъпя по друг начин, когато всички погледи са устремени към мен. Дявол да го вземе, още малко и ще кажа, че заради подобни неща си заслужава да умреш. — Устните му се изкривиха в далечно подобие на усмивка. — Някои от моите момичета са направо неотразими! А и Касандана винаги е до мен. Признах я за моя първа жена, защото смътно ми напомня за Синтия. Двайсети век, с всичките му достижения, ми се струва нереален, като сън. Бързият расов жребец ми доставя далеч по-голямо удоволствие от спортна кола, например... Знам, че трудът ми няма да иде на вятъра, а не всеки може да се похвали със същото... Хайде, прости ми, че ти викнах одева. Не се съмнявам, че щеше да ми

помогнеш, дори при най-малка възможност. Но щом казваш, че не можеш — а и аз сам виждам, че няма начин — не е необходимо да ме съжаляваш.

— Престани! — простена мъчително Еверард.

Имаше усещането, че мозъкът му се взривява на безброй частици сред абсолютна пустош. Зад плетената ограда на беседката се виждаше горната част на каменна статуя — юноша, пронизващ с копие си грамаден бик. Статуята символизираше Човека и Слънцето. Зад колоните и лозниците стояха неподвижно въоръжени до зъби стражници, пременени с кожени доспехи и стиснали в ръце яки лъкове. Лицата им бяха като изрязани от дърво. Виждаше се и отсамното крило на двореца, където бе разположен харемът. Там няколко десетки, а може би стотици, млади жени живееха в щастливо очакване да бъдат повикани при техния богоизбран съпруг. Зад градските стени се простираха прясно разорани ниви, където селяните подготвяха жертвоприношения за плодородие. Още по-нататък, почти на хоризонта, се виждаха сиви планини, обитавани от вълци, лъвове и глигани, а може би — кой знае? — и зли демони. Този свят беше съвсем чужд. По-рано Еверард бе смятал, че годините служба в Патрула ще му помогнат да се чувства добре във всяка епоха, но сега изведнъж бе завладян от неистово желание да напусне тази страна и да се върне в своята епоха сред своите съвременници. А след това да забрави всичко.

— Трябва да се посъветвам с някои от колегите — произнесе предпазливо той. — Ще проверим детайлно целия период — може пък да открием някоя подходяща брънка... Май наистина не съм достатъчно компетентен да се справя сам с това, Кейт. Ще се върна да видя какво може да се направи оттам... Ако измислим нещо, чакай ме тук още тази нощ.

— Къде ти е хроноцикълът? — попита Кейт.

Еверард махна с ръка.

— Зад хълмовете.

Денисън си поглади брадата.

— Не искаш да ми кажеш. Какво пък, не ти се сърдя. И аз на твоето място бих постъпил по същия начин.

— Не ме разбра правилно! — възрази Еверард.

— Добре де — въздъхна Денисън. — Няма значение. Оставаше и за това да се скараме. Потеглай и гледай да измислиш нещо. Искаш ли охрана?

— По-добре не. Нали не е задължително?

— Ни най-малко. Тук е по-безопасно, отколкото в Сентрал парк в Ню Йорк.

— Е, това още нищо не значи. Нареди да ми върнат патрулния кон. Ще ми е нужен, тъй като е минал специално обучение.

Погледите им се срещнаха.

— Ще се върна, Кейт. Сам. Каквото и да е решението.

— Добре, Менс — въздъхна отново Денисън.

Двамата излязоха заедно от беседката, минаха покрай застиналите стражници и се отправиха към външния портал. Денисън махна с ръка към царската спалня и каза, че ще го чака там всяка вечер през следващата седмица.

След това Еверард облиза стъпалото на Кир и когато великият цар се отправи към покоите, яхна коня и бавно пресече портала на двореца.

Чувстваше се уморен и напълно опустошен. Нищо не можеше да се направи, а той беше обещал да се върне лично да съобщи присъдата на царя.

8

Привечер Еверард достигна подножието на планината, където над прохладните ручей тихо се полюшваха стройни кедрови дървета. Въпреки сухия климат, в Персия по това време все още се срещаха подобни местенца. Страничният път, по който бе свърнал преди известно време, постепенно премина в едва забележима пътека, извиваща се нагоре в планината. Умореният от дългата езда кон едва пристъпяше. Хубаво би било да намери някоя овчарска колиба, където да поиска овес за коня и подслон за през нощта. Не, по-добре да продължи — и без това щеше да има пълнолуние, а до скривалището на хроноцикълта оставаха не повече от няколко часа път. И никак не му се спеше.

Полянката, покрита с висока, пожълтяла трева и сбръчкани ягоди, сякаш го приканваше да се излегне. Далеч зад него облак прах на пътя се отрази в залязващото слънце. Той ставаше все по-голям и се приближаваше. Конници, пришпорили в див галоп конете си, реши той, като засенчи очите си с длан. Царски вестоносци? Но защо бързат, и то в неговата посока? Почувства неясно безпокойство. Сложи си шлема, затегна подбрадника, пхна едната си ръка в щита, а с другата освободи от ножницата късия меч. Най-вероятно вестоносците ще продължат нататък, но все пак...

Ето че ги виждаше съвсем ясно — бяха осем на брой. Яздеха расови коне, а последният конник водеше след себе си още няколко неоседлани, за замяна. Явно препускаха отдавна, защото гърдите на конете лъщяха от пот, гривите им бяха полепнали, а от бърните им хвърчаха пръски. Ездачите бяха облечени с бели панталони с напъхани в ботушите крачоли, везани ризи, наметала и островърхи шапки без периферия. Не приличаха на бандити, по-скоро имаха вид на професионални войни. Въоръжението им се състоеше от мечове, лъкове и ласа.

Внезапно Еверард разпозна побелелия конник начело на отряда — Харпаг!

През завесата от прах се мяркаха лицата и на останалите конници — дори за древни перси видът им бе твърде заплашителен.

— Охо — промърмори полугласно. — Започва се.

Дори не се изплаши — нямаше време. Трябваше мълниеносно да обмисли положението и да намери изход. Харпаг нямаше друга причина за тази бясна надпревара из планината, освен залавянето на продажния грък Меандър. Естествено, в двореца е тъпкано от доносници и клюкари и Харпаг бързо е узнал, че царят е разговарял с пришълеца като с равен, на непознат език, а след това го е отпратил в северна посока. На хилиарха не му е трябвало много време да измисли повод и да напусне двореца със своя неголям отряд. И защо е всичко това? Защото „Кир“ някога се появил сред същите тези хълмове, яхнал тайнствена вълшебна машина, която Харпаг мечтаел да завладее. Мидиецът не беше никак глупав и явно не бе повярвал на историята, стъкмена в негова чест от Кейт. Сигурно отдавна е подозирал, че, рано или късно, от родината на царя ще пристигне друг вълшебник и този път той, Харпаг, няма да позволи на вълшебната колесница да му се изплъзне.

Време за губене нямаше. Преследвачите бяха само на петдесетина метра от него. Очите на Харпаг святкаха победоносно изпод гъстите вежди. Еверард пришпори коня, напусна пътеката и се понесе през храстите.

— Стой! — долетя вик зад него. — Спри, нечестивце!

Когато наближи края на гората Еверард скочи от седлото. Дочу зад себе си зловещото бръмчене на стрели и тропот на тежки копита. Конят му изцвили болезнено. Еверард се озърна — бедното животно се бе строполило на хълбок. Дявол да ги вземе — ще си платят за това! Но той е сам, а те са осмина! Еверард побърза да се скрие сред дърветата. Една стрела изсвири покрай лявото му рамо и се заби в дървото.

Той побягна приведен, като криволичеше сред дърветата, в бързо спускащия се здрач, напоен с мириса на трева. Меката, покрита с мъх почва заглушаваше шума от стъпките му. Ниските клони на дърветата го удряха през лицето. Жалко, че храстите не бяха особено гъсти, инак можеше да пробва някой научен от индианците трик за бърза маскировка. Огледа се, но не видя преследвачите. Изглежда бяха пришпорили конете право през горичката, защото недалеч зад него се

чуваше пукот от стъпкани съчки, придружен от яростни ругатни и пръхтене.

Но не след дълго и те замряха. Постепенно настъпи тишина. Еверард се послуша — недалеч ромолеше поточе... Той продължи в тази посока нагоре по стръмния склон, покрит с ронлива пръст. Даваше си сметка, че преследвачите не са разглезени граждани. Някои от тях вероятно бяха планинци и умееха да четат всеки знак по земята. Затова първо трябваше да скрие следите си, а след това да се притаи и да чака, докато Харпаг най-сетне си спомни, че има и дворцови задължения. Дъхът излизаше на пресекулки от гърдите му. Зад гърба му се разнесоха резки команди, очевидно бе взето някакво ново решение, но персите бяха твърде далеч, за да различи думите. А и кръвта блъскаше твърде шумно в слепоочията му.

Щом Харпаг се е решил да нападне почетния гост на царя, то не смята да допусне нова среща между двамата. Плен и мъчения, докато не му каже къде е скрил машината, а в края на програмата, като проява на милосърдие — нож в гърлото.

„Да го вземат мътните — мислеше си ядно Еверард, — толкова оплесках операцията, че спокойно могат да я въведат в учебниците като нагледен пример как не бива да постъпва патрулният. И всичко това заради една жена. Много повече мислех за нея и не обръщах внимание на елементарните правила за безопасност“.

Той излезе на високия бряг. През тясната урва, право към долината се спускаше малка рекичка. Няма съмнение, че ще го проследят дотук, но след това ще трябва да гадаят накъде се е насочил — нагоре или надолу по реката... Всъщност кое е по-добре? Отначало се насочи надолу, но тинята и меката почва затрудняваха движението му. Не, по-добре да тръгне нагоре — срещу течението. Първо, така ще е по-близо до хроноцикъла и второ — Харпаг ще предположи, че е поел надолу, за да се върне в двореца и да потърси помощ.

Речните камъни болезнено се впиваха в краката му, а водата беше направо ледена. Дърветата от двете страни на реката се издигаха като гъста стена, далеч пред него се виждаше тъмна, тясна ивица небе. Сред облаците кръжеше орел. Взе да захладнява. Изведнъж му провървя — реката правеше няколко остри завои и Еверард бързо се скри зад първия.

„Ще повървя още малко, после ще се хвана за някой клон и ще се измъкна горе. Може пък водата да скрие следите.“

Минутите се нижеха бавно.

„Като стигна хроноцикълa веднага ще се свържа с Главното управление и ще повикам помощ. Дявол да го вземе, каква помощ мога да чакам от тях? Щом са пожертвали един от своите, какво им пречи да жертват и втори? Денисън ще прекара тук още тринайсет години, докато варварите не му видят сметката. А Синтия и след тринайсет години още ще е млада и ще е преживяла всички несгоди на изгнанието. След смъртта на Кейт ще остане сама в двора на безумеца Камбиз Втори, нежелана от никого. А самата зона ще я забранят за пътешествия... Не, на всяка цена трябва да скрия истината от нея, да я задържа у дома и да я убедя, че Кейт е мъртъв. Мисля, че той също го иска. А когато преживее удара, ще ѝ помогна отново да бъде щастлива.“

Вече не усещаше пробужданията на острите камъни, нито треперещите си посинели крака, които все по-трудно преодоляваха съпротивлението на водата. Добра се до следващия завой и... зад него зърна персите.

Бяха двама и вървяха надолу по течението право към него. Изглежда, залавянето му трябва да е от голямо значение, след като бяха престъпили религиозната забрана за оскверняване на речните води. Горе, по двата бряга на урвата, вървяха още двамина, оглеждайки гората. Единият беше Харпаг. Тези в реката нададоха предупредителни викове и измъкнаха мечовете.

— Стой! — кресна отгоре Харпаг. — Спри, продажнико! Предай се!

Еверард замръзна като вкопан. Водата ромолеше в премръзналите му крака. В сумрака на дерето двамата перси отпред изглеждаха като призраци — лицата им не се виждаха. Мяркаха се само белите ръкави на ризите и блестящите остриета на мечовете. Еверард трепна: разбра, че преследвачите се бяха разделили — едни нагоре, други надолу по течението — за да го открият по-бързо.

— Искам го жив — нареди Харпаг. — Можете да го раните в крака или ръката, но да е жив!

Еверард изрева от яд и се извърна с лице към брега.

— Почакай, негоднико! — извика той на английски. — Сам си го търсеше!

Двамата в реката се нахвърлиха с викове срещу него. Единият се подхлъзна и падна по лице във водата.

Склонът бе покрит с хлъзгав, влажен мъх. Еверард заби долния край на щита, стъпи на него и не без усилие излезе от водата. Харпаг, който очакваше този момент, се приближи, без да бърза. Замахна рязко с ръка и мечът му се стовари върху Еверард. Американецът се метна напред, опря лице във влажната почва и подложи шлема на удара. Якият метал се огъна, но все пак издържа. Мечът се плъзна надолу и се заби в лявото му рамо — за щастие не особено дълбоко. Острата болка само пришпори Еверард и той запълзя с удвоено настървение нагоре.

Даваше си сметка, че не е в състояние да се справи с всичките си преследвачи. Но поне щяха да платят скъпо за това!

Най-сетне изпълзя горе, падна на тревата, претърколи се и вдигна щит да се прикрие — тъкмо навреме да се предпази поредния удар. Харпаг отскочи назад и замахна към краката му. Този път Еверард отби оръжието му с меча си. Острието на мидиеца пореше въздуха със свистене, но в близък бой лековъоръженият персиец нямаше никакви шансове срещу гръцкото снаряжение — факт, който историята категорично щеше да потвърди само след две поколения. „О, Господи — въздъхна Еверард — да имах ризница и наколенници, щях да се справя без усилие и с четиримата!“

Прикривайки се умело с щита, той се стараеше да скъси максимално дистанцията помежду им. По такъв начин ще ограничи движението на дългия му меч и ще използва преимуществата на своето по-леко острие. Но хилиархът разкри замисъла му, усмихна се и чевръсто отскочи назад. Печели време, няма що. Така и трябва да действа. Още трима войни се изкатериха на брега и се втурнаха с викове към тях. Атаката им беше хаотична. Въпреки че бяха опитни войници, персите така и не възприеха дисциплината и военната организация на европейците, за което платиха скъпо и прескъпо при Маратон и Гавгамела. Но четирима срещу един, при това без защитни средства, имаха всички шансове за бърз успех.

Еверард опря гръб на едно дърво. Първият от нападателите го наближи и мечът му отскочи със звън от щита на американеца. Той

изпъна ръка и почувства, че острието му потъва в нещо меко. Усещането не му бе непознато. Бързо измъкна меча и отскочи встрани. Раненият притисна с ръце зейналата рана на корема си, подви крака и се свлече, обърнал бледо лице към небето.

Другите вече го наобикаляха — по един от всяка страна. Макар и нисък, шубракът им пречеше да прибегнат до най-страшното си оръжие — ласата от конски косми. Ще трябва да се бият. Патрулният отби с щита първия удар отляво, с което остави незащитена дясната си половина, но никой не се възползва от това — заповедта бе да го заловят жив. Войникът отдясно опита да го рани в краката. Еверард подскочи и мечът изсвистя под него. Този отляво също нанесе нисък удар. Еверард почувства рязка болка и видя, че острието се е забило в крака му. Няколко слънчеви лъча пробиха шубрака и озариха бързо нарастващата алена локва. Раненият крак взе да изтръпва и американецът осъзна, че не може да разчита повече на него.

— Ха така — извика окуражаващо Харпаг. — Сечете го!

Еверард отби още няколко удара, сетне свали щита и викна в отговор:

— Сечете значи! А ти самият се криеш зад гърба им! Страхлив чакал! Вашият водач не смее да си премери силите с мен. Нали вече веднъж избяга, подвил опашка!

Думите попаднаха в целта — персите мигом прекратиха атаката. А Еверард продължаваше, за да не им позволи да се опомнят:

— А вие, храбри перси, щом сте решили да ставате верни псета на един мидиец, защо поне не си намерихте някой, който да се държи като мъж, а не този дребен чакал, дето предаде своя цар, а сега бяга от един-едничък грък?

Дори по тези затънтени места, безкрайно далеч от традициите на Запада, нито един предводител не би преглътнал подобни оскърбления в присъствието на своите подчинени. А Харпаг не беше страхливец, Еверард напълно съзнаваше несправедливостта на упреците си. И ето че хилярхът се нахвърли върху него, а гората се огласи от проклятията му. За един кратък миг Еверард зърна дивите, пламтящи от омраза очи върху мършавото лице с орлов нос, но веднага се извъртя с рамото напред, вдигна щита и като влачеше ранения си крак, зае бойна стойка. Войните от двете му страни за момент се поколебаха и това бе достатъчно Еверард и Харпаг да кръстосат мечове. Острието

на мидиеца се стовари върху щита и шлема и отново, както преди малко, се плъзна надолу. В здрача белееше само бялата риза на мидиеца. Еверард вдигна леко рамене, пое си дъх и нанесе рязък удар, влагайки цялата си сила и бързина. Острието хлътна право в гърдите на хилиарха.

Без да губи време той измъкна меча, като го завъртя с привичното движение на професионален убиец, осигуряващо на поразения смъртоносна рана, след това се обърна на здравия си крак и отби удара, който идваше отдясно. За миг Еверард и персиецът се измериха с гневни погледи. С крайчеца на окото американецът зърна още един противник да се прокрадва отзад. „Какво пък — мярна се неясната мисъл — един опасен човек по-малко за Синтия...“

— Стойте! Спрете!

Гласът прозвуча слабо, по-тихо от шумоленето на ручея, но войните го чуха и свалиха мечове.

Харпаг направи мъчителен опит да се надигне. Лицето му бе посивяло.

— Не... почакайте... — простена той. — Така е било писано. Великият Митра нямаше да позволи да умра, ако...

Макар да беше на предела на силите си, Харпаг успя да повика Еверард с величествен жест.

Американецът прибра меча, накуцвайки се доближи до него и се отпусна на коляно. В този момент раненият мидиец политна назад и Еверард го задържа с ръка.

— Ти идеш от страната на царя... — прошепна Харпаг в окървавената си брада. — Не отричай, зная. Но и ти знай, че Аурвагош, синът на Кшаяварш, не е предател.

Мускулите на лицето му се напрягаха, сякаш заповядваха на смъртта да почака, да свърши разказа си.

— Съществуват могъщи сили — от бога, или от дявола, това не знам — но те обитават страната на царя. Благодарение на тези сили той се появи сред нас. Аз ги използвах, използвах и него... не за себе си, а защото се заклях във вечна вярност пред моя цар Астиаг, а на него му беше нужен... Кир... за да не се разпадне държавата. Сетне, заради своята жестокост, Астиаг изгуби правото да му бъда верен. Но аз все още бях мидиец. Виждах в Кир единствената надежда... надежда за по-добро бъдеще на Мидия. Защото той беше добър цар, добър и за нас

— в неговите владения след персите най-много се тачат мидийците... Разбираш ли ме, пришелецо от страната на царя?

Загасващите очи се опитаха да срещнат погледа на Еверард, но силите му бързо се топяха.

— Намислих да те взема в плен, да те разпитвам, ако трябва, да те изтезвам, но да узная къде е скрита колесницата ти и как работи... а след това да те убия... така е... но не заради себе си. За благо на държавата. Боях се, че ще вземеш царя със себе си в неговата страна, а вече знаех, че той не го желае. И какво ще стане с нас тогава? Бъди милостив, може и ти някога да молиш за състрадание.

— Успокой се — отвърна Еверард. — Царят ще остане тук.

— Добре... — въздъхна Харпаг. — Вярвам ти... не смея да се съмнявам... Но тогава... значи... аз изкупих вината си? — попита той едва чуто, но с доловима тревога. — За онова убийство, по заповед на моя повелител, когато положих безпомощния младенец на върха на хълма и гледах как умира — изкупих ли тази вина, пришелецо от страната на царя? Защото, заради смъртта на царския наследник... нашата държава едва не загина... Но аз намерих друг Кир! Спасих всички ни! Изкупих ли вината си, кажи!

— Да — кимна Еверард и се запита дали опрощението на греха, което беше дал, има някаква сила.

Харпаг затвори очи.

— Сега ме остави — рече той и думите му прозвучаха като далечно ехо на заповед.

Еверард внимателно го положи на земята, надигна се и се отдалечи. Двама перси се приведоха над своя господар, изпълнявайки някакъв ритуал. Умиращият воин се върна към молитвата си. Еверард седна на едно дърво, разкъса наметалото си и се зае да превързва раните. Да, кракът му се нуждаеше от сериозно лечение. Само да се добере някак до хроноцикъла. Няма да е никак лесно, но завърне ли се, лекарите от Патрула ще го излекуват, ако се наложи ще използват средства дори от далечното бъдеще. Трябва само да подбере някой отдалечен район на времето, където нито ще знаят за него, нито ще му задават неудобни въпроси. Научат ли в Главното управление, ще му забранят дори да мисли за пътешествия.

Отговорът дойде не като озарение, а по-скоро като вътрешно убеждение, отдавна съзрявало в него. Той се облегна назад и пое дъх.

Към мястото на битката приближиха още четирима войни и другите им разказаха какво е станало. Никой не обръщаше внимание на Еверард. Само от време на време му хвърляха по някой поглед, в който се смесваше страх и гордост и незабелязано правеха знаци за прогонване на злите сили. Не след дълго воините мълчаливо вдигнаха трупа на своя издъхващ другар и го понесоха навътре в гората. Здрачът беше почти непрогледен. Някъде наблизко се обади фазан.

9

Великият цар седна на леглото. Зад завесите се разнесе леко шумолене.

Касандана, царицата, също се размърда и докосна с изящни пръсти лицето му.

— Какво има, о, слънце на моето щастие? — прошепна тя.

— Не зная.

Той плъзна ръка под възглавницата, където държеше къс меч.

— Няма нищо, спи.

Дланта ѝ се спусна по гърдите му.

— Не, пламък на моята душа — прошепна отново тя, разтреперана. — Нещо е станало. Сърцето ти тупти като барабана на войната.

— Не мърдай отгук — той се надигна безшумно от постелята.

През сводестия прозорец сноп лунна светлина озаряваше бронзовата рамка на огледалото. Лекият ветреца приятно разхлаждаше затопленото му тяло.

Внезапно във въздуха изникна грамаден, черен метален предмет, върху който седеше човек и протягаше ръка към светещия пулт за управление.

Странният предмет се спусна безшумно на килима и човекът слезе от него. Носеше шлем и гръцка туника, беше висок и добре сложен.

— Кейт — прошепна той.

— Менс!

Денисън излезе от тъмнината. Лунната светлина го огряваше.

— Върна се, значи!

— А ти не вярваше, а? — усмихна се Еверард. — Чакай, нали няма кой да ни подслушва? Не мисля, че са ме забелязали. Материализирах се точно над покрива и се спуснах с антигравитатора.

— Зад вратата има стража — предупреди Денисън. — Но те ще влязат, само ако извикам или ударя гонга.

— Добре. Обличай се.

Кейт изпусна меча. Няколко секунди стоя като статуя, след това изхриптя:

— Да не си намерил изход?

— Може би... може би...

Еверард отмести поглед и се зае да програмира компютъра на пулта.

— Слушай, Кейт — заговори накрая. — Измислих нещо, може и да свърши работа, не зная. Нужна ми е твоята помощ. Ако всичко върви според плана, смятай, че вече си у дома. Главното управление ще бъде поставено пред свършен факт и ще трябва да затвори очи пред някои дребни нарушения на правилата. Но ако замисълът ми се провали, ще трябва да се върнеш тук още същата нощ и да изживееш живота на Кир до самия му край. Готов ли си за подобен риск?

Денисън трепереше като при треска.

— Трябва да съм готов — едва чуто прошепна той.

— По-силен съм от теб — напомни му Еверард. — И разполагам с модерно оръжие. Ако се наложи, ще те върна обратно завързан. Моля те, не ме карай да прибягвам до това.

Денисън въздъхна дълбоко.

— Няма.

— Обличай се тогава и се моли боговете да са на наша страна. Хайде, побързай. По пътя ще ти обясня всичко. Кажете „сбогом“ на този период и се моли, да не е само „довиждане“. Ако всичко стане както съм го намислил, никога повече няма да се върнеш тук.

Денисън приклепна в ъгъла на стаята, където бе захвърлил дрехите си, но изведнъж замръзна.

— Какво каза?

— Ще се опитаме да напишем отново историята — обясни Еверард. — Или, може би, да я възстановим в първоначалния ѝ вид. Не зная точно. Размърдай се, де!

— Но...

— Нали ти казах да побързаш! Даваш ли си сметка, че съм се появил тук в същия ден, когато съм си тръгнал, само за да спечеля малко време и че точно в тази минута аз, тежко ранен в крака, още се катеря по хълма! По-бързо!

Денисън придоби решителен вид. Лицето му бе скрито от тъмнината, но гласът му прозвуча твърдо, макар и тихо:

— Трябва да се сбогувам с един човек.

— Кой?

— Касандана, жена ми. Тя беше до мен... божичко, цели четиринайсет години! Роди ми три деца, грижеше се за мен, когато умирах от треска, даваше ми сили, когато бях отчаян, а веднъж, когато мидийците стигнаха портите на Пасаргад, тя поведе след себе си жените и ни вдъхнови за победното сражение... Менс, дай ми пет минути.

— Е, добре, добре. То за пет минути и евнух не би стигнал до нея...

— Тя е тук.

Денисън се скри зад завесата.

Еверард така и остана, като треснат от гръм.

„Ето че си ме очаквал тази нощ — помисли си той, — надявал си се, че ще ти върна Синтия... и въпреки това си повикал Касандана.“

А след това, когато пръстите му изтръпнаха от силното стискане на меча, се обади и вътрешният глас: „Млъкни, Еверард, ти си лицемер и фарисей.“

Денисън се върна бързо. Облече се, без да продума думичка и се настани на задната седалка на хроноцикъла.

Еверард включи пространствения преобразувател, скок... и стаята изчезна, заменена от облени в лунна светлина хълмове. Студеният вятър брулеше телата на пътешествениците.

— А сега... към Екбатан.

Еверард запали осветлението и се зае да програмира ръчката за управление, като надничаше за координатите в джобния се тейфтер.

— Ек... о, искаш да кажеш, Хамадан? Старата мидийска столица?

В гласа на Денисън прозвуча удивление.

— Но сега тя е само лятна резиденция на царете.

— Говоря за Екбатан отпреди тридесет и шест години — поправи го Еверард.

— Какво?

— Слушай. Историците от бъдещето твърдят категорично, че разказът за детството на Кир, в преданията на Херодот и на самите

перси, е чиста легенда. Какво пък, може и да са прави. Не е изключено това, което стана с теб, да е едно от онези изкривявания в пространство-времето, които Патрулът непрестанно се опитва да поправи.

— Разбирам — кимна бавно Денисън.

— Достатъчно често си бил в свитата на Астиаг, докато си му бил васал. Ще ми показваш пътя. Старчето ни е нужно, освен това да е сам и то, за предпочитане, нощем.

— Шестнайсет години са много време — промърмори Денисън.

— Какво искаш да кажеш?

— Ако си решил да променяш миналото, защо съм ти аз? Можеше да се върнеш в онзи период, когато съм царствал не повече от година — съвсем достатъчно, за да познавам добре Екбатан, и...

— Не. Извинявай, но не бих посмял. И без това рискуваме страшно много. Един Господ знае до какво може да доведе вторичният ефект, който ще възникне в световната история при такова изменение на събитията. Дори и да успеем, прокуратурата на Патрула като нищо може да ни осъди на изгнание само заради риска, който сме поели.

— Да... така е.

— Освен това — продължи Еверард, — ти не си самоубиец! Наистина ли искаш да престанеш да съществуваш такъв, какъвто си сега, в този момент?

— В името на Митра! — отвърна Денисън. — Прав си, както винаги!

Еверард привърши с програмирането и натисна копчето на главния преобразувател.

— Потегляме.

Хроноцикълът увисна над непознат град, заобиколен от крепостна стена. Нощта и тук бе лунна, но градът тънеше в мрак. Еверард разрови прикрепената към седалката чанта.

— Дръж — каза той. — Облечи тези дрехи, аз също ще се преоблека. Момчетата от Мохенджодарския отдел ги скроиха според размерите ни. Там, във второто хилядолетие преди нашата ера, на тях също им се налага да правят подобен маскарад — какви ли не ситуации изникват...

Порейки въздуха, хроноцикълът се понесе на изток. Денисън посочи с ръка надолу.

— Ето го двореца. Царските покои са в източното крило.

Под тях се издигаше масивна сграда с изящна архитектура, далеч по-пищна от персийския царски дворец в Пасаргад. Еверард забеляза сред есенните листа белите скулптури на два крилати бика, спомен от асирийците. Прозорците бяха прекалено тесни, за да се промушат през тях. Той изруга полугласно и насочи машината към близкия вход. Двама конни стражи погледнаха нагоре и като видяха какво се приближава, нададоха ужасени викове. Конете им се вдигнаха на задните си крака и хвърлиха ездачите. Хроноцикълът продължи, без да забавя скорост, блъсна яката дървена порта и я направи на трески. Още едно чудо, което едва ли ще повлияе на хода на историята, тъй като в тази епоха хората така неистово са вярвали в чудесата, както в епохата на Еверард — във витамините. И може би с далеч по-голямо основание. Прелетяха по дългия коридор, озарен от трепкащи свещници, и покрай изплашените до смърт пазачи на царските покои. Тук Еверард извади меча и удари с дръжката му по вратата.

— Твой ред е, Кейт — прошепна той. — Мидийският ти е по-добър, а и те бива в актьорското майсторство.

— Отваряй, Астиаг! — прокълтя гласът на Денисън. — Отваряй вратата пред пратениците на великия Ахурамазд!

За изненада на Еверард, царят послушно изпълни разпореждането. Астиаг бе широкоплещест мъж с величествена осанка и грубо лице. Бе не по-малко храбър от своите поданици, но когато зърна пред себе си две същества с яркосияещи дрехи в преливащи се цветове и разперени криле, яхнали грамадна желязна птица, той се просна ничком на пода.

Кейт продължи с гръмовен глас на диалект, който Еверард не познаваше.

— О, безславна издънка на пророка, сега небесното проклетие ще се стовари върху главата ти! Нима смяташ, че ще можеш да скриеш от нашето всевиждащо око и най-съкровените си мисли, като ги спотайваш в мрака на злото, което ги е породило? Допускаш ли, че Ахурамазд ще те остави да осъществиш злодеянието, що така скверно подготвяш?

Еверард престана да слуша, погълнат от собствените си мисли. Харпаг, вероятно, бе някъде в града, в разцвета на силите си, още неизвършил престъплението, за което се беше покаял. Сега вече няма

да носи тежкия си кръст. Няма да остави детето на хълма и да чака смъртта му, опрян на копие то си, заслушан в жалостивия му плач. В бъдещето той, разбира се, ще се разбунтува, но вече по други причини и ще стане хилиарх на Кир, но няма да загине от вражеска ръка в сумрачна гора. Няма да издъхне и непознатият персиец, който Еверард бе пронизал в корема. „Но споменът за двамата, загинали от моята ръка, ще остане завинаги в паметта ми, също като тесния, продълговат белег на крака ми. А Кейт Денисън, някога мой връстник, сега е на четирийсет и седем и се е научил да мисли и действа по царски.“

— ... Знай също, Астиаг, че това дете, на име Кир, е избраник на небесата. Всевишните са милостиви. Ти получи знак за това. Но ако дръзнеш да съгрешиш и да пролееш невинната кръв на младенеца, няма да ти бъде простено никога! Остави Кир в родния му Аншан, или ще гориш вечно в пъкления огън на Ариман. Така каза Митра!

Астиаг, проснат в краката им, не спираше да удря чело в пода.

— Да тръгваме — каза Денисън на английски.

Еверард нагласи хроноцикъла на трийсет и шест години напред във времето. Луната все така озаряваше сребристите ручей в планините на Древна Персия, а покрай пътя полюшваха корони кедрови дръвчета. Беше хладно, зад хълма отекваше вълчи вой.

Еверард приземи хроноцикъла, скочи от седалката и започна да смъква маскарадния костюм. Върху брадясалото лице на Денисън бе застинало неразгадаемо изражение.

— Знаеш ли — промърмори той, — боя се, че...

Гласът му заглъхна в обкръжаващата ги тишина.

— Менс, боя се да не сме го наплашиш прекалено. В историята е записано, че Астиаг е воювал с Кир цели три години, след като персите въстанали.

— Винаги можем да се върнем назад, например в самото начало на войната, да му устроим още едно представление и да възстановим равновесието на силите — успокой го Еверард. Надявам се, обаче, да не се наложи. Едно е сигурно, няма да посмее с пръст да пипне царския наследник. Виж, когато поданиците му се надигнат и си поискат правата, тогава може би ще се разгневи достатъчно, за да забрави тази нощ. А и мидийската аристокрация едва ли ще му позволи да седи със скръстени ръце. Впрочем, това може да се

провери. Царят не устройваше ли празненство в деня на зимното равноденствие?

— Вярно. Да тръгваме. Бързо!

Изведнъж небето над тях просветля. Скриха хроноцикъла и се спуснаха пеш в Пасаргад, където се сляха с тълпата, излязла за празника на Митра. По пътя взеха да разпитват какво се е случило, обяснявайки неведението си с дълго отсъствие от страната. Отговорите ги задоволяваха до най-малки подробности, които не бяха вписани в анализите на историята, но присъстваха в спомените на Денисън.

Зараяни в многохилядната тълпа, под студеното, синьо небе, те приветстваха Кир, Великия Цар, който препускаше със свитата и помощниците си — Кобад, Крез и Харпаг. А отзад вървяха тези, с които се гордееше и славеше Персия — нейните сановници и жреци.

— Той е по-млад от мен — прошепна Денисън. — Така си и мислех. И малко по-дребен на ръст... А в лицето никак не си приличаме, видя ли? Но важното е, че става.

— Искаш ли да погледаме още? — попита Еверард. Денисън се загърна зиморничаво в наметалото.

Отново полъхна студен вятър.

— Не — каза той глухо. — Давай да вървим. Толкова време измина. Дори и всичко това да не беше се случвало.

— Хайде, хайде.

Еверард също имаше мрачен вид, по нищо не приличаше на щастлив спасител.

— Всъщност то никога не се е случвало — произнесе той.

Кейт Денисън влезе в асансьора на своя дом в Ню Йорк. Остана леко изненадан от факта, че беше забравил как изглежда сградата отвън. Не можа да си спомни дори номера на апартамента, та се наложи да потърси адреса в телефонния указател. Но това бяха подробности. Ръцете му едва забележимо трепереха.

Синтия отвори вратата и той влезе.

— Кейт — рече тя. Изглеждаше изненадана.

— Менс не те ли предупреди? Обеща ми, че ще го стори.

— Да. Няма значение. Нямах представа, че толкова си се променил. И това няма значение. О, мили мой!

Тя го дръпна в коридора, затвори вратата и се притисна към него.

Денисън огледа стаята. Беше забравил колко е тясна. Никога не беше одобрявал начина, по който Синтия обзавеждаше апартамента, но избягваше да ѝ го натяква.

Сега ще трябва да се учи отново на вече забравеното изкуство да отстъпва на жената, дори да търси съветите ѝ. Няма да му е лесно.

Тя подложи разплаканото си лице за целувка. Ето значи как изглеждала! Не, не я помнеше такава. След толкова много години в паметта му бе останал само избледнелия образ на дребничка жена със светли коси. Та нали с нея бе живял само няколко месеца... Касандана го наричаше своя утринна звезда, дарила бе живот на три от децата му и през всичките четиринайсет години от съвместното им съществуване, бе готова да изпълни всяко негово желание.

— О, Кейт, най-сетне си у дома — произнесе тъничък гласец.

„У дома — помисли си той. — Боже мили!“

ЕДИНСТВЕНАТА ИГРА В ГРАДА

1

Със сигурност Джон Сандовал бе име, което не му подходеше. Също както черните панталони и широката хавайска риза, с които се беше издокарал. Беше се изправил до прозореца на апартамента, с изглед към Манхатън от средата на двайсети век. Еверард бе привикнал към анахронизми, но всеки път, когато погледнеше орловия профил на Сандовал, който знае защо, си го представяше изрисуван в цветовете на войната, украсен с пера, яхнал жребец и кръвожодно размахващ томахава.

— Добре де — каза той. — Китайците са открили Америка. Интересен факт, само не разбирам защо е необходима моята намеса?

— Какво ли не бих дал, за да узная отговора — рече Сандовал.

Беше стъпил върху кожата от бяла мечка, подарена някога на Еверард лично от Барни Херюлфсон^[1], и зяпаше през прозореца. Шумът от уличното движение едва стигаше дотук. Скръстил ръце на гърба, Сандовал стискаше нервно юмруци.

— Наредено ми е да взема някой незаангажиран оперативен работник, да се върна с него на нужното място и да предприема необходимите мерки — произнесе той не след дълго. — И тъй като с теб сме стари познайници... — млъкна многозначително.

— Не беше ли по-добре да потърсиш индианец като теб? — предложи Еверард. — Представяш ли си как ще бия на очи в Америка от тринайсети век?

— Толкова по-добре. Ще изглеждаш тайнствен, загадъчен... Хайде де, задачата не е чак толкова трудна.

— Може и да си прав. То въобще има ли трудна задача?

Еверард извади кесията с тютюн и лулата и започна да я пълни с нервни движения. Един от първите, и сигурно най-важни уроци, преподавани в Академията на Патрула, се свеждаше до това, че за да се справиш с някоя задача, колкото и важна да е тя, не са необходими много хора. Груповите решения бяха типични за двайсетия век, докато някои по-ранни цивилизации, като например древногръцката в

разцвета на Атина, или японската от епохата на Камакура, предпочитаха индивидуалния подход. И не без основание. В някои случаи един-единствен, но добре екипиран с оръжие и снаряжение от бъдещето курсант от Академията, можеше да замени цяла танкова бригада.

Проблем, който касаше колкото естетиката, толкова прагматизма и необходимостта. Просто патрулните бяха твърде малко на брой, за да следят какво става във всички времена и епохи.

— Поправи ме, ако греша — продължи замислено Еверард, — но не става дума за някое рутинно премахване на следите от темпорално вмешателство, нали?

— Съвършено правилно — кимна Сандовал. — Веднага щом доложих за откритието си, отделът от периода Юан проведе щателно разследване. Едно е ясно — в тази работа не са замесени пътешественици във времето. Всичко е дело само и единствено на Кублай хан^[2]. Не е изключено за този подвиг да е бил вдъхновен от разказите на Марко Поло за морските плавания на арабите и венецианците, но така или иначе, налице е автентичен исторически факт, дори в книгата на Поло да не е отронена и думичка по този въпрос.

— Китайците също са били мореплаватели, и то нелоши — отбеляза Еверард. — Та не виждам нищо странно в находката. Какво всъщност искат от нас? — Той дръпна няколко пъти от лулата и като се увери, че Сандовал не възнамерява да отговори, продължи: — Добре де, а ти как научи за тази експедиция? Да не би слуховете да са стигнали чак до земите на навахите?

— Нали знаеш, че обичам да си вра носа навсякъде! И без това истинските индианци в Патрула се броят на пръсти, а никой не ще да го гримират и пращат сред диваците. Всъщност от известно време следя миграционните процеси на атабаските.

Подобно на Кейт Денисън, Сандовал беше специалист по етнография: възстановяваше историята на онези народи, които не са си водели писмени хроники. Благодарение на подобна къртовска работа Патрулът имаше представа за характера на някои исторически събития, чиято неприкосновеност трябваше да бъде запазена, тъй като промяната ѝ може да повлияе на общата хронология.

— Намирах се на източните склонове на Каскадите, недалече от Кратерното езеро — продължаваше Сандовал. — Тези земи по право принадлежат на лутуамските племена, но имах причини да предполагам, че изгубеното племе на атабаските е преминало именно оттук. Местните жители говореха за някакви тайнствени непознати, дошли от север. Отидох да ги видя и попаднах на цяла, добре оборудвана, експедиция от монголци. Продължих по следите им в северна посока и в устието на река Чизалис открих лагер, където няколко монголци помагаха на китайските моряци да охраняват корабите на експедицията. Плюх си на петите и хукнах да доложя на голямото началство.

Еверард седна на дивана и погледна своя колега.

— Та казваш, отделът е провел щателно разследване в Китай? Сигурни ли са, че не е имало екстратемпорална намеса? Сам знаеш, понякога стават пропуски и чак след години се разбира за тях.

— Помислих и за това, веднага щом получих задачата. Отправих се в Главното управление от периода Юан. Намира се в Хан-Бали, тоест в Ханбалик, по нашето — Пекин. Казаха ми, че са проследили цялата темпорална линия назад, чак до Чингиз хан, а в пространствено отношение — до територията на днешна Индонезия. Всичко било наред, съвсем като при викингите с техния Херюлфсон. Просто досега не се е знаело за китайската експедиция. В двореца, разбира се, било известно, че е потеглила и нищо повече, а Кублай хан се отказал от повторен опит. Пазели се и записки в имперските архиви, но били изгубени или унищожени по време на Минското въстание, когато прогонили монголците. Останалите летописци имали по-важни дела и не обърнали внимание на експедицията.

Еверард го слушаше внимателно. Обичаше работата си, но в този случай интуицията му подсказваше, че нещо не е наред.

— Очевидно експедицията е претърпяла неуспех — заговори той. — Къде и как — това трябва да разберем. Но защо ти е притрябвал оперативен агент?

Сандовал се обърна с гръб към прозореца. Еверард отново си помисли колко неестествено изглежда тук този индианец-навахо. Роден през 1930-та, воювал в Корея, завършил колеж на държавни разноски преди Патрулът да се свърже с него и да го вербува, и въпреки всичко не бе успял да намери мястото си в двайсети век.

„Че кой от нас го е намерил? Лесно ли е да се примириш с историята, след като предварително знаеш каква участ ще сполети твоя народ?“

— Защото не става въпрос само за обикновено проучване! — възкликна Сандовал. — След като доложих за случилото се ми бяха спуснати разпореждания направо от данелианския щаб. Никакви обяснения, никакви извинения, ясна и недвусмислена заповед: да се организира провала на експедицията. Лично да възстановя хода на историята!

---

[1] Легендарен викинг, смятан за първия европеец, достигнал бреговете на Северна Америка. ↑

[2] Кублай хан — внук на Чингиз хан, а по-късно император на Китай, основател на династията Юан. ↑

2

Година 1280-та от Новата ера.

Могъщата държава на Кублай хан се простира между няколко географски дължини и ширини, той мечтае за световна империя, а в двора посрещат с почести всеки чужденец, приносител на интересни новини. Младият венециански търговец Марко Поло е станал любимец на хана. Но не всички народи търпяха управлението на някогашния монголски скотовъд. Тук-там вече се бяха пръкнали тайни съюзи и общества. Япония, под ръководството на династията Хойо, вече бе отблъснала успешно едно монголско нашествие. А и самите монголци не можеха да се похвалят със сплотеност. Руските князе отказваха да плащат данъци на Златната орда, а в Багдад отдавна вече се разпореждаше Илхан Абека. Над Кайро простираше сянка Абисинският халифат, Делхи стенеше под гнета на Робовладелската династия, папа бе Николай III, Италия се разкъсваше между гвелфите и гибелините, Рудолф Хабсбургски бе провъзгласен за германски император, Филип Красивия бе крал на Франция, а Едуард управляваше Англия. Но това е и епохата на Данте Алигиери, Джоана Скотус, Роджър Бейкън и Томас Стихоплетеца.

Някъде по това време, в Северна Америка, Менс Еверард и Джон Сандовал изкачиха с коне един полегат хълм и се втренчиха в отвъдната му страна.

— За първи път ги видях миналата седмица — обясняваше навахото. — Стигнали са доста далеч оттогава. С такова темпо до няколко месеца ще са в Мексико.

— Според монголските представи, сигурно пълзят като охлюви.

Той вдигна бинокъла. Прерията бе в прегръдките на пролетта. Клонките на дърветата бяха отрупани е цветчета. Върховете на боровете се люшкаха от северния ветреца, довял със себе си примамливото ухание на влажна гора. Птичите ята в небето бяха толкова многобройни, че сякаш засенчваха слънцето. На запад планинските върхове на Каскадите изглеждаха студени и недостъпни.

Между обраслите ниски гористи хълмове кръстосваха безбройни стада от бизони.

Еверард съсредоточи вниманието си върху експедицията. Керванът — наброяващ около седемдесет меднокожи и късокраки войни — се виеше по брега на неголямата река. Най-отзад кретаха тежко натоварените добичета — самарите им бяха отрупани с кожени чували с продоволствие. Ако се съдеше по дрехите и несръчния начин, по който стърчаха на седлата, двамината най-отпред водачи бяха от местните туземци. Но повече го интересуваха монголците.

— Колко много бременни кобили — промърмори той, загледан през бинокъла. — Сигурно са ги пускали в прерията, докато са почивали. А сега ги забавят.

— Оставили са част от конете при кораба — съобщи Сандовал.

— Друго?

— Другото и сам го виждаш. Монголци в Америка. А, да, има и един документ — в архива на Кублай хан. В него само се удостоверява, че четири кораба, под командуването на нойона Тохтай и книжника Ли Тай Цзун, се отправили към земите от другата страна на Япония.

Еверард кимна разсеяно. Безсмислено беше да седят и да чакат. Трябваше да се действа. Сандовал се покашля.

— Рисковано е да им се показваме и двамата — предложи той. — Аз ще ида, а ти остани в резерва — в случай, че стане нещо непредвидено.

— Малко са ти ордените? — попита насмешливо Еверард. — Не, най-добре да идем и двамата. Засега не виждам основания за безпокойство. Не са толкова глупави, че да нападат непознати. Сам виждаш колко приятелски се отнасят към индианците. А ние двамата ще сме още по-голямо предизвикателство... Какво ще кажеш да пийнем по едно преди тръгване?

— Може. И като се завърнем.

Еверард откачи от колана манерката с шотландско уиски и я доближи до устните си. Индианецът последва примера му. Съгрети от напитките, двамата пришпориха конете надолу по хълма.

Остро изсвирване отекна в долината. Бяха ги забелязали. Не след дълго, забавили ход, те се изравниха с челната група на монголците. Всички държаха готови за стрелба лъкове.

„Надявам се, че изглеждаме достатъчно миролюбиво“ — помисли си Еверард. Беше облечен, както и Сандовал, в дрехи от двайсети век — кожени бричове, ловджийска куртка от мушама, шапка. Оръжието му се състоеше от дълъг нож и маузер — за сплашване, както и парализатор — за истинската работа. За разлика от него индианецът носеше през рамо внушителна на вид ловна карабина „Абъркромби & фич спешъл“.

Наближи ги и втората група конници — яздеха в съвършен синхрон, досущ като циркови артисти. Еверард се огледа напрегнато. Само преди час — благодарение възможностите на хипнопедията — бе получил изчерпателни познания за историята, езика и обичаите на монголците, китайците и местните индианци. Но никога досега не бе виждал тези хора отблизо.

Монголците не изглеждаха особено внушително — дребни на ръст, кривокраки, с плоски лица и редки бради. Всички бяха добре екипирани — кожени гамаша, високи обувки, кожени наметала, накачулени с лакирани дървени украшения, островърхи метални шлемове с пискюли и кожена подплата, закривени саби, кинжали, копия, лъкове и колчани със стрели. Мъжът в средата на новата група, държеше в ръката си камшик от опашка на як с позлатена дръжка — сигурен знак, че той е предводителят. Лицето му остана безизразно, докато наблюдаваше приближаващите непознати.

Наметалото на водача бе обшито със сребърни плочки. На ръст превъзхождаше останалите войни, имаше червеникава брада и почти прав, римски нос. Яздецят до него индианец остана като треснат от гръм при появата на патрулните, но Тохтай не забави ход, впил хищен поглед в Еверард и Сандовал.

— Приветствам ви — произнесе той, когато го доближиха. — Кой дух ви води насам? — Говореше лутамски диалект, превърнал се по-късно в съставна част на кламатския, но говорът му беше ужасен.

Еверард отвърна на великолепен, безпогрешен монголски:

— И аз те приветствам, Тохтай, сине на Бату. По волята на Тенгри, идваме с мир.

Началото беше ефектно. Еверард забеляза, че втрещеният монголски водач неволно посяга към свещения амулет, който висеше на шията му, а някои от заобиколилите ги войни махат с ръка, като да

прогонят злите сили. Единствено мъжът, яздец отляво на Тохтай, дойде бързо на себе си.

— Аха! Значи хората от западните земи също са стигнали тези краища. Не знаехме това.

Еверард го погледна внимателно. Мъжът бе далеч по-висок от средния за монголците ръст и кожата му бе почти бяла, имаше нежни черти и деликатни ръце. Макар облечен като другите, не носеше оръжие. Изглеждаше по-възрастен от нойона, някъде към петдесетте. Еверард му се поклонил от седлото и премина на севернокитайски:

— Позволи ми, почтени Ли Тай Дзун, да поправам твоята малка грешка. Ние дойдохме от южните страни.

— До нас стигнаха слухове — рече книжникът, като с мъка овладяваше вълнението си, — за богатите южни царства. Дори тук, на север, са ги чували. Търсехме път към тях, за да поднесем на вашия хан приветствие от Кублай, сина на Тули, сина на Чингиз, в чиито крака лежи земята.

— Чували сме за Кублай хан — отвърна невъзмутимо Еверард. — Също и за халифа, папата, императора и всички останали по-дребни царе и монарси. — Трябваше да внимава да не оскърби монголския предводител, но същевременно неусетно да го постави на мястото му. — Затова пък за нас не се знае много, тъй като господарят ни не дири слава из външния свят, нито окуражава света да ни търси. Но позволете ми да ви представя скромната си персона. Казвам се Еверард, но не съм нито руснак, нито от западния свят — противно на вида ми. Аз съм един от пазачите на границата.

Нека си блъскат главите какво значи това...

— Компанията ти също е скромна, гледам — вметна надменно Тохтай.

— Повече не е и нужно — отвърна лукаво Еверард.

— И си далеч от дома — отбеляза Ли.

— Не по-далеч, отколкото сте вие, почитаеми пътешественици, когато пресичате Киргизия.

Тохтай положи ръка върху дръжката на сабята. Очите му бяха хладни и предпазливи.

— Последвайте ни — произнесе той. — Ще ви посрещнем като царски пратеници. Ще вдигнем бивак, пък тогаз да чуем посланието на вашия цар.

3

Залязващото слънце бе позлатило върховете на западните планини. Сенките в долината се сгъстиха, гората се обгърна в мрак, а в лагера сякаш стана още по-светло. В настъпилата тишина отделните звуци станаха още по-отчетливи — чуваше се шум на река, тропот на брадви, конско пръхтене и свистенето на вятъра в тревата.

Монголците очевидно бяха изненадани от появата на странните гости, но лицата им останаха безизразни и непроницаеми. И въпреки изненадата те бързо вдигнаха лагера, разположиха стражи, наловиха дивеч и приготвиха богата трапеза. Съдейки по психологическия профил от уроците, монголците са гостоприемен, весел и разговорлив народ. Но членовете на експедицията бяха далеч по-мълчаливи от обичайното.

Еверард се бе настанил със скръстени нозе на пода в шатрата. Сандовал, Тохтай и Ли завършваха неголемия кръг. Подът бе застлан с килими, в средата имаше огнище с голям меден чайник отгоре, вероятно използван при подобни церемониални срещи. Тохтай собственоръчно им наля от димящия кумис, като първо предложи на Еверард и американецът, въпреки желанието си, отпи юнашка глътка и млясна доволно — както повеляваше етикетът. Беше пил и далеч по-неприятни неща от възкиселото кобилешко мляко, но се зарадва, когато ритуалът приключи и поднесоха чая.

Първ заговори монголският предводител. Гласът му леко трепереше, явно с мъка сдържаше яда си, задето чуждоземните посланици ги бяха пресрещнали гордо, вместо да допълзят в краката на поданиците на великия Кублай хан. Но словата му бяха любезни, макар да не говореше така гладко, както ученият китаец.

— А сега, нека гостите обявят волята на техния цар. Но първо, как го наричате?

— Името му не бива да се произнася — заяви Еверард. — А за царството му едва ли сте чували. За силата му пък, нойоне, съди по това, че е пратил само двама ни да ви срещнат с по един кон.

Тохтай изсумтя недоволно.

— Хубави са конете, които яздите, но не зная колко ще ги бива в нашите степи. Дълго ли яздихте насам?

— Не повече от един ден, нойоне. — Еверард бръкна в джоба на куртката и извади няколко пакета с подаръци. — Нашият повелител изпраща тези дарове на великия хан в знак на уважение.

Докато монголецът махаше опаковката, Сандовал прошепна едва чуто на английски.

— Менс, май се изложихме.

— Защо?

— Твоят целофан и подаръчето вътре могат да впечатлят само някой неук варварин като Тохтай. Я погледни Ли. Сънародниците му са познавали калиграфията още по времето, когато моите и твоите предшественици са се бръснели с мидени черупки. В неговите очи блясъкът ни угасна.

Еверард сви безпомощно рамене.

— И сигурно е прав, нали?

Разговорът им на непознатия език не остана незабелязан. Тохтай им мятеше кръвнишки погледи, но накрая съсредоточи вниманието си върху даровете. Джобното фенерче първо го уплаши, дори предизвика няколко хрипливи заклинания, но бързо си спомни, че на монголците не е присъщо да се боят от друго, освен от гръм и взе да се забавлява с него като малко дете.

Китайският учен получи за подарък книгата „Човешката раса“, чийто непознат език и причудливи илюстрации би трябвало да го изумят, но той я прие съвършено спокойно и само благодари любезно — очевидно не беше впечатлен.

За да не останат по-назад, монголците също трябваше да им поднесат дарове — инкрустирана китайска сабя с великолепна изработка и вързоп изкусно обработени видрови кожи. Мина доста време преди разговорът да премине към по-важни въпроси.

— След като знаете толкова много — започна Тохтай, — трябва да сте чули, че преди няколко години направихме неуспешен опит да завладеем Япония.

— Такава беше волята на небесата — добави невъзмутимо книжникът Ли.

— Конски фъшкии! — кресна Тохтай. — Искаш да кажеш — глупостта на хората. Бяхме недостатъчно, неподготвени, дори невежи в морските дела и не случихме на време. Но нищо — някой ден ще се върнем!

Еверард знаеше, че ще го сторят. Знаеше също, че поредната буря ще унищожи целия им флот и мнозина храбри войни ще намерят смъртта си в морето. А Тохтай продължаваше:

— Кублай хан реши, че трябва да научим повече за островите. Дори трябва да се опитаме да построим пристанище някъде на север от Хокайдо. Освен това, сме чували и за вашата страна. Случвало се е вятърът да отнесе надалеч рибарски ладии, а търговци от Сибир неведнъж са споменавали за земя, която се мерзелеела на хоризонта отвъд тесния северен пролив. И тогава Кублай хан нареди да построят четири големи кораба с китайски екипажи, а на мен заповяда да подбера сто от най-добрите монголски войни и да потегля на експедиция.

Еверард кимна, това вече го знаеше. Китайците от стотици години плаваха из моретата със своите джонки, побиращи понякога и над хиляда пътници. Вярно, още не бяха такива опитни мореплаватели, каквито щяха да станат по-късно, под влияние на португалците, и никога досега не бяха преплавали просторната океанска шир. Но в морето се оправяха доста добре.

— Изследвахме две островни вериги, разположени една след друга — продължи Тохтай. — Бяха почти лишени от растителност, но поне попълнихме запасите си от прясна вода и оставихме конете да се напасат. Срецнахме и диваци, с които не беше никак лесно да се разберем. Сетне продължихме на север и тук узнахме, че сме заобиколени от два континента, чиито брегове постепенно толкова се сближават, че проливът между тях може да бъде пресечен с малка лодка или дори вървейки — когато е замръзнал. Накрая свърнахме и приближихме новата земя. Какво видяхме: просторна страна, много гори, диви животни и морски котки. И валеше — все валеше. Времето ни подгони на юг — покрай брега.

Еверард си представи как изглежда това на картата. Първо са следвали Курилските острови, от тях са се прехвърлили на Алеутските. Така брегът никога не е бил далеч. Макар и бурно, морето по тези места е дълбоко и няма плитчини, пък и течението им е помагало. Още

преди да разберат къде са и открили Аляска. Заради негостоприемния климат са продължили на юг, следвайки брега на американския континент, докато излезли в устието на река Чезалис. Може би индианците са ги предупредили за опасните течения по-нататък и са им помогнали да разтоварят корабите и да построят салове, с които да пресекат реката.

— Когато наближи зимата вдигнахме голям лагер. Племената тук са дружелюбни — предложиха ни помощ, дори жени, а и дивечът изобилства. На свой ред нашите моряци ги научиха на някои неща за риболова и корабостроенето. Там презимувахме, научихме езика и дори направихме няколко проучвания във вътрешността на страната. Навсякъде слушахме приказки за безкрайната равнина, с просторни гори и неизброимо количество космат добитък. Напролет, когато отново потеглихме, имахме възможността да се убедим във верността им. Никога досега не бяхме виждали толкова богати земи. — Очите му блеснаха алчно. — И толкова много народи, които още не познават желязото.

— Нойоне — измърмори предупредително Ли и кимна едва забележимо към патрулните. Тохтай осъзна, че се е изпуснал и прехапа език.

Ли се обърна към Еверард.

— Чухме разкази и за неизброимите златни съкровища на юг. Наш дълг беше да проверим дали са верни, а и да се запознаем с тази чудна страна. Но не се надяхахме на честта да ни посрещнат толкова знатни пратеници.

— За нас също е чест — не падаше по-долу Еверард. След това лицето му помръкна: — Моят господар, владетелят на Златната империя, чието име не бива да назовавам, ни изпрати да ви уверим в неговото приятелство и ще е твърде опечален, ако ви сполети нещастие. Ето защо ни изпроводи да ви предупредим.

— Какво? — подскочи Тохтай. Ръката му по навик потърси дръжката на сабята, която бе откачил. — Какво означава това?

— Означава, нойоне, че макар и чудно красива, тази страна е прокълната. Кажете му, братко.

Сандовал, който умееше да говори убедително, пое нещата оттук. Беше се постарал да изучи всички суеверия и свръхестествени сили, които будеха страх в душата на полуграмотните монголци, но

същевременно не биваше да разпалва скептицизма на цивилизования китаец. Той обясни, че тази страна била поделена между две могъщи, съперничаещи си царства. Тяхното било далеч на юг, другото покривало северните и източните райони. И двете страни владеели сили, произтичащи от тайнствени и страшни магии — науката, която се наричала инженерство. Северната империя, Зла орис, смятала тази територия за своя и не гледала благосклонно на всяка чуждоземна експедиция. Южната земя, Добра съдба, не можела да им предложи закрилата си толкова надалеч и затова пратила свои емисари, които да посрещнат, предупредят и проводят монголците.

— Но защо туземците не са ни казвали нищо за тези царства? — учуди се Ли.

— А знаят ли диваците в бирманските джунгли за великата империя на Кублай хан? — отвърна с въпрос Сандовал.

— Аз съм чуждоземец и невежа — рече Ли. — Моля простете ми, ако не съм ви разбрал правилно. Но за какви вълшебства и могъщи сили говорите?

„Кое е само един любезен начин да ни нарекат лъжци“ — помисли си Еверард и гласно добави:

— Бих ви предложил една малка демонстрация, ако нойонът бъде така любезен. Ще ми е нужно някое дребно и безполезно животинче.

Тохтай помисли и кимна. Лицето му беше безстрастно, като издялано от камък, само по слепоочието му се спускаше тънка струйка пот. Той плесна с ръце, кресна отривиста заповед и пазачът пред вратата надникна. Последваха още няколко команди, след което настъпи напрегната тишина.

Измина почти половин час преди пазачът да се появи отново със съобщението, че неколцина конници са довели вързан с ласо елен. Тохтай ги поведе навън, като си проправяше път през струпалата се пред шатрата развълнувана тълпа. Отзад го следваше Еверард, започнал вече да съжалява за идеята си. Той извади маузера от кобура и разгъна металния приклад.

— Сърбят ли те ръцете? — обърна се към Сандовал.

— Мили Боже, не!

Младият елен бе завързан недалеч от брега на реката. Яките му бутове видимо трепереха. Лъчите на слънцето тъкмо бяха докоснали

планинските върхове на запад, обагрйки ги в бронзово сияние. Красивото животно завъртя окичената си с рога глава и впери тъжен поглед в Еверард. Менс преглътна мъчително, махна на наобиколилите го любопитни зяпачи да отстъпят назад, вдигна маузера и се прицели. Още първият изстрел повали елена, но той продължи да натиска спусъка, докато рухналият труп се превърна в димяща купчина кърваво месо.

Когато свали оръжието из въздуха витаеше някакво невидимо напрежение. Американецът огледа замръзналите лица на присъстващите, долавяше миризмата на пот и страх, примесена с дима на изгорял барут. Почувства се като божество, за каквото навярно го смятаха.

— Това е едно от най-немоцните ни оръжия — обяви Еверард. — Ала дори то запокитва душата на убития там, където тя не ще намери пътя към небесата.

Той се завъртя и пое с решителна крачка. Сандовал го последва. Багажът им стоеше непокътнат до конете. Оседлаха ги, метнаха се отгоре и препуснаха необезпокоявани към гората.

4

Поредният порив на вятъра раздуха огъня. Ала въпреки пламъците, лицата на присъстващите оставаха скрити в сянка — само очите им проблясваха в тъмното. Постепенно огънят намаля и мракът отново ги обгърна в синкавочерната си пелена.

Еверард вдигна лулата към устните си, дълбоко всмукна, но и това не прогони безпокойството му. Когато заговори, шумоленето на листата не приглуши гласа му, но сигурно скриваше нарастващата му неувереност.

Наблизо бяха струпани спалните им чували, зад тях кротко пасяха конете. Хронокатерът, снабден с антигравитационни плъзгачи, бе скрит в близката гора. Наоколо цареше същата пустош, каквато е била и преди хиляда години — само звездите над тях блещукаха примамливо. В далечината се чу вълчи вой.

— Ако питаш мен — заговори Еверард, — всяко ченге от време на време се чувства като истински копелдак. Досега бяхме само пасивни наблюдатели. Но сега трябва да се намесим, да вземем активната страна. Никак не е лесно да се решиш на подобно нещо.

— Така си е.

Сандовал беше самата невъзмутимост. Не беше помръднал и на сантиметър, след като се навечеряха.

— Е, поне оправдание имаме. Нали винаги можем да кажем, че сме се опитвали да възстановим първоначалното положение на нещата. — Еверард изпусна белезникаво облаче дим. — Само не ме питай кое е това „първоначално“ положение. Ще объркаш всичко.

— Мм... хъм.

— Ако не бяха данелианците, никога нямаше да се захвана с тази работа. Но защо толкова настояват да си изцапаме ръцете, след като вече знаем, че експедицията никога няма да се завърне? Може би са се натъкнали на враждебни племена, които са ги изклали до крак, или кой знае още какво? Цялата ни проклета история гъмжи от убийства и насилие.

— Не е нужно да ги убиваме, сам знаеш. Достатъчно е да ги накараме да се върнат. Мисля, че твоята демонстрация ще свърши работа.

— Аха... да се върнат. И после какво? Най-вероятно океанът ще ги погуби. Обратният път не е по-лесен — мъгли, бури, подводни камъни, неблагоприятни течения. Срещу това — само примитивните им кораби и жалките познания по навигация. Но пак ние трябва да ги изпратим на среща със смъртта! Ако не се намесим ще потеглят обратно по-късно, а тогава обстоятелствата ще са съвсем различни... Защо, по дяволите, трябва да тежат на нашата съвест?

— Може да се приберат и безпрепятствено — промърмори Сандовал.

— Какво? — подскочи Еверард.

— Хрумна ми, докато слушах разказа на Тохтай. Не си ли спомняш — той спомена, че ако Беринговия проток е замръзнал, може да се пресече пешком. Алеутите го правят непрекъснато. Менс, боя се, че задачата ни не е чак толкова проста.

— Но те няма да се върнат. Това поне го знаем!

— Я си представи, че успеят. Хайде да си поиграем на предположения — Сандовал се понамести и в гласа му се долови вълнение. — Представи си, че Тохтай продължи да прониква на югоизток. Не виждам какво може да го спре. Хората му са свикнали да преживяват от степта, ще се оправят в пустинята и дори в Колорадо. Навътре ще срещне и по-цивилизовани племена — като пуеблосите, например. Това ще го окуражи и преди началото на август ще е в Мексико. Тамошната цивилизация сега е в разцвета си, спомни си, че до пристигането на Кортес има доста време. Освен това ацтеките и толтеките още се карат кой да е господар — какво по-примамливо от това за намесата на трети съперник? Наоколо се мотаят и други, помаловажни племена, готови да помогнат на всеки новодошъл при разпределянето на печалбите. Вярно, ако си чел Диас, той твърди, че не испанските пушки са разрешили изхода от войната... А монголците с нищо не превъзхождат испанците... Тохтай сигурно го бива в интригите. Ще бъде хитър, лукав и предприемчив, ще изкара зимата на топло и ще се оглежда в картинката. Идната година ще потегли на север и ще се върне у дома да докладва на Кублай, че е открил най-богатата и примамлива земя, тръпнеща в очакване да бъде завладяна!

— Ами другите индианци? С тях какво беше положението?

— Новата империя на майте е в зенита си. Костелив орех, но затова пък кътащ безброй богатства. Мисля, че установят ли се веднъж монголците в Мексико, нищо не може да ги спре. По това време Перу несъмнено притежава най-развитата цивилизация, но там липсва ред, а кечуа, или така наречените инки, все още са само едни от многото. Ами Великата равнина? За тях това ще е неудържимо предизвикателство!

— Не мога да си представя, как ще тръгнат насам с цели орди. Твърде дълъг е пътят през Сибир и Аляска.

— Срещали са и по-страшни препятствия. И не съм казал, че ще хукнат веднага. Може да им отнеме няколко века — на малки порции, както са го правели европейците. Първо ще се установят в Северна Америка, оттам ще тръгнат на запад, изток и на юг — Юкатан, Мексико, всичко ще легне под монголския нож. Ще разчитат на новото поколение и на заселници от другия континент. Спомни си, след помалко от сто години династията Юан ще рухне. Това ще притисне монголците, ще ги отхвърли на север, а оттам пътят до Америка е покъс. Нищо чудно да цъфнат и китайците, те също обичат блясъка на златото.

— Извинявай, че го казвам, но сигурно точно ти не би желал това нашествие да бъде успешно.

— Това или другото — сви рамене Сандовал. — Не ме е грижа за ацтеките, ако познаваш историята им, ще разбереш, че Кортес всъщност е направил услуга на Мексико. Те също не са си поплювали с другите племена. Монголците като че ли са за предпочитане. Не зная — всички сме жертва на предразсъдъците за превъзходството на западната цивилизация. Просто забравяме кланетата и убийствата, с които са си проправяли път европейците от онази епоха. Струва ми се, че монголците по нещо напомнят Древния Рим. Същата практика — да унищожават населението на непокорните страни, но да запазват правата на онези, които са им се подчинили. Сходна военна организация и стремеж за компетентно управление. Същата липса на въображение, заменена от умение да се възползват от постиженията на другите. И още нещо — в тази епоха Монголската империя държи в подчинение далеч повече и по-многобройни народи на много по-обширна територия, отколкото е имала Римската империя в най-

светлите си дни. Що се отнася до индианците — спомни си, че монголците също са били чергари. Вмешателството им няма да е така разрушително като на белия пришълец — по природа земеделец и скотовъд — което е в противоречие с ловната натура на индианското население. Да не забравяме и религиозните предубеждения, каквито монголците не притежават. Е, ще се посдърпат малко, но няма навахите, чероките, семинолите, чивепеките, дакотите не биха желали да бъдат обединени и силни? Защо не — ще имат повече коне и добитък, а и ще познаят тайните на желязото и сукното. Светогледът на средния индианец е далеч по-близо до този на монголеца, отколкото на белия фермер или златотърсач. Ами китайците, с тяхната богата култура и древна цивилизация... Представи си само, Менс! Когато Колумб най-сетне се дотътри, на трона тук вече ще седи поредният велик хан! А империята му ще е необятна като никоя в цялата история!

Сандовал млъкна. Еверард се беше заслушал в ромона на потока и свистенето на вятъра. Известно време се визира в нощта, преди да заговори с пресипнал глас:

— Може и така да стане. Ще трябва да останем в този век, докато преодолеем критичната точка. А след това нашият собствен свят ще престане да съществува. Никога няма да го е имало.

— И без това не беше нещо особено — отвърна като насън Сандовал.

— Но... помисли за родителите си. Те никога няма да се родят.

— Живяха в беден резерват. Веднъж баща ми плака неудържимо, задето не можа да ни купи обувки за зимата. А мама умря от туберкулоза.

Еверард седеше неподвижно, като хипнотизиран. Сандовал почака малко, сетне го удари по рамото, скочи и се разсмя.

— Ама ти май се върза, а? Хайде стига, само те премятах. Кой ще е първа смяна? Имаш ли нещо против да съм аз?

Еверард се съгласи, но дълго не можа да заспи.

5

Катерът се премести с два дни напред и сега се рееше твърде високо, за да бъде забелязан с невъоръжено око. Въздухът на тази височина бе прозрачен и студен. Еверард потрепери, докато нагласяваше електронния телескоп. Дори при максимално увеличение керванът беше само верига от черни точки, зареяни сред земния безкрай. Но в цялото Западно полукълбо едва ли имаше други човешки същества, владеещи уменията на конската езда.

Той се завъртя на седалката.

— Сега какво ще правим?

— Ако малката демонстрация не е свършила работа...

— Сам виждаш, че не е! Инак защо ще потеглят на юг — при това с удвоено темпо! Защо де?

— Менс, за да ти отговоря, трябва да ги познавам по-добре. Нищо чудно да сме отпратили предизвикателство към храбростта им. В една военна цивилизация смелостта и упоритостта са основни човешки достойнства... какъв избор биха имали? Ако отстъпваха пред най-малката заплаха, едва ли сега щяха да са тук.

— Но монголците не са идиоти! Никого не са завладели с биволска сила, винаги на първо място са поставяли принципите на военното преимущество. Тохтай трябваше да отстъпи, да докладва на императора и да организира по-голяма и мощна експедиция.

— Хората при корабите ще го сторят — напомни му Сандовал. — Сега вече виждам колко подценихме този човек. Сигурно се е разпоредил моряците да потеглят обратно, ако експедицията не се върне, да речем, до една година. А ако се натъкне на нещо интересно — като например нас — праща индианец с писмо обратно до базовия лагер.

Еверард кимна. Помисли си, че си бе позволил да се захване с тази, на пръв поглед лесна задача, без почти никаква подготовка и време за планиране на действията. Оттук и първият провал. Дали

нямаше пръст и подсъзнателното нежелание на Джон Сандовал за крайни средства? Той помисли и рече:

— Може да са подушили нещо фалшиво в нас. Монголците винаги са били добри в психологическата война.

— Възможно. Но какъв ще е следващият ни ход?

„Да се спуснем стремително, да ги ударим с енергийното оръжие от четирийсет и първи век, монтирано в корпуса на катера и да се свърши... Но, Мили Боже, ако го направя, ще гния до края на дните си на някоя далечна планета. Пък и трябва да има някакви човешки граници.“

— Ще им устроим някоя по-впечатляваща демонстрация.

— И ако тя също се провали?

— Стига! Чакай първо да опитаме!

— Само попитам... — вятърът отнесе края на изречението. — Защо просто не спрем експедицията? Да се върнем с няколко години и да внушим на Кублай хан, че е безсмислено да праща кораби на изток. Тогава всичко това просто няма да се случи.

— Сам знаеш, че ни е забранено да нанасяме корекции в историята.

— Ами това тук какво е според теб?

— Нещо, което вършим по заповед на Върховното управление. Може би с последствия в друго време и на друго място. Откъде да зная? Аз съм само едно стъпало в еволюционната стълбица. Онези горе виждат милиони години напред и назад, как мога да разгадая замислите им?

— Тате винаги знае най-добре — промърмори недоволно Сандовал.

Еверард стисна зъби.

— Фактът е неоспорим. Неприкосновеността на монголския двор е хиляди пъти по-важна от всичко, което става тук, в Америка. Ти ме забърка в тази история, но сега ще ме слушаш. Наредено ни е да принудим тези хора да се откажат от експедицията. Какво ще става по-нататък не е наша работа. Важното е да не се доберат до дома. Вината ни е точно толкова, колкото ако поканим някого на вечеря и по пътя го бутне кола.

— Прав си. Стига сме хленчили — да се хващаме за работа.

Еверард спусна носа на катера.

— Виждаш ли онзи хълм? — посочи той. — Обзалагам се, че довечера Тохтай ще вдигне бивак в подножието на южната му страна — близо до рекичката. Там ще му устроим представлението.

— Какво — фойерверки ли ще изстреляш? Монголците познават барута. Имали са дори ракети.

— Съвсем малки. Зная. Като потегляхме, пъхнах в багажа някои неща, които не мислех, че ще ни потрябват.

Върхът на хълма бе скрит от малка борова горичка. Еверард приземи катера сред дърветата и се зае да разтоварва металните сандъци от обемистия багажник. Сандовал му помагаше, без да задава излишни въпроси. Специално тренираните коне излязоха безропотно от транспортното помещение и се заеха да пасат кротичко тревата надолу по хълма.

Индианецът пръв наруши мълчанието.

— Това май не е по моята част. Какви са тези машинки?

Еверард потупа доволно обшивката на прибора, който беше сглобил.

— Преносимо устройство за контрол на атмосферните условия от Мразовитите векове. Малко, но много ефикасно. Силата му е главно в светкавиците и придружаващите ги гръмотевици.

— Мммм... слабото място на непобедимите монголци. — Сандовал изведнъж се ухили. — Печелиш. Сега вече можем да дишаме по-спокойно.

— Ти приготви вечерята, а аз ще довърша работата по апаратите, става ли? Не пали огън... не искам изненади. А, освен това съм взел и един проектор на миражи. Ако си сложиш наметало с качулка в подходящия момент, за да не те познаят, мога да те направя висок поне една миля и също толкова страшен.

— Нямах ли високоговорители? Мога да рева с цяло гърло, като истински индиански шаман.

— Става!

Денят отмираще постепенно. Сенките в горичката взеха да се сгъстяват, въздухът захладня и почна да ги щипе по лицата. Еверард едва намери време да преглътне един сух сандвич, преди да заеме позиция в края на гората с бинокъл в ръка. Монголските съгледвачи вече оглеждаха мястото на предстоящия бивак — точно там, където беше предположил. Едни бяха отишли на лов, а други разгъваха

шатрите. Основната група се приближи едва по здрач, но лагерът вече беше готов. Тохтай наистина не жалеше сили да стигне колкото се може по на юг. С пристигането им незабавно бяха изпратени конни часовои, въоръжени с леки лъкове. Менс едва сдържаше завладялата го сценична треска. Предстоеше му да изплаши до смърт воители, от които тръпнеше половин планета.

Първите звезди изгряха над планинските върхове. Време беше да се залавят за работа.

— Спъна ли конете, Джон? Да не се изплашат. Бас държа, че жребците на монголците първи ще духнат! Хайде, да започваме! — Еверард премести главния превключвател.

Отпърво ниско над земята се появи бледосинкаво сияние. Веднага след него започна бърза серия от светкавици, чиито огнени езици удряха върховете на дърветата или се заравяха в склона на хълма. Еверард изкара и няколко кълбовидни мълнии — грамадни огнени топки, които се въртяха бясно и пулсираха, разпръсквайки наоколо си искри, а след това експлодираха в небето над лагера, озарявайки всичко наоколо с ослепителна светлина.

Оглушен и позаслепен от трясъка, той все пак съумя да вдигне завеса от флуоресцираща йонизация. Тя се опъна в небето подобно на северно сияние — кървавочервена, разкъсана от белезникави жилки, докато гръмотевиците не спираха да ечат в простора. В този момент Сандовал се спусна по хълма. Гол до кръста, тялото му изрисувано със зловещи криволици и с начернено лице, той имаше наистина ужасяващ вид.

Еверард неволно потрепери, а пръстите му сякаш бяха замръзнали върху пулта. Завладя го първобитен страх, пробуден в самите дълбини на съществуването му от танца на индианеца.

„Дявол да го вземе! Ако и това не свърши работа...!“

Най-сетне дойде на себе си. Когато погледна часовника, установи, че от началото на представлението е изминал половин час... реши да им отпуснат още петнайсетина минути преди да утихне всичко. Монголците сигурно ще останат в лагера до изгрев-слънце — достатъчно са дисциплинирани, за да се разбягат в мрака. Най-добре ще е да се притаят през тези няколко часа, а сетне да нанесат последния удар върху изопнатите нерви на хората — да речем гръм върху дървото в средата на лагера... Еверард махна на Сандовал да

привършва. Индианецът приседна като дишаше тежко и с мъка си поемаше въздух.

Когато шумотевеицата утихна, Еверард го похвали:

— Страхотно изпълнение, приятелче!

Гласът му прозвуча странно чуждо.

— Сигурно цяла вечност не съм вършил подобно нещо — въздъхна Сандовал.

Той щракна със запалката и в настъпилата тишина резкият звук ги накара да подскочат. За миг нощта се озари от трепкащото пламъче.

— В нашия резерват никой не би се вързал на такова кълчене — продължи той, след като си отдъхна. — Вярно, че старците все ни тормозеха да учим ритуалните танци, да съхраняваме древните обичаи и да не забравяме кои сме. А нас ни интересуваше само дали ще припечелим нещо, докато се друσαμε пред туристите.

Той отново потъна в мълчание. Еверард изгаси проектора. Огънчето от цигарата на индианеца проблясваше в тъмнината съвсем като малката звезда Алгол.

— Пред туристите... — повтори натъртено Сандовал. — А днес не танцувах само ей така, а със строго определена цел. Никога досега не бях влагал в танца подобно значение.

Еверард мълчеше.

Внезапно един от конете, все още възбуден от пукотевицата преди малко, започна да пръхти разтревожено.

Еверард се огледа. Наоколо цареше непрогледен мрак.

— Чу ли нещо, Джон?

В очите го блъсна заслепяващият лъч на джобно фенерче.

Той замръзна, изгубил за миг ориентация, сетне изруга и скочи, измъквайки от джоба парализатора. Между дърветата се мярна някаква сянка и в следващия миг нещо го удари силно в гърдите. Еверард се олюля назад, но парализаторът вече бе в ръката му и той стреля напосоки.

Лъчът от фенерчето зашари наоколо. За един кратък миг, в отблясъците му, Еверард зърна Сандовал. Останал без оръжие, индианецът тъкмо избягваше удара на закривена монголска сабя. Нападателят отново замахна и тогава Сандовал приложи една от хватките, на които ги бяха обучавали на уроците по джудо. Той падна на коляно и подложи рамо под масивното шкембе на налитация

монголски войн. След това се изправи рязко, праметна го през себе си, завъртя се и стовари саблен удар върху шията му. Накрая дръпна сабята от отмалелите му пръсти, обърна се и парира следващата атака.

Нечий ясен, началнически глас се извисяваше над хрипливите викове на монголците. Еверард отстъпи назад. Един от нападателите лежеше парализиран на тревата, но още неколцина отрязваха пътя им към катера. Той насочи оръжието към тях, и в този момент върху раменете му се спусна примка, която го стегна с едно бързо и умело дръпване. Еверард падна и в същия миг върху него се стовариха четирима. Успя само да види, че близо половин дузина разярени монголци налагат Сандовал по главата с дръжките на копията, а след това вече не му беше до наблюдения. Още два пъти успя да се изправи, ала междувременно му бяха отнели не само парализатора, но и маузера. Както се оказа, потните дребосъци също владееха добре различни хватки от древномонголското ръкопашно изкуство явара. Повалиха го на земята и взеха да го влачат, като пътьом го удряха и ритяха. Не загуби съзнание, но от един момент нататък всичко му стана безразлично.

6

Тохтай нареди да вдигнат лагера още преди изгрев-слънце. Първите му лъчи завариха конния отряд да пресича рядката горичка в отсрещния край на долината. Местността ставаше все по-равнинна, планинската верига отдясно постепенно се смаляваше и вече се виждаха само няколко заснежени върхове, но и те почти се сливаха с небето.

Дребните монголски кончета припкаха неуморно — чуваше се приглушен тропот на копита и поскърцване на кожени седла. От близо колоната се сливаше в една обща картина — пред очите на Еверард се мяркаха островърхи шапки, равномерно полюшващи се копия, пърхащи на вятъра пера и пискюли, лъщящи шлемове върху меднокожи теснооки лица и причудливо изрисувани нагръдници.

Никой не говореше. Изключено бе и да се прочете нещо по тези каменни изражения. Все още го болеше главата, а и му се виеше свят. Ръцете му бяха свободни, но му бяха завързали краката за седлото и кожените шнулове болезнено претъркваха пищялите му. На всичко отгоре го бяха разсъблекли до голо (разумна предвидливост — кой знае какво можеше да е зашито в дрехите му), а монголските одежди, които получи в замяна, му бяха комично малки. Наложил се да поразпори няколко шева, преди да се напъха в кожената куртка.

Проекторът и хронокатерът останаха на хълма. Тохтай не посмя да вземе със себе си тези могъщи оръжия. Наложил се дори да кресне няколко пъти на изплашените си войни, за да склонят да отведат странните коне на вълшебниците, които сега топуркаха отзад в компанията на няколко бременни кобили — все още оседлани и с пълно снаряжение.

Застигна ги бърз тропот на копита. Един от лъконосците, назначени да охраняват Еверард, отмести коня си встрани и мястото му бе заето от Ли Тай Цзун.

Патрулният го изгледа навъсено.

— Е, какво? — попита той.

— Боя се, че твоят приятел няма да се събуди никога вече. Постарах се поне да бъде настанен удобно.

„... завързан на платнена носилка между два коня. Ясно е, че снощи, докато са го били, е получил мозъчно сътресение. В която и да е болница на Патрула за нула време ще го вдигнат на крака. Но най-близкият отдел е в Ханбалик, а Тохтай едва ли ще ми позволи да се върна при катера и да повикам помощ. И сега Джон Сандовал трябва да умре тук, близо шестстотин и петдесет години преди да се е родил.“

Еверард се вгледа в хладните кафяви очи, заинтригувани, дори малко съчувствени, но все пак чужди. Разбираше, че всичко вече е безсмислено: всички доводи, които в неговото време биха изглеждали разумни, тук щяха да бъдат сметнати за налудничави дрънканици. И все пак, трябваше да опита.

— Не можеш ли поне да обясниш на Тохтай каква ужасна беда навлича върху себе си и своите хора?

Ли поглади раздвоената си брадичка.

— За мен, достопочтени, няма никакво съмнение, че твоят народ владее неизвестни за нас тайни. Но какво от това? Варварите (той хвърли боязлив поглед към яздещите отзад монголци, но те, изглежда, не владееха диалекта сун, на който вървеше разговорът) са покорили немалко царства, които ги превъзхождат във всичко друго, освен в изкуството на войната. Освен това вече знаем, че поизмислихте някои неща, когато ни разказвахте за враждебната империя, владееща тези земи. Защо му е на вашия цар да ни лъже, след като е толкова всемогъщ?

Еверард възрази предпазливо:

— Нашият прославен император не обича кръвопролитията. Но ако го принудите да нанесе удар...

— Моля те! — вдигна изящната си ръка Ли, сякаш прогонваше досадно насекомо. — Можеш да разказваш на Тохтай каквото ти хрумне, няма да ти се меся. А и не бих се натъжил, ако поемем към къщи — и без това съм тук по изричната заповед на императора. Но когато разговаряме на четири очи, няма смисъл да смяташ събеседника си за глупак. Не разбираш ли, странни човече, че нищо не би уплашило тези хора? Те презират смъртта, а всички други мъчения рано или късно водят до нея. Не се боят дори да бъдат осакатени — тогава просто ще си прехапят езика и ще издъхнат. Тохтай знае добре,

че ако сега обърне назад, ще се покрие с вечен позор, но продължи ли — очакват го неувяхваща слава и несметни богатства.

Еверард въздъхна. Собственото му унижително пленяване наистина се оказа повратен момент. Представлението със светкавиците едва не бе обърнало монголците в бяг. Много от тях се хвърляха с неистови вопли на земята, но след това, при залавянето им, за да прикрият малодушието си, бяха проявили изключителна жестокост. Всъщност Тохтай бе дал сигнал за нападение по-скоро от страх, отколкото от храброст — и без това само шепа войни се отзоваха на първата заповед. Тук, разбира се, бе натезал и съветът на Ли — притежаващ скептичния ум на учен човек, добре запознат с триковете на фокусниците и чудесата на пиротехниката. Той лично бе изтичал да уговори Тохтай за атаката, преди да са ги довършили ударите на светкавиците.

„Истината, мой човек, е, че ние недооценихме тези хора. Трябваше да вземем специалист, познавач на тяхната култура. Но не, сметнахме, че ни стигат и собствените познания. И сега какво? Спасителната експедиция на Патрула ще се появи неизбежно, но Джон едва ли ще изкара повече от ден-два... — Еверард погледна непроницаемото лице на война, който яздеше отляво. — Нищо чудно дотогава и на мен да ми видят сметката. Толкова са изнервени, че с удоволствие ще ми прекършат врата. А дори и някоя друга група да ни измъкне, (което не е много вероятно) как ще гледаме колегите си в очите? От оперативния агент се очаква да се справя във всяка ситуация без чужда помощ... и без да поставя под заплаха живота на други сътрудници.“

— Така че с цялата си искреност те съветвам повече да не се опитваш да ни мамиш.

— Какво? — той отново погледна Ли.

— Наистина ли не разбираш? — удиви се китаецът. — Всичките ни водачи избягаха снощи. Сега ти ще заемеш мястото им. От теб се иска да посредничиш при среща с нови племена...

Еверард кимна, а главата му отново запулсира болезнено. Косите лъчи на слънцето дразнеха неприятно възпалените му очи. Не се изненадваше от успешното придвижване на монголците през десетки разноезични области. Ако не си затормозяваш ума с граматически тънкости, само за няколко часа можеш да научиш необходимия

минимум от думи и жестове, а след това да ги практикуваш в продължение на седмици, разговаряйки с наетите водачи.

— ... но ще вземаме водачи от едно племе до друго, както правехме досега — продължаваше Ли. — Така че, ако ни поведеш в погрешна посока, бързо ще го узнаем и тогава Тохтай ще ти се покаже откъм най-нецивилизованата си страна. Но инак, ако ни служиш вярно, можеш да разчиташ на отплата. Със сигурност те чака висок пост в двора веднага щом завладеем тези земи.

Еверард потрепери. Последното предложение му прозвуча като оглушителна плесница. Предполагаше, че след всичко това Патрулът ще изпрати нова група. Нали все нещо е попречило на Тохтай да се завърне? Така ли е, наистина? Щяха ли да ги пращат тук, ако не съществуваше опасност от парадокс, от промяна на хронологичната линия? Значи все още нищо не е решено...

Хиляди дяволи! Ами ако монголската експедиция се увенчае с успех? Може би пресветлото бъдеще на Американското ханство, за което мечтаеше Сандовал, не е чак толкова нереално.

Съществуват изкривявания и дори разкъсвания в материята на пространство-времето. Хронологичните линии могат да се разтягат, или да се преплитат, в резултат на което едни събития се случват безпричинно, а други просто изчезват и биват забравяни. Така ще стане и с Менс Еверард, изгубен в миналото заедно с мъртвия Джон Сандовал, след като бе пристигнал тук от едно бъдеще, което никога не е съществувало, като агент на Патрул във времето, какъвто никога не е имало.

Залезът завари безмилостно препускащата колона в равнина, обрасла с бодливи шубраци. Тук-там се виждаха невисоки, плоски хълмчета. Зад тях оставаше дълга прашна диря, вдигана от копитата. Някои от храстите бяха разцъфнали и из въздуха се носеше примамливо благоухание — за друго и без това не ставаха.

Когато спряха Еверард помогна да положат Сандовал на земята. Очите на индианеца бяха притворени, устните му — напукани от жажда. От време на време започваше да се мята и да стене мъчително. Еверард изстиска няколко капки вода от навлажнена кърпа между зъбите на болния, но повече не можа да направи.

В поведението на монголците се долавяше видимо облекчение. Бяха надвили двамата всемогъщи вълшебници и не се опасяваха от възможно нападение, дори изглежда се досещаха за скрития смисъл на станалото. Разговаряйки оживено, те се заеха с обичайните си задължения, а след скромната вечеря развързаха кожените мехове с кумис.

Еверард остана при Сандовал. Намираха се почти в средата на лагера. Бяха им отделили двама часовои, които седяха мълчаливо от другата страна на огъня с готови за стрелба лъкове. От време на време един от тях ставаше да хвърли съчки в угасващия огън. Не след дълго разговорите наоколо утихнаха. Умората бе повалила дори тези железни хора: заспаха всички, освен съгледвачите извън лагера, но дори техните очи се затваряха. Огньовете се превърнаха в тлееща жарава, а небето бе обсипано със звезди. От прерията долетя вой на който. Еверард се надигна и нагласи завивката на своя другар — в слабото сияние на жаравата се виждаше тънък слой скреж върху тревата. Той самият също се загърна с наметалото, съжалявайки за отнетата лула.

Изпръхналата земя заскърца под нечи стъпки. Часовоите наскачаха и задърпаха стрели от колчаните. В осветения кръг се появи Тохтай — с наметало, но без шапка на голата си глава.

Войните се поклониха и отстъпиха в мрака.

Тохтай приближи и спря. Еверард го погледна и сведе очи. Известно време нойонът разглеждаше Сандовал.

— Не мисля, че твоят приятел ще доживее до следващия залез — произнесе необичайно меко предводителят.

Еверард изсумтя неопределено.

— Разполагате ли с билки и лекарства, които да му помогнат? — попита Тохтай. — В чантите ви имаше много странни неща.

— Да, има лекарства против възпаление и главобол — промърмори машинално Еверард. — Но черепът му сигурно е счупен, а тук е необходима квалифицирана намеса.

Тохтай приседна и протегна ръце към огъня.

— Жалко, че не водим лечител с нас.

— Би могъл да ни пуснеш — рече Еверард без особена надежда. — Колесницата ни остана близо до вчерашния ви лагер. С нейна помощ бързо ще се преместим там, където могат да го излекуват.

— Добре знаеш, че не мога да го направя — усмихна се Тохтай. Толкова за съжалението към умиращия. — В края на краищата, Ебурар, вие сами сте си виновни за бедите.

Прав беше и патрулният премълча.

— Не те виня — продължи Тохтай, — дори бих искал да бъдем приятели. Инак досега да съм наредил да изтръгнат от теб с мъчение всичко, което знаеш.

— Ами опитай де!

— И сигурно ще успея — трябва да си изнежен, щом носиш лекарства против болка — той оголи жълтите си зъби. — Но мисля, че ще си по-ценен като заложник. А дързостта ти ми се нрави. Дори ще ти разкрия една моя догадка. Виж какво ми хрумна: ти въобще не си от богатата южна страна. Според мен си някой странстващ шаман, каквито не се срещат често. Твоите хора са завладели южното царство, или скоро ще го завладеят, и не бихте искали да се появи нов съперник. — Тохтай се изплю в огъня. — Всичко това е като в старите предания, където накрая героят винаги побеждава магьосника. Защо и аз да не си опитам силите?

— Скоро ще узнаеш, нойоне, защо това е невъзможно.

„Дали пък наистина е невъзможно?“ — въздъхна Еверард.

— Хайде, хайде! — Тохтай го тупна по рамото. — Може пък да ми разкажеш нещичко, а? Кървава вражда не ни дели. Да станем

приятели.

Еверард посочи Сандовал.

— Жалко, наистина — кимна Тохтай, — но той се съпротивляваше на поданиците на Великия хан. Стига, Ебурар, хайде да пийнем. Ще изпратя за мях.

Патрулният се намръщи.

— Така при нас не се сключва мир.

— А-а, ти не обичаш кумис? Боя се, че нямам друго. Ние също отдавна не сме вкували вино.

— Ами моето уиски? — сети се Еверард. Студът вече проникваше през наметалото. — Ето от какво не бих се отказал сега!

— Ъ?

— Това е една наша напитка. Беше в манерка, в чантата.

— А-а... — Тохтай явно се колебаеше. — Добре. Ела, ще я вземем.

Часовоите последваха своя предводител и неговия пленник — през шубраците, покрай спящите войни, към купчината пленено снаряжение, която също се охраняваше.

Един от часовоите взе разпален клон от огъня, за да свети на Еверард. Менс неволно се напрегна, усещаше с гърба си насочените към него стрели. Стараейки се да избягва резките движения, той клекна и взе да рови в чантите. Скоро намери манерките, взе ги и се върна на предишното си място.

Тохтай седна до огъня, без да откъсва поглед от него. Еверард отля малко уиски в металната капачка и я пресуши на един дъх.

— Опитай — патрулният протегна манерката към нойона.

Изпитваше непреодолима самота. А и Тохтай не беше чак толкова лош — разбира се, по мерките на неговата епоха. Пък и когато наблизко умира приятелят ти, можеш да пийнеш дори със сатаната, стига само да намериш забрава. Монголецът подуши подозрително гърлото на манерката, погледна Еверард, поколеба се и след това я надигна.

— Уууух!

Менс едва успя да сграбчи манерката, преди съдържанието ѝ да се е изляло. Тохтай гълтеше въздух с изцъклени очи и плюеше в огъня. Един от часовоите опъна лъка, а вторият се хвърли към Еверард и го стисна за ръката. Блесна вдигнатата за удар сабя.

— Това не е отрова! — извика Менс. — Просто не е свикнал на толкова силна напитка. Вижте, ще я изпия цялата.

Тохтай махна на войните да се отдръпнат и втренчи насълзените си очи в Еверард.

— От какво я правите... — едва проговори той. — От драконова кръв ли?

— От ечемик. — На Еверард хич не му беше до лекции по алкохолна дестилация. Той гаврътна юнашка глътка. — Я по-добре си пий от вашето млекце.

Тохтай премлясна.

— Бива си го това. Здравата сгрява. — Монголецът протегна отдавна немитата си ръка. — Дай още.

Еверард се подвоуми.

— Хайде де! — изръмжа Тохтай.

Патрулният поклати глава.

— Казах ти, че тази напитка е твърде силна за теб.

— Какво? Внимавай какви ги дрънкаш, бледокожа турска отрепка...

— Добре, сам си го изпроси. Предупредих те честно, твоите хора са ми свидетели, че утре ще си болен.

Тохтай жадно надигна манерката, оригна се и му я подаде.

— Глупости! Това е, защото още не съм свикнал. Пий!

— Твоя воля. Ти командваш тук. Само, моля те, не се мери с мен. Няма да издържиш.

— Аз ли няма да издържа? Та аз в Каракорум надпих двайсет здравеняци! И не някакви китайчета, а истински, чистокръвни монголци! — Тохтай пресуши първата манерка и сграбчи втората.

Еверард отпиваше по малко. Всяка глътка му пареше на гърлото, но съзнанието му оставаше ясно — твърде голямо бе нервното напрежение. И тогава го осени неочаквана мисъл.

— Каква хладна вечер — промърмори той и протегна с невинен жест манерката към близкия часовой. — Пийнете си, момчета, стоплете се.

Тохтай вдигна глава леко опиянен.

— Ами да, бива си я отровата. Даже е твърде хубава за... — Той се опомни и преглътна края на изречението. Колкото деспотични и

жестоки да бяха военачалниците на Монголската империя, законът повеляваше да делят всичко с подчинените си.

Часовоят хвърли обиден поглед на нойона, пое манерката и я поднесе към устните си.

— Ей, по-внимателно — предупреди го Еверард. — Силничко е.

— За кого е силно, за мен ли? — напъваше се Тохтай, сетне дръпна манерката и захапа гърлото. — Я ме виж, трезвен като брадва. Тежка участ е да си монголец. Колкото и да пиеш, все не се напиваш.

— Ти какво — жалваш ли се, или се хвалиш? — подсмиваше се Еверард.

Първият часовой още дишаше тежко след запознанството си с уискито, а вторият протягаше нетърпеливо ръка. Междувременно Тохтай сръбна още няколко глътки.

— А-а-а-а-х! — изстена доволно той и ококори очи. — Хубаво! Но стига, време е да спим. Ей вие, върнете му съдинката!

— Благодаря, няма да откажа още малко — кимна Еверард. — Но на теб май ти е време да спиращ.

— К-каквоо? — изрепчи се ядно Тохтай. — Че аз... за един истински монголец това е... пфуй! — последното бе заглушено от бълбукането на манерката.

Еверард си пое дъх. Може и да се получи. Като че ли...

Тохтай, естествено, имаше богат опит в запоите. За него и хората му не бяха предизвикателство нито кумисът, нито виното, нито онази кисела бира, която те наричаха оризово вино, а японците — саке. Много добре знаеха кога трябва да спрат и да си пожелаят „лека нощ“. Причината бе в това, че с примитивните методи на дестилация, познати в тази епоха, беше невъзможно да се постигне алкохолна концентрация, по-висока от 20–24 градуса. Алкохолът в повечето напитки от тринайсети век почти не надхвърляше петпроцентното съдържание — на всичко отгоре често беше и разреден.

Нещата обаче не стояха така при шотландското уиски. Речеш ли да го гълташ като бира (или вино), чакай неприятности. Постепенно, в началото съвсем незабележимо, ще започнеш да си губиш ума, докато накрая, току-виж, се лишиш и от съзнание.

Еверард махна с ръка на часовоя:

— Ей, върни ми я! Всичко ще изпиеш! Монголецът се ухили, отпи още веднъж и подаде металното шише на своя другар. Еверард се

изправи и с привидно жалък вид взе да моли да му я върнат. В отговор часовоят го удари с копие в корема. Патрулният падна на тревата, а двамата монголци се заляха от смях.

Само Менс видя, кога уискито покоси Тохтай. Както си седеше със скръстени нозе, монголецът се претърколи назад, а очите му се затвориха. За миг една главня се разгоря и озари тъпата усмивка на лицето му.

След още няколко минути падна един от часовоите. Първо се олюля, сетне се подпря на четири крака и накрая се прекатури. Вторият се облещи в патрулния, опипвайки с ръка дръжката на сабята.

— К-кво става? — запелтечи той. — Ти к-кво ни даде? Отрова?

Еверард скочи, метна се през огъня и преди часовоят да успее да реагира, се приведе над Тохтай. Опипа пояса му, измъкна сабята и се обърна. Часовоят препускаше към него с гръмки проклетия. Не беше никак трудно да го спре с острието на сабята, но патрулният не искаше да убива беззащитен човек. Той се извъртя, удари го по китката и избди оръжието. Отново замахна и юмрукът му потъна в корема на монголеца. Онзи падна на колене, изстена мъчително, взе да повръща и накрая захърка.

Еверард побърза да се скрие в тъмнината, из която вече се носеха разтревожените гласове на другите воини. Чу се тропот на копита — един от съгледвачите бързаше да разбере какво става. Някой пъхна цял наръч сухи съчки в огъня. Еверард се просна на земята. Прокрай храста, зад който се бе притаил, притича монголец с извадена сабя. Патрулният запълзя встрани от лагера. Отзад се разнесе пронизителен вопъл, последван от цял ред звучни проклетия — някой се бе натъкнал на тялото на нойона.

Еверард скочи и хукна право към ограденото с храсталаци място, където нощем държаха конете. Изглеждаха като тъмни петна под бледото сияние на звездите. Срещу него неочаквано изскочи един от съгледвачите.

— Какво става? — извика той.

— Лагерът е нападнат! — кресна в отговор патрулният. Трябваше да спечели време, докато го доближи достатъчно. Той се приведе и монголецът можеше да различи само силуета на загърнатата в наметало фигура. Вече бяха сред конете. Чак сега съгледвачът осъзна, че нещо не е наред и замахна със сабята. Но Еверард беше отляво и без

усилия отби непохватния удар. За втори монголецът нямаше време — Менс го боцна лекичко в гърдите и това реши изхода от двубоя. Изплашеният кон подскочи на задните си крака и ездачът тупна на земята. Менс това и чакаше, пъкна крак в стремето и яхна овакантеното седло. След това плесна възбуденото животно с плоското на сабята по хълбока и го насочи към табуна. Втори конник направи опит да му пресече пътя — Еверард се приведе и ниско над главата му изсвистя стрела.

Откраднатият кон се съпротивляваше на непознатия ездач и докато го овладее, измина почти цяла минута. Монголецът би могъл да го настигне и дори да го свали, но по навик стоеше на известно разстояние и го обсипваше със стрели. Нито една от тях не попадна в целта и Еверард най-сетне потъна в мрака на нощта.

Той размота окаченото на седлото ласо, доближи един по-кротък кон от табуна и метна примката на шията му. Сетне продължи право на север, като дърпаше след себе си другия кон.

„Ако с кон те гонят, дълго ще те гонят — от немай-къде си промърмори той. — Ако не ги отклоня от следата, рано или късно ще ме стигнат.“ Доколкото си спомняше картата, някъде на северозапад имаше равнинен участък от застинала лава.

Той се огледа. Засега никой не го преследваше. Естествено, ще им е нужно известно време, докато съберат потерята. А след това...

Ослепителни мълнии прорязаха небето. Въздухът зад него потрепери от първата гръмотевица. Тресеше го, но не от среднощния хлад. Еверард дръпна юздите на коня — вече нямаше смисъл да пришпорва животно. Имаше само едно обяснение за илюминациите отзад — Менс Еверард се беше добрал безпрепятствено до хронокатера, сетне се бе върнал, тук и в този момент, да помогне на себе си.

Чиста работа, помисли си той. Вярно, за подобно нещо едва ли ще го похвалят в Патрула. Твърде голям бе рискът от затваряне на причинно-следствената верига, когато бъдещето и миналото менят местата си.

„Но този път ще ми се размине. Дори няма да ме накажат. Защото спасявам не себе си, а Джон Сандовал. Аз вече извоювах свободата си. Лесно мога да избягам от преследвачите в планината, която познавам по-добре от тях. Скокът във времето е заради моя

другар. Всъщност цялата тази задача може да се разглежда като опит на бъдещето да се върне обратно и да сътвори свое собствено минало. Ако не бяхме ние, монголците спокойно щяха да завладеят Америка, и тогава просто нямаше да съществуваме.“

Огромното черно небе бе съвсем ясно — рядко на небосвода се виждаха толкова много звезди. Над скованата от скреж земя блестеше Голямата мечка, в тишината звънко потропваха копитата. Никога досега не беше се чувствал толкова самотен.

— И какво ще правя там, в лагера? — запита се полугласно той. Отговорът дойде незабавно и се успокои.

Примирил се с новия господар, конят гълташе миля след миля. Еверард нямаше търпение да приключи час по-скоро с тази история. Сега вече това, което му предстоеше да извърши, не изглеждаше толкова отвратително, колкото предполагаше в началото.

Тохтай и Ли Тай Цзун не са се върнали у дома. Но не защото са загинали в гората или в океана. Просто една нощ от небето се спуснал зъл магьосник и изтребил със светкавици всички коне, сетне се преместил в устието на реката, сторил същото с кораба. Нито един от опитните китайски моряци не дръзнал да преплава океана на жалките салове, които впоследствие сковали. Нито един монголец не помислил да се върне у дома пеша. Сигурно точно така е станало всичко. Експедицията се разпиляла из Америка, участниците ѝ си взели за жени индианки и останали тук до края на дните си. Сред чинуки, тлинкити, нутки и потлачи, с техните кожени канута, вигвами и медни сечива, с нещавени дрехи, надменно индианско високомерие и мехове, пълни с бистра планинска вода... Разбира се, един монголски нойон и китайски учен сигурно щяха да изживеят далеч по-щастливо и пълноценно живота си другаде, отколкото по тези дивашки места.

Еверард кимна — стига за това. Далеч по-трудно му беше да се примири с истината за колегите си от Патрула, отколкото с кръвожадните амбиции на монголския предводител. В края на краищата, супермените от далечното бъдеще не се оказаха чак такива безкористни идеалисти. Те не охраняваха покоя на историята, напротив — намесваха се активно в нея и дори я подлагаха на безмилостна корекция. Човъркаха тук и там, създавайки свое собствено минало... Вече нямаше смисъл да се търси каквато и да била първоначална матрица на историческата линия. Затваряй си очите и си повтаряй, че

човечеството е можело да избере и някой по-трънлив път, но не беше изключена и другата възможност.

— Мръсна игра — въздъхна Еверард, — но какво да се прави, като е единствената в града.

Гласът му отекна необичайно надалеч в замръзналата долина. Той подвижна на коня и изнуреното животно препусна с удвоени сили право на север.

DELEND A EST^[1]

---

[0] Да бъде разрушен — (лат.) — Според преданията Марк Порции Катон (234–149 г. пр.н.е.) е завършвал своите изказвания в Римския сенат с думите: „Ceterum censeo Carthagine esse delendam“ (Освен това предполагам, че Картаген трябва да бъде разрушен) — бел.прев. ↑

1

Истинско удоволствие е да се ловува в Европа отпреди двайсет хиляди години, а условията за зимни спортове са направо великолепни. Тъкмо по тази причина Патрулът, който майчински се грижи за отдиха на своите квалифицирани специалисти, е построил неголяма ловна хижа в Пиренеите през плейстоцена.

Менс Еверард стоеше на остъклената веранда и гледаше на север, където, зад заснежените върхове на планините и широката гориста ивица, се простираше тундрата, заобиколена от непроходими блага.

Широкоплещестият патрулен бе облечен в свободни зелени панталони и термосинтово яке от двайсет и трети век, високите му ботуши бяха шити в Канада от деветнайсети век и единствено очуканата лула с нащърбен мундщук бе с неизвестен произход и възраст. Еверард бе завладян от някакво смътно безпокойство и не обръщаше внимание на шумотевицата и веселите песни, които се носеха от просторния хол зад гърба му.

Тъкмо в този момент местният водач — кроманьонец, пресече заснежения двор на хижата. Той беше едър, младолик здравеняк с изрисувано лице, а дрехите му приличаха на ескимоските (широко разпространена е измамната представа, че първобитният човек, обитавал ледниковия период, не е могъл да измисли палтото, панталоните и обувките). В пояса му беше затъкнат нож от неръждаема стомана — водачите предпочитаха натуралната размяна срещу услугите си. Тук, в далечното минало, Патрулът не беше ограничен от нищо в действията си — колкото и да е неръждаема, стоманата рано или късно ще изгние, а и странните пришълци ще бъдат забравени след сто-двеста години.

Далеч по-голяма опасност представляваха сътрудничките на Патрула от епохата на свободните нрави — те вечно завързваха любовни връзки с местните ловци.

Към Еверард се приближи Пиет ван Сараук, венерианец с холандско-индонезийска кръв, родом някъде в началото на двайсет и четвърти век. Пиет бе строен млад мъж, спечелил уважението си сред местните планински водачи благодарение на представителната си външност и съвършената си алпинистка техника. Известно време двамата се наслаждаваха мълчаливо на гледката — разбираха се добре и без думи. Пиет също беше оперативен агент и във всеки момент бе готов да действа в която и да било точка на времето. Напоследък двамата си помагаша в няколко трудни задачи и получиха възможността да почиват заедно.

Сараук пръв наруши мълчанието.

— Някой каза, че са проследили два мамута до Тулуза.

До основаването на Тулуза, разбира се, имаше още много време, но патрулните бяха свикнали да използват познатите им от бъдещето ориентирни точки.

— Аз вече гръмнах един — промърмори Еверард. — Накарах се на ски, накатерих се по скалите и се нагледах на примитивните танци на туземците...

Ван Сараук кимна, извади цигара и щракна със запалката. Така всмукна от цигарата, че скулите се очертаха върху мургавото му лице.

— Приятно е да се помотаеш без работа — съгласи се венерианецът. — Но животът сред природата рано или късно омръзва.

Оставаха им още две седмици ваканция. Продължителността на отпуската нямаше особено значение, тъй като патрулният лесно можеше да бъде повикан почти веднага, след като е тръгнал. На практика обаче никой не постъпваше така. (Никой не им казваше и кога ще умрат, а здравият разум подсказваше, че ще е по-добре, ако не проявяват излишно любопитство по въпроса. Освен това нищо не е определено веднъж завинаги — времето е изменчиво, а Патрулът даваше възможност на своите сътрудници да се възползват от подмладяващата техника на данелианците).

— Това, от което наистина се нуждая — произнесе замечтано Ван Сараук, — са светлини, музика и момичета, които никога не са чували за пътешествия във времето...

— С теб съм! — възкликна в същия дух Менс.

— Рим от времето на Август? Никога не съм бил там. Мога да осигуря хипнозаписи на езика и обичаите, а костюми ще намерим тук.

Еверард поклати глава.

— Надценяваш Рим. Ако толкова си зажаднял за атмосфера на всеобщ упадък, ела в моята епоха — Ню Йорк в средата на двайсети век... Там ще ти трябват само някои телефонни номера, а аз ги зная.

Ван Сараук се ухили.

— И моето време си го бива, но развлеченията ни никога не са били на необходимата висота. Добре, като е Ню Йорк, да е Ню Йорк — кога?

— Да речем, 1960-та. Последната ми задача беше тъкмо там.

Те размениха усмивки и тръгнаха да си събират багажа. Еверард предвидливо бе взел някои типични дрехи от средата на двайсети век за своя приятел. Докато мятеше в куфара приборите за бръснене и пижамата, той неволно се запита ще може ли да удържи на темпото на Ван Сараук. Не беше кой знае какъв гуляйджия, а и никога досега не му беше хрумвало да се запие в някое забутано кътче на пространство-времето. Предпочиташе хубавата книга или разговор в тесен приятелски кръг на чаша бира. Но дори и най-заклетият трезвеник от време на време има нужда да се напие. Особено ако си оперативен агент на Патрула, работещ под прикритие в някоя измислена компания, а в действителност скиториш някъде из историята. След като си виждал как тази история е пренаписвана стотици пъти до най-дребната подробност — не от Господ Бог, с чиито корекции си се примирявал, а от хора като теб, способни на грешки (защото дори данелианците са малко по-долу от Всемогъщия). Ако вечно те преследват кошмари за някакви катастрофални промени, след които целият свят просто ще престане да съществува... да е съществувал във вида, в който все още го познаваш — е, след всичко това как да не се напиеш до забрава.

Лицето на Еверард се изкриви в измъчена гримаса. Той прокара ръка по кестенявите си коси, сякаш за да прогони нерадостните мисли. Има ли смисъл да живее в постоянна тревога? Езикът и логиката са безсилни пред лицето на парадокса. В подобни моменти най-добре е да се отпуснеш и да се наслаждаваш на настоящето — доколкото можеш.

Той вдигна куфара и тръгна да търси Пиет.

Двуместният антигравитационен катер ги очакваше в гаража. На външен вид с нищо не приличаше на машина, способна да те откара мигом във всяка точка от човешката история. Причудлив апарат, точно

толкова, колкото е бил за времето си самолетът. Или параходът. Или първият огън.

*„Обичам да излизам,
с блондинката до мен,
но по обичам да съм с нея
в кревата, запотен!“*

Докато се настаняваше на задната седалка, Ван Сараук запя тази френска песен, а в студения въздух от устата му излизаше пара. Беше я научил в армията на Людовик XIV, когато веднъж бе съпровождал по време на поход. Еверард се засмя.

— Млъквай, момче!

— О, стига с твоите скрупули! — въздъхна младият венерианец.
— Виж колко прекрасни са времето, пространството и необятният космос! Хайде, какво чакаш, пришпори машината!

Еверард не споделяше възторга му — беше се нагледал на човешки трагедии във всички епохи. С течение на времето привикваш и загрубяваш, но все пак... Когато гладният селянин те гледа с очите на измъчено животно, когато неистово пици прободеният от копие войник, или красивият град изчезва в пламъците на атомен взрив — тогава нещо вътре в теб се скъсва завинаги. Можеше да разбере фанатиците, опитващи се да променят хода на историята. Бедата беше в това, че са неспособни да я променят към по-добро — дори в дребните неща...

Той набра координатите на склада на „Инженерни проучвания“ — удобно, скрито от любопитни погледи тайно местенце. Там ще оставят хронокатера, след това ще се прехвърлят в квартирата на Менс и накрая ще излязат да се веселят.

— Каза ли „сбогом“ на тукашните си почитателки? — попита насмешливо Еверард.

— По един незабравим начин, повярвай ми. Стига си се туткал вече. Щракай копчето, тая машина не се движи с гребла.

Еверард вдигна рамене и натисна стартера. Гаражът се изгуби от погледите им.

2

Както винаги, първият миг бе най-трудният.

Малко по малко обкръжаващата ги действителност започна да се прояснява. Хронокатерът се материализира на няколко инча над пода (пунктът на появяване винаги бе на известно разстояние от всякакви солидни предмети) и от рязкото спиране зъбите на патрулните изтракаха. Намираха се на някакъв площад. Съвсем близо до тях, от каменната чаша на изящен фонтан, бликаше вода. Към площада водеха няколко улици, застроени с шест до десететажни сгради от тухла и бетон в различни цветове. По улиците бръмчаха съвършено непознати на вид, тромави, дори недодялани превозни средства, а по тротоарите се разхождаше многолика тълпа.

— Това пък какво е, за Бога! — подскочи Еверард и се втренчи в приборите. Хронокатерът ги бе доставил в предварително зададената точка: 23 октомври 1960-та, 11:30, Манхатън, координатите на склада... Внезапно излезлият вятър изпълваше с прах очите му, миришеше на дим от комини и още нещо...

Ван Сараук вече бе извадил звуковия парализатор. Хората, обкръжили хронокатера, крещяха някакви неразбираеми думи. И какъв странен вид имаха всички — високи, стройни, русокоси мъжаги, сред тях мургави, червенокожи индианци, метиси в различни нюанси... Мъжете носеха широки пъстри ризи и вълнени поли, шотландски бонета с топки, обувки и високи до коленете плетени чорапи. Косите им се спускаха до раменете и мнозина от тях сучеха въздълги мустаци. Жените бяха облечени с дълги до глезените поли, а косите им — прибрани под качулките на наметала. И двата пола бяха обкичени щедро с масивни метални гривни и гердани.

— Какво става? — прошепна венерианецът. — Къде се намираме?

Еверард беше като гръмнат. Умът му щракаше бясно, прехвърляйки трескаво всички познати епохи — не само от пътешествията, но и от книгите. Индустриално развита цивилизация

— колите приличаха на парни машини, но защо предниците им бяха заострени и с орнаменти като носовете на римски триреми? Какво беше това — някакъв опит за следатомно Възраждане?

Не, тогава едва ли щяха да носят вълнени поли и поне някой щеше да знае английски...

Нещо не бе наред. Никога не е имало такава епоха!

— Да се махаме оттук!

Ръцете му вече бяха на пулта за управление, когато някакъв здравеняк се нахвърли върху него. Двамата се претърколиха през седалката и тупнаха на паважа, като се бяхтеха енергично. Ван Сараук успя да повали неколцина с парализатора, но други го нападнаха отзад и бързо го обезоръжиха. Тълпата продължаваше да нараства и скоро всичко се скри зад пелена...

Еверард смътно различаваше някакви хора с лъскави медни нагръдници и шлемове, проправящи си път през тълпата с палки. Извлякоха ги под купчината сплетени тела и им сложиха белезници. След това ги обискираха и ги повлякоха към голяма, затворена камионетка. Има нещо общо в полицейските коли от всички епохи.

Когато дойде на себе си, установи, че се намират във влажна и студена килия с решетка на вратата.

* * *

— Все Венериански светии! — възкликна Ван Сараук и се просна на дървения нар. След това покри лицето си с ръце.

Еверард доближи вратата и надникна в коридора. Виждаше само високи сиви стени и килията отсреща. Оттам, през решетката, ги наблюдаваше мъж с типично ирландска физиономия. Викна им нещо, но беше съвсем нечленоразделно.

— Какво става? — попита Ван Сараук.

— Не зная — рече Еверард. — Понятие нямам. Настройката на хронокатера е почти автоматична, и кретен ще се справи. Изглежда, двамата с теб не спадаме дори към тази категория.

— Това място не съществува — проплака отчаяно венерианецът.

— Кой знае? — отвърна скептично Менс.

— Сънувам ли — продължи другият и се ощипа. Устните му бяха разцепени и окървавени. — Казват, че това била най-сигурната проверка на реалността — поясни той. — Обаче не и в този случай.

— Май е така — съгласи се Еверард. Той сграбчи решетката толкова силно, че вратата издрънча. — Дали не съм сбъркал нещо в координатите? Възможно ли е да съществува на Земята подобен град? В някоя съвсем непозната епоха?

— Доколкото зная — не.

За да възстанови поразклатеното си самообладание и да се съсредоточи върху конкретната задача, Еверард повика на помощ един от уроците по психология, изучавани в Академията. В такова състояние можеше да извика в паметта си всичко, което някога е учил, а познанията му по история бяха предостатъчно за цял куп докторски дисертации.

— Не — произнесе накрая с категоричен тон. — Никога не е имало облечени с поли брахицефали, които да се смесват с индианци и да карат парни автомобили...

— Ами координаторът Штантел Пети? — попита неуверено венерианецът. — Онзи от трийсет и осми век? Великият Експериментатор, дето обичал да смесва всякакви култури и стилове?

— Не ми прилича на това.

Но вече се досещаше какво се е случило и беше готов да продаде душата си на дявола, само и само догадката му да не е вярна. Трябваше да извика на помощ цялото си самообладание, за да не закрепци и да заблъска глава в стената.

— Ще трябва да почакаме — произнесе накрая с привидно равнодушие.

Полицаят (Еверард предполагаше, че са попаднали в ръцете на закона), който им донесе храна, направи безуспешен опит да ги заговори. Според Ван Сараук езикът му напомнял келтския, но с мъка разгада само няколко откъслечни думи. Храната не беше съвсем лоша.

Надвечер ги заведоха до клозета, а след това им позволиха да се измият, но през цялото време бяха под строго наблюдение. Еверард успя да разгледа оръжието на тъмничарите — осемзарядни револвери и дългоцевни пушки. Помещенията се осветяваха от газови фенери, изработени като сплетени лозя и змийски тела.

Обстановката, оръжието, както и миризмите, съответстваха на техническо развитие от началото на деветнайсети век.

Едва по обратния път зърна надписи по стената. Приличаше на семитската азбука, но Ван Сараук, който бе посещавал еврейски кибуци на Венера и имаше представа от иврит, не съумя да разчете нищо.

След като ги заключиха, покрай вратата мина следващата група затворници — тълпа от весели скитници и пияници.

— Изглежда са ни удостоили с по-особено внимание — отбеляза Ван Сараук.

— Нищо чудно. А ти как би постъпил с двама странни пришълци, които се появяват изневиделица и използват непознато оръжие?

— Значи мислиш същото, което и аз?

— Аха.

Устните на венерианеца потрепериха, а в гласа му се долови зле прикрита уплаха.

— Друга хронологична линия! Някой е успял да промени историята!

Еверард само кимна.

И двамата спаха лошо. Беше прекалено шумно, очевидно дисциплината в затвора не беше на почит. Освен това и дървениците не им даваха мира.

На сутринта, след като се нахраниха, им позволиха да се избръснат с притъпени бръсначи. После двама тъмничари ги отведоха в някакъв кабинет и застанаха до стената.

Патрулните се настаниха на грубо скованите дървени столове и зачакаха. Като всичко останало, мебелите тук също бяха едновременно познати и чужди. След известно време се появиха началниците. Бяха двама: червендалест мъж с посивели коси и зелен мундир — изглежда, шефът на полицията, и мършав метис със сурово лице, косата му също имаше сивкави кичури, но мустаците му бяха съвсем черни. Беше със синя карирана пола и истинска шотландска барета. Отляво на гърдите му се мъдреше златна бича глава, която, изглежда, бе някакъв вид офицерско отличие. Имаше гордата осанка, стига да не гледаш тъмничките космати крака, подаващи се под полата. Съпровождаха го

двама въоръжени войници, облечени в същите униформи, но когато седна, те останаха прави.

Еверард се наклони и прошепна:

— Бас държа, че тези са военни. Изглежда се интересуват от нас.

Ван Сараук кимна мрачно.

Шефът на полицията се изкашля многозначително и каза нещо полугласно на... може би генерала? Другият отвърна раздражено и се втренчи в пленниците. Той извика ясно и отчетливо няколко думи. Еверард дори съумя да различи отделните гласни, но тонът никак не му хареса.

Все някак трябваше да се разберат. Еверард посочи гърдите си и произнесе:

— Менс Еверард.

Ван Сараук последва примера му.

„Генералът“ трепна и отново взе да спори с полицаия.

— *Ирн Симбърланд?*

— *Но! Спика да инглез!* — отвърна Еверард.

— *Готланд? Свеа? Найройн Тевтона?*

— Тези имена — ако са имена — приличат на германски, нали?
— попита Ван Сараук.

— Също както и нашите, ако помислиш — отвърна напрегнато Еверард. — Може би мислят, че сме немци?

Той се обърна към генерала.

— *Шпрехен зи дойч?* — не срещна никакво разбиране. — *Талер ни свенск? Нидерландс? Дене тунга? Парле ву франсе?* Дявол да го вземе, *хабла устед еспаньол?*

Шефът на полицията отново се покашля и посочи гърдите си.

— Кадваладер Мак Барка — представи се той. „Генералът“ се оказа Синит ап Сеорн — доколкото Еверард интерпретира неанглосаксонските звуци на името.

— Май наистина е келтски — прошепна той. Целият беше плувнал в пот. — Но все пак, ще проверим...

Той посочи с питащо изражение още неколцина от присъстващите в стаята и в отговор получи все същите по звучене имена, като Хамилкар ап Ангус, Ашур ил Катлан и фин О'Картия.

— Определено се долавя семитски елемент. Това съвпада и с азбуката.

Ван Сараук нервно облиза устни.

— Да опитаме с класическите езици — предложи той. — Може би ще успеем да разберем къде точно историята е кривнала в погрешна посока?

— *Локверисне латина?* — Отново мълчание. — *Еленидейс?*

Генерал ап Сеорн подскочи с видимо вълнение, духна мустак и присви очи.

— *Хелена?* — попита той. — *Ирн Парфия?*

Еверард поклати глава.

— Поне са чували за гръцкия — рече той и добави още няколко думи на гръцки, но този път никой не му отговори.

Ап Сеорн излая нещо на един от хората си и той изтича навън. Възцари се тишина.

Еверард изведнъж осъзна, че бъдещето вече не го безпокои. Да, вероятно са загазили здравата, може би дори го заплашва гибел, но каквото и да се случи, изглежда дреболия в сравнение с онова, което е сполетяло света.

И цялата вселена! Боже милостиви!

Виж, с това не беше никак лесно да се примири. Пред погледа му изникнаха картини от Земята, която познаваше: просторни равнини, щръкнали в небето планини и горди, изящни градове. Като жив застана пред него образът на баща му и той си спомни, че старият обичаше да го подхвърля на ръце. И майка му... хубаво си живееха.

Освен това имаше едно момиче, с което се запозна в колежа, най-прекрасната девойка на света — всеки друг би се гордял да се разхожда с нея под дъжда... ами Берни Ааронсон и нощните беседи на чашка бира сред цигарен дим... Фил Брекни, който го измъкна под картечен огън във Франция... Чарли и Мери Уиткомб и силният чай край горящата камина във викториански Лондон; Кейт и Синтия Денисън в тяхното хромирано и никелирано нюйоркско гнезденце; Джон Сандовал сред червеникавите скали на Аризона... кучето, което някога бе имал... суровите двустиишия на Данте и шекспировите строфи, блясъкът на Йоркския събор и мостът „Голдън гейт“... Божичко, това е целият му живот и животът на всички, които познаваше — милиарди, които се трудеха, страдаха, смееха се и се превръщаха в прах, за да отстъпят място на потомството си... Всичко това въобще не е било.

Сломен от мащабите на катастрофата, които така и не бе успял да осъзнае докрай, Еверард съкрушено поклати глава.

Междувременно войниците донесоха карта и я разпънаха на масата. Ап Сеорн им махна заповеднически с ръка и двамата патрулни се надвесиха над нея.

Да, това беше изображение на Земята в меркаторова проекция — доколкото им подсказваше зрителната памет — макар и доста груба. Континентите и островите бяха оцветени в различни цветове, а границите между държавите не съответстваха с нищо на познатите.

— Можеш ли да прочетеш наименованията, Пиет?

— Това са древноеврейски знаци — ще опитам. — Венерианецът взе да чете на глас, а Ап Сеорн коригираше с досада произношението му.

Цяла Северна Америка, включително Колумбия, носеше общото название Инис ир Афалон — това изглежда бе една държава, разделена на щати. В Южна Америка най-голямата държава бе Хай Бразил и освен нея имаше още няколко страни с типични индиански наименования. Австралия и Океания, Индонезия, Борнео, Бирма, източна Индия и почти всички тихоокеански острови принадлежаха на Хиндураджан. Афганистан и останалата част от Индия се наричаха Пенджаб. Китай, Корея, Япония и източен Сибир влизаха в състава на държавата Хан. Останалата територия от Русия принадлежеше на Литорн, която обхващаше и по-голямата част от Европа. Британските острови бяха Бритис, Франция и Холандия — Халис, Пиренейският полуостров — Келтин. Централна Европа и Балканите бяха разделени на множество малки държавици, носещи хунски названия в преобладаващата си част Швейцария и Австрия съставяха Хелвеция, Италия се казваше Симберланд, Скандинавският полуостров беше разделен почти по средата със северна част Свеа и южна — Готландия. Северна Африка бе нещо като конфедерация, простираща се от Сенегал чак до Суец, а на юг пресичаща екватора, с общо наименование Картагалон. В южната част на континента имаше няколко дребни държави с африкански имена. Близкият Изток включваше Парфия и Арабия.

Ван Сараук поклати глава. Очите му бяха налети със сълзи.

Ал Сеорн изръмжа нещо и забодде пръст в картата. Искаше да узнае откъде идват.

Еверард сви рамене и посочи тавана. Така или иначе, не можеше да им каже истината. Патрулните решиха да твърдят, че са долетели от друга планета, тъй като този свят едва ли знаеше нещо за космическите полети.

Ап Сеорн заповяда нещо с отсечен глас на полицаия и пленниците набързо бяха прибрани в килията.

3

— И сега какво? — Ван Сараук се отпусна тежко на нара и зарея поглед в тавана.

— Ще свирим по тяхната гайда — рече мрачно Еверард. — На всяка цена трябва да се доберем до хронокатера и да изчезнем от тук. След като си осигурим свободата, ще търсим и изход.

— Но какво ли е станало?

— Нали ти казах — не знам! Изглежда, гръцката и римска цивилизации са се провалили и, в края на краищата, са надделели келтите. Но подробностите не зная.

Еверард взе да обикаля килията. Осени го печална догадка.

— Припомни си какво ни учеха на теоретичните занимания — заговори той. — Всяко събитие е резултат от взаимодействието на многобройни фактори, а не следствие от една причина. Ето защо е толкова трудно да се измени историята. Ако се пренесе, да речем, в средните векове и застрелям някой от холандските предци на Франклин Рузвелт, той въпреки всичко ще се роди в края на деветнайсети век, тъй като гените му и той самият са наследство от множество предшественици и съществува възможност за компенсация на изгубеното. Но от време на време изникват и ключови моменти. В някоя точка се преплитат толкова много хронологични линии, че полученият възел може да предопредели цялото бъдеще... Изглежда някой в миналото, който знае защо, е разрязал подобен възел.

— Няма повече сини вечери край канала — промърмори натъжено ван Сараук. — Няма ги градовете на Вечерницата, нито лозята на Афродита, нищо... Знаеш ли, че имах сестра на Венера?

— Млъкни! — Еверард едва се сдържа да не изкрещи. — Знаем. Да върви по дяволите всичко. За друго трябва да мислим сега... Слушай, и Патрулът, и данелианците временно са зачеркнати от историята (не ме питай защо не са зачеркнати завинаги и защо точно ние, които се връщаме от миналото, първи попадаме в това ново бъдеще. Ние сме тук и това е всичко). Но каквото и да е станало,

управленията и курортите на Патрула до повратната точка трябва да са оцелели. А това са поне няколкостотин агенти, които можем да съберем.

— Ако успеем да се върнем там...

— С тяхна помощ можем да потърсим ключовото събитие и да предотвратим намесата в историята — в каквото и да се е изразявала. Трябва да го направим!

— Чудесна мисъл. Но...

Отвън отекнаха стъпки. В бравата изцрака ключ. Пленниците отстъпиха към стената. След това Ван Сараук внезапно засия и като сгъна крак, се поклони галантно. Еверард зяпна шашардисан.

Девојката, която съпровождаше тримата войници, притежаваше изумителна красота: висока, с дълги медночервеникави коси, спускащи се до самата талия, зелени очи, сияещи върху прекрасно лице, съсредоточило в себе си красотата на не едно поколение пленителни ирландки... Дългата бяла рокля прилепваше плътно към стройната ѝ фигура — това видение сякаш бе слязло тук направо от стените на Троя. Еверард вече бе забелязал, че тукашните жени ползват козметика, но тази красавица не се нуждаеше от нея. Той така и не обърна внимание нито на златните и кехлибарени накити, нито на оръжията на тъмничарите.

— Разбирате ли какво говоря? — попита със смутена усмивка девојката. — Казаха ми, че знаете гръцки.

Говореше по-скоро класическата, отколкото съвременна форма на езика. Еверард, който известно време бе работил в Александрия, разбираше почти без напрежение думите ѝ.

— Да, разбирам — отвърна той, като преглъщаше окончанията.

— Какво дърдориш? — попита Сараук.

— Това е старогръцки — поясни Еверард.

— Трябваше да се очаква! — Очите на венерианеца блеснаха, от доскорошното отчаяние не бе останала и следа.

Еверард се представи и назова името на своя приятел. Девојката се наричаше Дейдре Мак Морн.

— А, не! — изстена Сараук. — Това вече е прекалено. Менс, незабавно да ме научиш на гръцки!

— Млъкни. Не ми е до шеги.

— Но аз също искам да разговарям с нея!

Еверард престана да му обръща внимание, покани девойката да седне и се настани до нея. Венерианецът се мятеше из тясната килия. Тъмничарите го следяха с видимо безпокойство.

— Нима още се говори гръцки? — учуди се Еверард.

— Само в Парфия, и то доста променен — отвърна Дейрдре. — А аз изучавам класическа филология. Саоран Синит ап Сеорн ми е чичо и ме помоли да опитам да се разбера с вас. В Афалон почти никой не знае езика на Атика.

— Какво пък... — Еверард неволно се засмя. — Много съм признателен на чичо ви.

Лицето ѝ стана сериозно.

— Откъде идвате? И защо от всички съществуващи езици, говорите само гръцки?

— Знам и латински.

— Латински? — Дейрдре се намръщи. — Това не беше ли езикът на римляните? Боя се, че никой не го познава.

— И гръцкият стига — кимна примирено Еверард.

— Но вие така и не отговорихте — откъде идвате? — настойчиво повтори девойката.

Еверард сви рамене.

— Тук не се държаха особено любезно с нас...

— Съжалевам, но всички са толкова напрегнати... особено при сегашната международна обстановка. И когато се появихте, направо във въздуха...

Еверард кимна. Международна обстановка, значи. Познати и не особено приятни думи.

— Какво имате предвид? — попита той.

— Нима не знаете? Всеки момент може да избухне война между Хай Бразил и Хиндураджан, всички се безпокоим от последствията. Когато воюват велики държави...

— Велики? Но, ако се съди по картата, Афалон също не е никак малка.

— Силите на нашата конфедерация се изтощиха още преди двеста години в изнурителната война с Литорн. А заради безконечните спорове и дебати на щатите все не успяваме да изработим единна политика... — Дейрдре го погледна. — Нищо от това ли не ви е известно?

Еверард преглътна болезнено.

— Ние идваме от друг свят.

— Какво?

— Да, от друг свят. Нашата планета... нашето небесно тяло се върти около Сириус. Така наричаме една звезда...

— За какво говорите? Свят, свързан със звезда?

— Нима не знаете? Звездите са слънца, като вашето.

Дейдре се отдръпна назад и нарисова с пръст някакъв знак.

— Всемогъщи Ваал, опази ни! — прошепна тя. — Вие или сте безумци, или... Звездите са прикачени към кристалната сфера.

„О, не!“

— Кои блуждаещи звезди познавате? — попита Еверард. — Марс, Венера и...

— Тези не са ми познати. Ако говорите за Молох Ашторет и другите — да. Това, естествено, са светове съвсем като нашия, свързани със Слънцето... Единият е заселен от мъртвите, вторият е дом на вещиците, а третият...

„Всичко това плюс парните автомобили“ — Еверард поклати глава.

Дейдре го гледаше с широко отворени очи.

— Според мен, вие сте магьосници — произнесе тя.

На това нямаше какво да отговори. Еверард зададе още няколко въпроса, но не узна нищо съществено. Градът се наричаше Катувелаунан и беше промишлен и търговски център. Дейдре предполагаше, че тук живеят около два милиона души, а населението на Афалон не надхвърляше петдесет милиона. Не се знаеше точно — никой не бе правил преброяване.

Неясна бе и по-нататъшната участ на патрулните — в момента по тази тема се водеха разгорещени дебати. Военните бяха конфискували хронокатера и другите вещи, но все още не знаеха как да се оправят с пришълците. Еверард остана с впечатлението, че цялото правителство, включително и ръководството на въоръжените сили, беше заето е безкрайно изясняване на взаимоотношенията. По същество Афалон представляваше конфедерация от бивши колонии на Бритис и индиански племенни територии (индианците изглежда доста бързо бяха възприели европейската култура) и всеки ревниво защитаваше своите права. Древната империя на маите, претърпяла поражение във

войната с Тексас (Техан), била анексирана, но потомците ѝ още пазеха спомена за миналото ѝ величие и изпращаха в Съвета на конфедерацията своите най-непреклонни делегати. Те настояваха да се сключи съюз с Хай Бразил — може би защото също бяха индианци. Щатите от западното крайбрежие, опасявайки се от нашествие от Хиндураджан, правеха всячески опити да умилостивят империята, подчинила цяла югоизточна Азия. В Средния Запад (и тук също!) царуваше изолационизма, а източните щати, въпреки дребните различия в политическия курс, се намираха изцяло под влияние на Бритис.

Освен това тук съществуваше и робството. Когато Еверард научи последния факт, той си помисли, че може би тъкмо робовладелците от Юга са изменили историята, но почти веднага се отказа от тази мисъл.

Стигаха му и собствените грижи.

— Идваме от Сириус — надменно повтори той. — Вашите представи за звездите са примитивни. Пристигнахме тук като мирни изследователи и ако с нас се случи нещо, нашите сънародници ще ви отмъстят.

Дейдре така се изплаши, че чак го досрамя.

— А децата поне ще пощадят ли? — помоли се тя. — Нали те не са виновни?

Еверард веднага се досети каква картина се е разкрила пред очите ѝ: малки плачещи дечица, които водят на пазара за роби в света на вещиците.

— Няма от какво да се безпокоите, ако ни освободят и ни върнат имуществото — побърза да я увери той.

— Ще поговоря с чичо — обеща девойката. — Но дори и да го убедя, той не може да решава от името на целия Съвет. Като научиха за вашите оръжия, хората изгубиха ума и дума.

Тя се надигна. Еверард я хвана за ръката (беше топла и мека).

— Кураж, малката — рече ѝ той на английски. Тя трепна, издърпа ръката си и повтори жеста за прогонване на зли сили.

Когато патрулните останаха сами, ван Сараук се нахвърли върху Еверард:

— Хайде, казвай, какво узна?

След разказа поглади брада и промърмори:

— Рядко съчетание на синусоиди. Но има и по-лоши светове.

— И по-добри — напомни му Еверард. — Тук няма атомни бомби, но съм готов да се обзаложа, че не познават пеницилина, а нашата работа не се състои в това да се преструваме на богове.

— Разбира се, разбира се.

Венерианецът въздъхна.

4

Прекараха един неспокоен ден. През нощта в коридора затрептяха фенери и един тъмничар отключи вратата на тяхната килия. Изведоха ги без излишни приказки в задния двор на затвора, където вече ги очакваха две коли. Настаниха ги в първата и малката колона пое през града.

Улиците на Катувелаунан не се осветяваха нощем и може би затова бяха съвсем пусти. Потъналият в мрак град изглеждаше някак нереален. Еверард разгледа внимателно парния автомобил, в който се возеха. За гориво използваха ситен въглищен прах, колелетата бяха с гуми, обтекаемият корпус завършваше със заострен като таран нос, на който се мъдреше изящна фигурка на змия. Нищо впечатляващо. Очевидно в този свят техниката все още беше в младенческата си възраст, а в знанията липсваше каквато и да било система.

Минаха по един нескопосан метален мост и се озоваха на Лонг Айлънд, който и тук бе заселен от заможни хора. Не намалиха скоростта, въпреки че омаслените фенери хвърляха оскъдна светлина. На два пъти едва не се сблъскаха с други коли — нямаше никакви пътни знаци, а шофьорите, изглежда, презираха предпазливостта.

Държавното устройство, уличното движение, всичко това много напомняше на Франция, изключвайки, разбира се, онези редки периоди, когато е била под управлението на Хенрих Наварски или, да речем на Шарл дьо Гол. В света на Еверард, даже през двайсети век, Франция бе останала типично келтска страна. Никога досега не се бе отнасял сериозно към брътвежите за вродени расови различия, но трябваше да признае, че различните националности действително притежават свои характерни черти и навици, толкова древни, че са станали напълно неосъзнати. И, ако навремето са възтържествували келтите, то от германските племена са останали само разпокъсани групи... Та това е Ирландия от техния свят! Ето например въстанието на Верцинхеторикс, провалило се заради племенна вражда... Но какъв е този Литорн? Чакай! В неговия свят през ранното средновековие

Литва е била могъща държава: дълго време е отблъсквала набезите на немците, поляците и руснаците и почти до края на петнайсети век не е приемала християнството. Ако не е било съперничеството с германците, Литва сигурно е щяла да се разшири далеч на изток...

Въпреки свойствената за келтските наследници политическа нестабилност, този свят се състоеше от малко на брой, но големи държави. А това говореше за по-древна култура. Ако в неговия свят западната цивилизация бе възникнала от пепелищата на Римската империя някъде през шести век след Новата ера, то тук келтите вероятно са го направили доста по-рано.

Еверард взе да си припомня историята и падането на Рим, но засега не споделяше разсъжденията си с никого.

Колите приближиха дълга, каменна стена и спряха пред украсена с орнаменти врата. Шофьорите размениха няколко думи с въоръжените пазачи, облечени в ливреи и с тънки стоманени нашийници, вероятно знак, че са роби. Вратата се разтвори и колите продължиха по алеята, покрай дръвчета и шадравани. В самия ѝ край, почти на брега, се издигаше просторна къща.

Придружаващите подканиха с жестове патрулните да излязат и ги поведоха към къщата. Чуваше се шумът на прибой, под мъждукащата светлина на газовите фенери се виждаха дървените стени на сградата, боядисани в ярки цветове и украсени с изрязани от дърво драконови глави. Луната тъкмо бе изгряла и на светлината ѝ Еверард зърна товарен шлеп, който пътуваше съвсем близо до брега с щръкнал нагоре механичен комин.

От прозорците на къщата струеше жълта светлина. Робът портиер ги покани да влязат.

Отвътре стените бяха облицовани с фурнир, а подът бе застлан с дебели килими. Пресякоха вестибюла и се озоваха в мебелирана гостна. Тук висяха няколко картини в съвсем традиционен стил, а в огромната камина играеха пламъчета. Синит ап Сеорн и Дейдре седяха в креслата. Веднага щом патрулните влязоха девойката остави книгата и се надигна да ги посрещне. Тя се усмихна и им предложи да седнат. Сеорн пушеше пура с мрачен вид. Пророни няколко оскъдни думи и охраната мигом напусна. Един прислужник донесе вино и чаши.

Еверард надигна без подкана своята (превъзходно бургундско!) и попита направо:

— Защо сме тук?

Дейдре се усмихна ослепително.

— Този дом вероятно ще ви се стори по-приятен от затвора.

— Разбира се. Тук е красиво. Но първо искам да знам — ние свободни ли сме?

— Вие... — тя се поколеба, но в края на краищата надделя вродената ѝ искреност. — Тук сте гости, но не ви е разрешено да си тръгвате. Надяваме се, че ще склоните да ни окажете известна помощ, за която ще бъдете щедро възнаградени.

— Помощ ли? Каква?

— Покажете на нашите занаятчии и друиди как да направят оръжие и вълшебна каляска като вашите.

Еверард въздъхна. Безполезно беше да им обяснява каквото и да било. Те не разполагаха дори с нужните сечива, с които да изработят инструментите, необходими за целта. Но как да го внушиш на хора, които вярват в магии?

— Тази къща на чичо ви ли е?

— Не, моя — отвърна девойката. — Родителите ми умряха миналата година. Те бяха от богат и много знатен род, чиято единствена наследница съм аз.

Ап Сеорн отново се намеси. Дейдре млъкна и го изслуша разтревожено.

— Цял Катувелаунан знае за появата ви, а тук гъмжи от шпиони. Затова решихме да ви скрием.

Еверард настръхна при спомена за действията на вражеските агентури по време на Втората световна война в някои от по-дребните и неутрални държави, като Португалия, например. При заплахата от надвиснала война, тези тук ще са готови на всичко и няма особено да се церемонят с тях.

— За какъв конфликт говорехте?

— За контрола над Айсенийския океан, разбира се! В частност, над богатите острови, които ние наричаме Инис ир Лайонах. — Дейдре се надигна грациозно и посочи на картата Хаваите. — Литорн и западните съюзници (към които спадаме и ние) са изтощени от продължителните войни. В наше време главните сили са Хай Бразил и

Хиндураджан, които враждуват помежду си. В този конфликт са въвлечени и други, по-малки държави, защото не става въпрос толкова за надмощие, колкото за надпревара между две системи — монархията на Хиндураджан и теокрацията на слънцепоклонниците от Хай Бразил.

— А мога ли да попитам, каква е вашата религия?

Дейдрдре вдигна учудено вежди. Въпросът, изглежда, нямаше нищо общо с темата.

— По-образованите хора предполагат, че съществува Великия Ваал, който е сътворил малките богове — произнесе накрая тя. — Естествено, ние пазим и ценим древните култове, а също така почитаме и уважаваме чуждите върховни божества: Перкунас и Чернобог от Литорн, Вотан Амон от Симберланд, Брахма, Бога Слънце... По-добре да не ги гневим.

— Разбирам.

Ап Сеорн предложи пури и кибрит. Ван Сараук дръпна от своята и измърмори недоволено:

— Дявол да го вземе, защо историята се е променила така? И какво от това, че знам толкова езици — не мога да разговарям на нито един от тях? — Лицето му се проясни. — Ще помоля Дейдрдре да ме научи.

— Сам с нея? Никога! Чакай да ти разкажа какво научих — и той предаде накратко разговора.

— Хъммм — венерианецът разтърка брада. — Не е кой знае колко обнадеждаващо, нали? Но ако ни пуснат при катера, ще си плюем на петите. Защо да не се съгласим, на първо време?

— Те не са глупаци. Може и да вярват в магии, но не и в чистия алтруизъм.

— Странно как при подобна изостаналост са измислили двигателите с вътрешно горене.

— Това е лесно обяснимо. Именно по тази причина я попитах за религията. Келтите открай време са езичници. Юдейството, изглежда, е изчезнало, а будизмът не е оказал кой знае какво влияние. Както казва Уайтхед, средновековните представи за всемогъществото на Бог са изиграли важна роля в развитието на науката — именно от тях произлязла идеята за законосъобразността на природата. А Луис Мемфорд допълва Уайтхед с предположението, че механичният часовник най-вероятно е бил изобретен в манастир — за да се молиш

навреме. — Еверард се усмихна криво. — Странно е да ги споменавам. Та тук никога не е имало Уайтхед и Мемфорд...

— Още повече...

— Почакай. — Еверард се обърна към Дейдрдре. — Кога е бил открит Афалон?

— От белите? През 4827 година.

— М-м... откога започва летоброенето ви?

Дейдрдре вече не се учудваше.

— От сътворението на света. Тоест от датата, която ни дават философите. Преди 5964 години.

Което съвпаднаше със знаменитата дата на архиепископ Ашер — 4004 години преди Новата ера. Може би е съвпадение... но тази култура притежаваше определени семитски корени. Дори митът за сътворението на света в „Битието“ има вавилонски произход...

— А кога започнахте да използвате парата за вашите машини? — попита Еверард.

— Преди около хиляда години. Великият друид Бороим О'Фион...

— Ясно... — Еверард се обърна към Сараук. — Картината е горе-долу следната. Галите въобще не са били варвари. Те са възприели много от финикийските търговци, гръцките колонисти, а също така — в Приалпийска Галия, от етруските. Много енергично и предприемчиво племе, за разлика от флегматичните римляни, които никога не са се отличавали с особени интелектуални постижения. В нашия свят техническият прогрес е бил в застои до края на Средновековието, тоест, до окончателното разпадане на Римската империя. Но тук римляните слезли от сцената далеч по-рано. Евреите също, уверен съм в това. Мисля, че без балансиращото влияние на Рим, сирийците са надделели над макавеите — нещо, което едва не се е случило и в нашата история. Така юдейството е изчезнало в зародиш, вследствие на което християнството въобще не се появило. След разпадането на римската империя в Европа възтържествуваха галите. Започнали да пътешестват, строели все по-големи кораби и през девети век открили Америка. Не си давали зор с прогреса, та индианците скоро взели да ги настигат. Не само това, но туземците започнали да създават собствени държави и дори империи — такива като днешната Хай Бразил. През единайсети век келтите изобретили парната машина.

Изглежда вече разполагали и с барут — благодарение на контактите си с Китай. Стигнали и до други открития, но все по емпиричен път, без никаква научна основа.

Ван Сараук кимна.

— Сигурно си прав. Но какво е станало с Рим?

— Не зная. Засега. Във всеки случай, нашата критична точка се намира някъде там.

Еверард отново заговори на Дейдре.

— Може би ще се изненадате да научите, че мои сънародници са посещавали този свят преди 2500 години. Ето защо владее гръцки. Какво се е случило с вас след това — не знам. С удоволствие бих го научил от вас.

Лицето на девойката пламна от смущение.

— Ще се радвам да ви помогна, с каквото мога. А вие... ще ни помогнете ли?

— Не зная — отвърна неохотно Еверард. — Много бих искал, но не съм сигурен, че ще можем.

„Защото, в края на краищата, моята задача е да осъдя целия този свят на мигновена смърт.“

5

Отведоха Еверард в отредената му стая и там откри, че местното гостоприемство се простира твърде далеч. За съжаление бе твърде уморен да се възползва от прелестите ѝ, но се надяваше, че поне робинята, изпратена при Ван Сараук, ще остане доволна...

На сутринта стана рано. От прозореца си забеляза охраняващите ги часовои, но това не му попречи да се наслаждава на утринната свежест.

Двамата със Сараук слязоха едновременно за закуска, която се състоеше от бекон с яйца, печени филийки и кафе, достатъчно силно, за да прогони остатъците от съня. Дейдрдре им съобщи, че Ап Сеорн е отишъл в града на съвещание. Сякаш бе забравила снощните си страхове и разговаряше весело с тях. Еверард научи, че играе в драматичен състав и понякога представят класически гръцки пиеси. Освен това се увличаше от езда, лов, ветроходство, плуване...

— А вие? — попита тя.

— Какво?

— Искате ли да поплувате? — тя скочи от фотьойла (седяха на верандата, под един разлистен, червеникав клен) и взе да се съблича непринудено. Еверард дори долови звука от зейналото чене на венерианеца.

— Да тръгваме! — засмя се девойката. — Последният ще загуби сърцето на прекрасната дама!

Тя вече се плискаше сред сивите вълни на прибой, когато Еверард и Ван Сараук дойдоха разтреперани до брега. Венерианецът чак застана от мъка.

— На моята планета е топло, а предците ми са били индонезийци. Тропически червеи.

— Холандците също ли ги броиш за тропически червеи? — подсмихна се Еверард.

— Моите на време са се преместили в Индонезия.

— Добре, печелиш. Ти остани, а аз ще вляза...

— Дявол да го вземе! Щом тя го прави и аз мога! Ван Сараук изпробва водата с крак и отново взе да се вайка.

Еверард събра волята си в юмрук и, припомняйки си тренировките в Академията, скочи право в разпенените вълни. Дейдре започна игриво да го пръска. Той се гмурна, сграбчи я за стройните крака и я дръпна надолу. Поборичкаха се още няколко минути, после изтичаха в къщата, където ги чакаше горещ душ и чай. Посинелият Сараук се влачеше отзад.

— Танталови мъки — мърмореше недоволно той. — До мен е най-красивата девойка на всички времена и народи, а аз дори не мога да разговарям с нея, на всичко отгоре навиците ѝ са като на полярна мечка.

След като две робини разтриха тялото му с топли кърпи, Еверард се върна в гостната и седна до камината.

— Каква е тази рисунка? — попита той, като посочи герба на своята шотландска пола.

— Това са цветовете на моя клан — поясни девойката. — Докато сте в този дом, вие сте почетни гости и като такива принадлежите към клана ни, дори и да сте ни смъртни врагове. — Тя се усмихна малко нерешително. — Но се надявам, че между нас няма вражда.

Тези думи само засилиха унието му. Той си спомни задачата, която му предстоеше.

— Хайде да си поговорим за историята. Тази тема живо ме интересува.

Тя кимна, поправи златистата лента, която придържаше косите ѝ и свали от полицата един масивен том с кожена подвързия.

— Това е може би най-доброто издание за историята на света. В него ще намерим всички интересувачи ви подробности.

„И ще ми подскаже как да ви унищожа.“

Еверард седна на дивана до нея. Появи се прислужник, който поднесе закуската на количка. Кой знае защо храната му се стори съвсем безвкусна. Накрая Менс събра сили.

— Рим и Картаген воювали ли са помежду си?

— Да, на два пъти. В началото са били съюзници срещу Епир, но след това съюзът им се разпаднал. Рим спечелил първата война и се опитал да ограничи развитието на Картаген. — Девойката се наведе над разтворената книга като прилежна ученичка. — Втората война

избухнала двайсет и три години след приключването на първата и продължила... около единайсет години, макар че, след деветата година, когато Ханибал превзел Рим, бойните действия започнали да утихват.

„Аха!“ Новината за победата на Картаген, който знае защо, не зарадва особено Еверард.

Вероятно Втората Пуническа война (тук я нарекли Римска) или, по-точно, някоя решаваща битка от онова време, щеше да се окаже тъкмо онзи повратен момент. От любопитство и от страх да не прекрати преждевременно разговора, Еверард не се зае веднага да изяснява къде точно е станало отклонението. А и по-добре първо да се ориентира в обстановката.

— По-нататък?

— Картагенската империя присъединила Испания, южна Галия и горната част на италианския „ботуш“. След разпадането на италианския съюз в неокупираната част на полуострова настъпил хаос. Но продажните управници на Картаген също не могли дълго да се задържат на власт. Ханибал бил убит — прекомерната му честност била трън в очите на някой от силните на деня. По същото време Сирия и Парфия се скарали заради източното крайбрежие на Средиземно море. Парфия спечелила войната, но изпаднала под още по-силното влияние на елините.

Приблизително сто години след Римските войни в Италия нахлули германските племена (вероятно това били кимврите, заедно със своите съюзници тевтоните и амброните — в света на Еверард ги спрял Марий). Те опустошили Галия и прогонили келтите — първо в Испания, а сетне, с упадъка на Картаген, и в Северна Африка, където те възприели много неща от по-развитите картагенци.

Започнал продължителен период на войни и размирици, в хода на който Парфия все повече отслабвала, а келтските държави набирали сили. Хуните разбили германците в централна Европа, но на свой ред претърпели поражение от парфийците. Галите прогонили германците от всички техни земи, с изключение на Италия и Хиперборея (това вероятно бе Скандинавският полуостров). Развил се мореплаването, търговията с Далечния изток се разраснала — както през Арабия, така и покрай брега на Африка. И ето, че келтите открили южната част на Афалон, която в началото взели за остров, а когато слезли на брега, тутакси били прогонени от маите. Затова пък на север колонията на

Бритис не само се установила успешно, но и впоследствие извоювала независимостта си.

А междуременно Литорн изправял могъща снага. За известно време дори завзел значителна част от територията на Европа. Само западната ѝ част могла да се освободи и то след Стогодишната война. Тогава вече азиатските държави прогонили своите европейски господари, чиито сили били изтощени от продължителната война и започнали бързо да се развиват, докато на стария континент царял упадък.

Дейдрре се откъсна от книгата и попита.

— Да продължавам ли? Тук всичко е съвсем схематично.

Еверард поклати глава.

— Не, благодаря. — Помълча и добави. — Трябва да призная, че сте много честна в оценката за положението на вашата страна.

— Моите сънародници невинаги са склонни да наричат нещата с истинските им имена, но аз предпочитам да гледам истината в очите — отвърна Дейдрре. — Но разкажете ми за вашия свят — добави развълнувано тя. — Трудно е да се повярва в такова чудо.

Еверард въздъхна, прогони по-далеч угризенията и се зае с лъжите.

* * *

Нападението бе осъществено същия следобед.

Ван Сараук най-накрая възстанови поразклатеното си самочувствие и прилежно изучаваше афалонски. Хванати за ръце, двамата с Дейдрре обикаляха градината и преговаряха предметите, а после, за да изучат глаголите, извършваха различни действия. Еверард се влачеше по петите им, завладян от потискащото усещане, че е излишен. За да прогони това чувство, започна да обмисля различни начини, чрез които да си върнат хронокатера.

Насред безоблачното бледо небе сияеше жарко слънце. Листата на кленовете блестяха като ярки пламъци, вятърът гонеше жълтите листа по тревата. Един възрастен роб с бавни и спокойни движения почистваше градината с гребло. Младият часовой, индианец, стоеше в ленива поза до караулката, подпрял пушката си на рамо. В сянката на

оградата дремеха две едри овчарки. Картината бе толкова мирна, че с нищо не подсказваше наличието на враждуващи сили зад стените.

Но хората си остават хора навсякъде по света. Може би в тукашния свят те не притежават безжалостната и изтънчена жестокост на западните цивилизации. Би могло дори да се каже, че изглеждат странно непокварени. Но това едва ли компенсира липсата на стремеж към успех и усвояване на новото. Просто човечеството е обречено да се върти в един и същ порочен кръг: война, раждане на нова империя, разцвет, разруха и отново война. В неговия свят човечеството най-накрая бе разкъсало този кръг.

Може ли Еверард да взима подобно решение? Нима този народ няма право да съществува, също както и неговия?

Той стисна до болка юмруци. Твърде много бе поставено на карта и зависеше от действията на двамата патрулни. Ако трябва той да решава, тогава най-обикновените дреболии от живота и образите на най-близките му хора щяха да имат значение, а не някакво си абстрактно чувство за дълг.

Те заобиколиха къщата и Дейрдре посочи морето.

— *Аварлан* — произнесе девойката. Вятърът развяваше свободно разпуснатата ѝ коса.

— Това пък какво ли значи? — разсмя се Ван Сараук. — Океан въобще, Атлантическият океан или просто вода? Ела да видим — той я дръпна за ръката, а Еверард ги последва машинално. На около две мили от брега по вълните се носеше някакво параходче — издължено и явно бързоходно. Зад него, плющейки с криле, кръжеше развълнувано ято чайки. Еверард си помисли, че ако му бяха поверили охраната на къщата, сигурно щеше да постави в залива военен кораб.

Всъщност има и други, които могат да вземат решението — например патрулните, останали в доримска епоха. Някои от тях също ще се завърнат в своето време и като установят какво е станало...

Еверард застина неподвижно. По гърба му пробягаха ледени тръпки.

... Да, те ще се върнат, ще видят този нов свят и веднага ще се опитат да поправят грешката. И ако някой от тях успее, тукашният свят ще изчезне в миг от пространство-времето — а заедно с него и Еверард.

Параходчето беше съвсем близо до брега, от високия му комин излизаше дим и искри, а на носа блестеше позлатено изображение на змия. Еверард можеше да различи на палубата малка група хора и нещо бяло с крила, което се отдели от палубата и започна да набира височина. Планер! Последната дума на келтската аеронавтика.

— Красиво е — подметна Ван Сараук. — Сигурно имат и въздушни балони.

Пилотът хвърли въжето, което го свързваше с кораба, и се насочи към брега. Един от часовите извика предупредително. Още неколцина изтичаха от къщата. Слънцето хвърляше ослепителни отблясъци по цевите на пушките им. Корабът се носеше право към брега. Планерът се приземи и зарови нос в пясъка.

Караулният офицер изкрещя нещо и замахна на патрулните да се прибират обратно. Еверард зърна с крайчеца на окото озадаченото лице на Дейдре. Куполът в горната част на планера се завъртя с пронизително метално скърцане, от амбразурата изригна пламък и въздухът се разцепи от тъгнежа на топовен изстрел. Еверард се просна по корем, като по навик отбеляза, че куполът се върти ръчно. Ван Сараук последва примера му и дръпна за ръката Дейдре. Шрапнелният залп прокара пътека сред първата редица от тичащи зад тях афалонски войници. От търбуха на планера изскочиха мъже с мургави лица, чалми и саронги с веещи се поли. „Хиндураджанци“ — помисли си Еверард. Нападателят се разпръснаха и откриха ураганен огън по момчетата от охраната. Вместо да потърси прикритие, офицерът кресна нещо неразбираемо и се втурна напред. Еверард вдигна предпазливо глава и видя, че войниците атакуват нашествениците от планера. В този момент Ван Сараук скочи на крака, завладян от войнствена треска, но Менс го сграбчи за крака и го повали ловко до себе си.

— Пусни ме! — извика венерианецът.

По целия плаж, като в кървав кошмар, се търкаляха ранени и убити. Шумът от сражението сякаш стигаше до небесата.

— Лежи мирно, кретен! Нима не разбираш, че са дошли за нас? И без това оня безумен ирландец хвърли момчетата право срещу смъртта... само ти им липсваш.

Поредният взрив заглуши остатъка от думите му. Параходът бе застанал досами брега и от борда му скачаха още войници. Едва сега

афалонците осъзнаха, че са обградени от далеч по-многоброен и по-добре подготвен противник.

— Бързо! — Еверард скочи и задърпа Ван Сараук и Дейрдре. — Да изчезваме от тук, да се скрием някъде...

Изглежда ги бяха видели, защото в пясъка около тях засвистяха куршуми. Откъм къщата се носеха истеричните вопли на робите. Двете овчарки се нахвърлиха срещу неканените гости и тутакси бяха застреляни.

Заизмъкваха се, отначало пълзешком, а сетне на зигзаг, покрай стената и на пътя! Сигурно щяха да успеят, но Дейрдре се спъна и падна. Ван Сараук спря да ѝ помогне. Еверард също забави крачка и това им костваше свободата. Набързо ги обкръжиха.

Предводителят на тъмнокожите извика нещо на Дейрдре. Тя му отвърна с дързък и непокорен тон. Той се засмя зловещо и посочи с пръст парахода в залива.

— Какво искат? — попита на гръцки Еверард.

— Вас. — Дейрдре го погледна ужасено. — И двамата.

Тъмнокожият добави още нещо.

— Мен също — като преводачка... Няма да стане!

Тя скочи пъргаво и впи нокти в лицето на офицера. Еверард замахна и юмрукът му разби нечия челюст. Но съпротивата им не продължи дълго. Върху главата му се стовари дървен приклад и той скоро почувства, че го влачат по пясъка към парахода.

6

Нападателите изоставиха планера на брега, пренесоха своите ранени и убити на борда и параходът бързо се отдалечи от брега.

Еверард седеше на едно плетено кресло, загледан в смаляващия се бряг. Болката в главата му постепенно утихваше, успоредно с това се проясняваха мислите му. Дейрдре плачеше на рамото на Ван Сараук и той я успокояваше. Хладният вятър хвърляше ледени пръски върху лицата им.

От каютата се показаха двама бели и Еверард веднага усети, че вцепенението го напуска. Европейци! Той се огледа и чак сега забеляза, че лицата на моряците също имаха европоидни черти, а мургавият им тен бе само грим.

Той се надигна и внимателно разгледа новите си господари. Единият бе мъж на средна възраст с представителен, внушаващ уважение вид. Беше облечен в червена копринена риза и широки бели панталони, с каракулова шапка на главата. Лицето му бе гладко избръснато и имаше дълга, завързана на плитка коса. Другият бе по-млад: космат светлокос гигант, издокаран в мундир с медни копчета, бричове с гамаша, кожено наметало и явно декоративен шлем с рога. В поясите и на двамата бяха затъкнати револвери. Съдейки по държанието им, бяха най-старшите тук.

Еверард още веднъж се огледа. Земята почти се бе скрила от погледа и корабът завиваше на север. Двигателите работеха на пълна мощност, корпусът се тресеше заплашително и всеки път, когато заравяше нос във вълните, водни пръски заливаха цялата палуба.

Отначало по-възрастният ги заговори на афалонски. След това брадатият северняк направи опит с някакъв свършено непознат език, а след този явен неуспех, неочаквано произнесе:

— *Taelan thu Cimbrik?*

— Кимврийски? — Еверард, който знаеше няколко езика от германската група, опита да завърже разговор, но Ван Сараук вече бе

наострил холандските си уши. Притисната към него, Дейдрре се оглеждаше с разширени от уплаха очи.

— *Ja* — кимна Еверард — *ejn venig*. — Когато златокосият го погледна неуверено, той повтори на английски: — Малко.

— *Ah, aen litt. Godde!*

Гигантът потри доволно ръце и представи себе си и своя спътник.

— *Ik hdit Boerik Walfilason ok main gefreond neer erran Boleslav Arkonski.*

Еверард никога досега не бе чувал този език, не приличаше дори на кимврийски — ала въпреки това разбираше какво му говорят. Далеч по-трудно бе той да говори. Все пак реши да изпробва една смес от чутото и свои предположения.

— Какво, дявол ви взел, *arran thu* намислили? — попита заплашително той. — *Ik bin* човек *auf Sirius*, от звездата Сириус, *mit planeten* и *ням подобни*. *Пуснете ни _uns gebach* или *willen* вие дяволски, *_der Teufel* скъпо ще заплатите!

Бъорик Вулфиласон имаше огорчен вид. Той предложи да продължат разговора в неговата каюта заедно с Дейдрре като преводачка. Отведоха ги в неголям, луксозно обзаведен салон, но вратата остана отворена и пред нея стоеше часовая. Още няколко въоръжени мъже се навъртаха наоколо.

Болеслав Арконски се обърна към Дейдрре на афалонски. Тя кимна и той ѝ наля чаша вино. Девојката отпи и, изглежда, виното ѝ подейства успокояващо, защото гласът ѝ малко поукрепна.

— Ние сме в плен, Менслах. Шпионите им са узнали къде се намирате. Втора група има за задачата да отвлече вашата машина. И за нея знаят.

— Така и предполагам — поклати глава Еверард. — Но кои са те, в името на Ваал?

В отговор Бъорик се разсмя гръмогласно и надълго взе да се хвали с хитрия си план. Идеята била да остави впечатление, че нападателите са били хиндурджанци. А в действителност, една тайна спогодба между Литорн и Симберланд помогнала за изграждането на великолепна шпионска мрежа и сега плавали към лятната резиденция на литорнското посолство на Инис Ланголен (сиреч Нантъкит). Там

вълшебниците ще бъдат настоятелно помолени да разтълкуват своите вълшебства, а великите държави ги чака неприятна изненада.

— Ами ако откажем?

Дейдрде преведе отговора на Арконски дословно.

— Не ви съветвам да го правите. Ние сме цивилизован народ и ще ви заплатим добре за помощта — ще получите почести и злато, стига да ни я окажете доброволно. Но в случай, че откажете, ще бъдем принудени да ви заставим. Съществуването на нашите държави е поставено на карта.

Еверард плъзна внимателен поглед по лицата им. Бъорик изглеждаше смутен и неуверен, от предишната му напереност не беше останала и следа. Болеслав Арконски удряше по масата със свит юмрук, устните му бяха свити, а очите му сякаш казваха: не ни карайте да постъпваме по този начин, ние също имаме съвест.

Те, вероятно, бяха добри войници и бащи и обичаха да се събират на чаша бира, или да играят с приятели на зарове. Бъорик може би отглежда породисти коне в Италия, а Арконски селекционира нови видове рози на брега на Балтийско море. Но всичко това по никакъв начин не можеше да помогне на пленниците в този момент, когато две могъщи държави се бяха вкопчили за гушите.

Еверард се замисли, отдавайки дължимото на изкуността, с която бе проведена операцията по тяхното залавяне. Междувременно му хрумнаха някои идеи за по-нататъшното им поведение. Доколкото си спомняше, разстоянието до Нантъкит не беше никак кратко — ще плават поне още дванайсет часа. А това означава, че тези дванайсет часа са изцяло на тяхно разположение.

— Уморени сме — произнесе Менс на английски. — Може ли да си починем?

— Да, разбира се — отвърна с непохватна любезност Бъорик. — *Ok wir skallen gode gefreonds bin, nie* — нали ще бъдем добри приятели?

* * *

На запад залезът угасваше. Дейдрде и Ван Сараук стояха на палубата, загледани в морските простори. Трима въоръжени моряци,

свалили маскарадните си костюми и грима, ги охраняваха от мостика. Кормчията насочваше кораба с помощта на компас. Всички носеха топли, подплатени куртки — чудесна защита от северния вятър. Еверард жънеше успехи с кимврийския — не че го говореше добре, но събеседниците му поне можеха да го разберат. Впрочем, той предпочиташе да слуша Бъорик.

— Значи идвате от звездите? Това не го разбирам. Аз съм неук човек. Да беше волята ми, щях да се прибера в Тоскана и да си наглеждам чифлика, а светът да прави каквото му хрумне. Но всеки от нас, гражданите, има задължения пред държавата.

Изглежда, тевтонците бяха прогонили напълно латините от Италия, също както в света на Еверард бяха постъпили англите с британците.

— Мога да ви разбера — склони глава Еверард. — Странно, че толкова много хора воюват, след като само малцина искат война.

— О, но това е необходимо. И освен това — добави почти жално той, — та нали Картагалон окупира Египет — наше законно владение.

— Нищо ново под слънцето — въздъхна Еверард.

— А?

— Няма значение. Значи вие, кимврите, сключихте съюз с Литорн и се надявате да завземете цяла Европа и Африка, докато големите и могъщи държави се трепят на изток.

— Ни най-малко! — възрази възмутено Бъорик. — Ние просто възстановяваме своите законни, исторически, териториални права. Самият крал каза...

И така нататък, и така нататък. Еверард с мъка стоеше на крака — корабът непрекъснато се люшкеше.

— И все пак ми се струва, че си позволявате да се държите доста грубо и неучтиво с двама чуждопланетни вълшебници — подхвърли той. — Я си представете, че се ядосаме наистина.

— О, от деца сме защитени със специални заклинания срещу всякакви магии и вълшебства.

— А, така ли било...

— Наистина мечтая да ни помогнете доброволно. Ще бъда щастлив, ако мога да ви убедя в справедливостта на нашето дело, стига да ми отделите няколко часа.

Еверард поклати глава, обърна се и се приближи до Дейдрре. Лицето на девойката едва се различаваше в сгъстяващия се мрак, но в гласа ѝ прозвуча недвусмислен отънък на отчаяние.

— Надявам се, Менслах, че му казахте къде може да върви с неговите безумни планове?

— Не — отвърна твърдо Еверард. — Ще им помогнем.

Тя подскочи, като от плесница.

— Какво каза, Менс? — намеси се Ван Сараук.

Еверард преведе.

— Не! — възкликна венерианецът.

— Да! — рече Еверард.

— Но защо, божичко...

Еверард го сграбчи за ръката и произнесе с леден глас:

— Успокой се. Зная какво правя. Не можем да вземем ничия страна в този свят — ние сме против всички и колкото по-бързо го разбереш, толкова по-добре. Единственото, което ни е нужно сега, е да спечелим време. Поне за малко трябва да се престорим, че сме с тях. И да не си посмял да кажеш на Дейдрре.

Ван Сараук склони глава и се замисли.

— Хубаво — съгласи се мрачно накрая.

Лятната резиденция на Литорн бе разположена на южния бряг на Нантъкит, недалеч от едно рибарско селище, от което я отделяше висока стена. Архитектурата на посолството бе в същия стил, като сградите в самия Литорн — продълговати дървени къщи с извити като на наежена котка покриви. Дворът отпред бе застлан с широки мраморни плочи.

Еверард успя да хапне набързо, докато корабът влизаше в залива. В пристанището имаше друг, значително по-голям параход, край който се разхождаха сурови мъже с мрачен и свиреп изглед.

Арконски произнесе възбудено:

— Виждате ли, вече са докарали вашата вълшебна машина! Ще можете веднага да ни я покажете.

Като чу тези думи сърцето на Еверард заблъска още по-лудо.

Гостите, както настойчиво ги величаеха кимврите, бяха отведени в голяма стая, където Арконски склони коляно пред един идол с четири лица — същия този Свантевит, когото датчаните от другия свят дялаха от свещено дърво. В камината гореше огън, но Еверард не обръщаше внимание на нищо: очите му бяха приковани в хронокатера, лъснал в цялото си никелирано великолепие на няколко сантиметра от пода.

— Научих, че нашите са положили немалко усилия да се сдобият с това чудо в Катувелаунан — събщи Бъорик. — Дали сме доста жертви, но останалите са успели да се измъкнат от преследването.

Той докосна боязливо ръкохватката на катера.

— Тази каляска наистина ли може да ви достави във всяко място по желание на кочияша?

— Да — кимна Еверард.

Дейдре го погледна с презрение, каквото никога досега не бе изпитвал. Стоеше с високомерно изражение малко встрани, стараяйки се да подчертае невидимата стена между тях.

Арконски я заговори, сетне поиска да преведе казаното. В отговор девойката се изплю презрително в краката му.

Бъорик въздъхна и се обърна към Еверард.

— Бихме искали да направим малка демонстрация. Аз ще се кача с вас, но ви предупреждавам — револверът ми ще бъде опрян в гърба ви. Всеки път първо ще ми казвате какво възнамерявате да правите, иначе започвам да стрелям... Сигурен съм — побърза да добави той, — че ще си останем добри приятели.

Еверард кимна с привидно безразличие. Нервите му бяха опънати до краен предел, а дланите му се потяха обилно.

— Преди това трябва да прочета някои заклинания — обяви Менс. Очите му блестяха възбудено. Той хвърли поглед на пространствено-времения брояч. След това премести поглед към Ван Сараук, изправен под дулата на Арконски и още няколко войници. Дейдре седеше на същата пейка встрани от останалата група. Еверард премери на око разстоянието от хронокатера до пейката, вдигна ръце към небето и произнесе с напевен глас на темпорален:

— Ван, ще се опитам да те измъкна. Не мърдай от мястото си дори на милиметър — повтарям, на милиметър. Ще се наложи да те вдигна в движение. Ако всичко стане така, както съм го замислил, ще се върна точно една минута, след като се изпарим с нашия космат приятел.

Венерианецът седеше с абсолютно безизразно лице, но по челото му бяха избили едри капки пот.

— Много добре — добави Еверард на своя развален кимврийски. — Седнете отзад, Бъорик, а аз ще пришпоря моя вълшебен кон.

Светлокосият гигант кимна и се подчини. Още докато се наместваше зад кормилото, Еверард почувства опрения в гърба му пистолет.

— Кажете на Арконски, че след половин час се връщаме — подхвърли той през рамо.

Времето в този свят се измерваше почти като в техния — според древните вавилонски традиции. След като Бъорик преведе, Еверард продължи:

— Първо ще се появим насред океана и ще увиснем над него.

— Д-добре — въздъхна неуверено Бъорик.

Менс настрои бордовия компютър на хиляда фута височина и десет мили в източна посока, след това включи стартера.

Двамата седяха като вещици върху метла, вторачени в синьо-зеления простор на вълните, а в маранята се очертаваше далечния бряг. Силният вятър ги брулеше в лицата и Еверард неволно стисна седалката с колене.

— Е? — попита той. — Харесва ли ти?

— Това е... това е прекрасно. — Колкото повече Бъорик привикваше с обстановката, толкова по-стремглаво растеше ентузиазмът му. — Нашите въздушни балони са нищо. С такива машини ще можем да литнем в небесата над вражеската линия и да изпепелим с огън противника.

В тези думи Еверард най-сетне откри макар и слабо оправдание за това, което възнамеряваше да извърши.

— Сега ще полетим право напред и катерът ще се плъзга по въздуха — извика през рамо, а Бъорик нададе възторжен вик.

Той включи руля за маневриране. За няколко секунди катерът разви шеметна скорост, направи лупинг и излезе от него с остро пикиране. Предчувствайки какво ще стане Еверард едва се задържаше на седалката. Така и не разбра кога точно изпадна Бъорик — само с крайчеца на окото успя да зърне летящата като камък надолу човешка фигура. Дори това му стигаше да почувства съжаление. Патрулният въздъхна и намали скоростта, докато хронокатерът постепенно увисна неподвижно над водната повърхност. Все още го тресеше — ако Бъорик бе натиснал спуська, сега и той щеше да е там, долу... Междувременно го заглождиха угризения, но той ги прогони и се съсредоточи върху проблема със спасяването на Ван Сараук.

Нагласи пространствения програматор на един фут от пейката, където се намираха пленниците и зададе времето — точно една минута след отпътуването им с Бъорик. Дясната му ръка не се отделяше от таблото на програматора — предстоеше му да действа със светкавична бързина — а лявата, за всеки случай, остави свободна.

Дръжте си шапките, момчета! Излитаме!

Машината изникна във въздуха точно пред Ван Сараук. Еверард сграбчи венерианеца за ризата и го притегли към себе си в периметъра на пространствено-времето силово поле. В същото време дясната му ръка, извършила всички необходими настройки, вече натискаше стартера.

В металната повърхност на хронокатера рикошира куршум. За миг Еверард зърна разкривеното от ярост лице на Арконски. След това всичко изчезна и те се озоваха на затревен хълм, спускащ се към морето — две хиляди години по-рано.

Едва сега шокът от преживяното напомни за себе си — Еверард почувства, че губи сили и се отпусна върху таблото. Но бързо дойде на себе си, когато в ушите му отекна уплашен вик. Обърна се да провери какво става с Ван Сараук и зяпна от изненада...

Ръката на венерианеца все още обгръщаше талията на Дейдре.

* * *

Вятърът стихна, в морето се застигаха широки, пенести вълни, а по небето се носеха перести облаци.

— Не мога да кажа, че те осъждам, приятелю. — Еверард крачеше напред-назад покрай хронокатера, забол поглед в земята. — Но твоята постъпка несъмнено усложнява положението ни.

— А какво трябваше да направя? — попита венерианецът с болка в гласа. — Да я оставя на милостта на онези негодници, а след това да унищожа света, в който живее?

— Забрави ли хипноблока, който са ни въвели още в Академията? Без разрешение не можем да ѝ разкрием истината, колкото и да го желаем. Аз, лично, нямам подобно желание.

Еверард погледна девойката. Все още изглеждаше малко объркана, но очите ѝ блестяха възбудено, дори радостно. Вятърът развяваше косите ѝ и полите на дългата ѝ рокля. Тя разтърси глава, сякаш да прогони неприятен кошмар, изтича при патрулните и ги хвана за ръце.

— Прости ми, Менслах — бяха първите ѝ думи. — Трябваше да се досетя, че не си способен да ни предадеш.

Последва цял дъжд от целувки, на които, естествено, отвръщаше само венерианецът. Еверард, кой знае защо, си спомни за Юда.

— Къде се намираме? — попита ги тя. — Прилича на Ланголен, но е твърде безлюдно. Или може би това са Щастливите острови?

Тя заподскача на един крак и взе да танцува сред цветята.

— Може ли да се поразходим малко, преди да се върнем у дома?

Еверард въздъхна тежко.

— Дейдрре, боя се, че имам лоши новини за теб — рече той. Тя замръзна. Лицето ѝ изведнъж се смали. — Ние не можем да се върнем. Заклинанието, което използвах, ни спаси живота. Но то отрязва пътя ни назад. Нямах друг избор.

— И... никаква надежда? — Еверард едва долови гласа ѝ.

— Не — отвърна той, чувствайки влага в очите.

Тя се обърна и бавно се отдалечи.

Ван Сараук понечи да я последва, но се отказа и седна до приятеля си.

— Какво ѝ каза?

Еверард повтори.

— Според мен, това е най-добрият компромис — приключи той. — Не мога да я изпратя обратно в един свят, който ще спре да съществува.

— Прав си.

Известно време Ван Сараук седя, зареял поглед в морето. След това попита:

— Това коя година е? Преди или след Христа? Нали трябваше да напипаме ключовия момент. Какво ще кажеш да потърсим някой местен отдел на Патрула за помощ?

— Съгласен.

Еверард се изтегна на тревата и се загледа в небето. Чувстваше се буквално смазан от невероятното физическо изтощение след всичко, което бяха преживели.

— Събуди ме, като се върне Дейдрре — промърмори той. — Мисля, че ще успея, ако ми помогне.

Тя се върна със сухи очи, макар по лицето ѝ да личеше, че е плакала. Когато я попита дали ще помогне за тяхното спасение, момичето кимна.

— Разбира се. Сега животът ми принадлежи на тези, които ме спасиха.

— Да де, след като те забъркахме в тази история. Всъщност става дума само за някои исторически сведения. Чувала ли си, че човек може да бъде приспан и на сън да прави всичко, което му наредят?

Тя кимна неуверено.

— Веднъж видях да го правят знахарите-друиди.

— Няма да ти причиня никаква болка. Искам само да заспиш и насън да си спомниш всичко, което знаеш, дори онова, което отдавна си смятала за забравено. Ще стане бързо.

Дейдрдре бе толкова доверчива, че чак му стана съвестно. Използвайки методите, научени в Академията, той я въведе в дълбоко хипнотично състояние с пълно разкриване на паметта и извлече всичко, което някога бе чела, или чувала за Втората Пуническа война. Сведенията бяха напълно достатъчни за осъществяване на неговия замисъл.

През 219 година преди нашата ера Ханибал Барка, владетел на картагенска Испания, обсадил Сагунт. След осеммесечна обсада градът най-сетне паднал и това дало началото на отдавна замислената война с Рим. През първите дни на май 218 година пресякъл Пиренеите начело на армия от 90 000 пешаци, 12 000 конници и 37 слона, отдъхнал за кратко в Галия, а след това прехвърлил Алпите. Загубите му по пътя били огромни: в края на същата година до границите на Италия се доближили едва 20 000 пешаци и 6 000 конници. Въпреки това край река Тицин той срещнал и разгромил превъзходящия го по сила противник. Следващата година Барка провел още няколко кръвопролитни, но победоносни сражения с римляните и влязъл в Апулия и Кампан.

Апулийците, луканите, брутите и самнитите преминали на негова страна. Квинт Фабий Максим повел ожесточена война, която разорила Италия, но така и нищо не решила. По същото време Хаздрубал Барка спешно събирал в Испания нова войска и в 211-та пристигнал със свежи подкрепления. През 210 година Ханибал завзел и изгорил Рим, а към 207-ма и последните градове на някогашната империя били принудени да се предадат.

— Това ми трябваше — въздъхна Еверард и поглади блестящата коса на девойката. — А сега заспи, спи спокойно и се събуди с радост в сърцето.

— Какво ти разказа? — поинтересува се ван Сараук.

— Цял куп важни подробности. — Разпитът бе продължил близо час. — Едно нещо ми направи особено впечатление: макар прекрасно да познава историята на онази епоха, тя нито веднъж не спомена името Сципион.

— Кой е този? — наостри уши венерианецът.

— Публий Корнелий Сципион е командвал римската армия при Тицин. В нашия свят също го споходил неуспех — изгубил сражението. Но след това му хрумнала идеята да свърне на запад и да разруши базата на Картаген в Испания. Всичко свършило с това, че Ханибал се оказал напълно отрязан от своите поддържащи лагери, а малкото на брой подкрепления, изпращани от иберите, били унищожени по пътя. Именно синът на Сципион, който носел същото име и заемал висок военен пост, се превърнал в окончателен победител на Ханибал при Зама в Северна Африка. Оттам и името му — Сципион Африкански. Бащата и синът били най-добрите пълководци, с които някога е разполагал Рим. А Дейрдре дори не е чувала за тях.

— Значи...

— Доколкото си спомням, в нашия свят и двамата са участвали в сражението при Тицин, където по чудо избегнали смъртта. По време на отстъплението, превърнало се към края в паническо бягство, синът спасил живота на баща си. Няма съмнение, че в тукашната история и двамата Сципиони са загинали.

— Някой трябва да им е видял сметката — кимна Ван Сараук. В гласа му прозвучаха метални нотки.

— Пътешественик във времето — кимна Еверард. — Всичко друго отпада.

— Какво пък, напълно е възможно. Да проверим. Еверард отмести поглед от лицето на спящата Дейрдре.

— Да проверим — като ехо повтори той.

8

Завърнаха се в ловната хижа само половин час след като я бяха напуснали. Оставиха девойката на грижите на доброжелателната икономка, която знаеше гръцки, и събраха всички свои колеги. Малко след това през пространство-времето полетяха хронокапсули със запитвания и съобщения.

Отделите преди 218 година — най-близкият се намираше в Александрия в периода от 250-та до 230-та — „все още“ си бяха на местата и в тях работеха приблизително двеста агенти на Патрула. Но връзките с резиденциите от бъдещето, както се изясни не след дълго, бяха напълно прекъснати. Обезпокоените патрулни се събраха на съвещание в Академията през олигоцената. Присъстващите свободни агенти бяха равни по звание с колегите си, „закотвени“ към един или друг период, но за разлика от тях можеха да взимат самостоятелни решения.

Неочаквано и за себе си Еверард се озова в положението на председателстващ съвещанието, въпреки присъствието на няколко доста високопоставени офицери от Главното управление. Предстоеше им трудна и мъчителна работа. Мъжете, събрани тук, бяха овладели пространството и времето, владееха оръжието на боговете, но все пак си оставаха хора с присъщите им човешки недостатъци — инат, своеволие, раздразнителност.

Всички бяха единодушни, че станалото трябва да бъде поправено. Възникнаха опасения за съдбата на онези техни колеги, които, подобно, на Еверард и Ван Сараук, са се завърнали в бъдещи епохи, без своевременно да бъдат предупредени за промяната. Ако те не съумееха да се приберат в периода преди повратната точка, просто щяха да престанат да съществуват.

Еверард организира няколко спасителни експедиции, но се съмняваше в успеха им. Затова нареди на спасителите да се върнат до двайсет и четири часа по местното времеизмерване, ако сами не искат да се озоват в положението на бедстващи.

Тук обаче се намеси някакъв научен съветник. „Разбира се — заяви той — безусловен дълг на всички, които са оцелели, е да възстановят «първоначалната» линия на времето. Но съществува и дълг пред науката. Открити са блестящи и уникални възможности за изучаване на нова хронологична линия в историята на човечеството. Необходимо е да се извършат антропологични изследвания в течение на няколко години, а едва след това...“ Еверард с мъка прекъсна по-нататъшните словоизлияния. Не разполагаха с толкова много патрулни, за да поемат подобен риск.

Сформираха се няколко изследователски групи, които да определят точния момент и обстоятелствата, при които е станала промяната. Пламнаха ожесточени спорове за начина на действие. Еверард гледаше мъглата през прозореца и си мислеше, че саблезъбите тигри, в края на краищата, се справят далеч по-добре с проблемите си, отколкото техните маймуноподобни потомци.

Когато най-накрая всички групи и отряди бяха определени и изпратени по места, Еверард отвори бутилка уиски и двамата с Ван Сараук се натряскаха до забрава.

На следващия ден ръководството изслуша доклада на спасителите, завърнали се от различни епохи на бъдещето. Около десетина патрулни бяха спасени и евакуирани при различни обстоятелства, но поне още двайсет оставаха зад чертата. Далеч по-интересен бе докладът на разузнавателния отряд. Оказало се, че двама хелветски търговци се присъединили към Ханибал в Алпите и не след дълго напълно спечелили доверието му. След войната заели високи постове в Картагенската империя. Казвали се Фронтос и Химилко и практически те управлявали държавата и организирали убийството на Ханибал. Един от патрулните видял самите узурпатори и техните дворци — живеели в небивал разкош.

— Цял куп предмети и изобретения, за които в античните времена не са и помисляли — докладваше той.

Оказа се, че двамата са нелдорианци от 205-то хилядолетие.

Еверард кимна. Това беше епоха на разбойници и бандити, с които Патрулът неведнъж „вече“ си бе имал работа.

— Мисля, че всичко е ясно — обобщи той. — Няма никакво значение дали са били или не с Ханибал преди сражението при Тицин. Почти невъзможно е да ги заловим в Алпите, без да вдигнем излишен

шум, защото самите ние можем да станем причина за ново изменение на историята. Друго е по-важно — по всяка вероятност те са убили двамата Сципиони и следователно трябва да насочим усилията си към този момент.

Един англичанин от деветнайсети век, изключително компетентен в работата си, разгърна съставената от него карта на сражението, което беше наблюдавал с помощта на телескоп с инфрачервени лъчи.

— Римляните са разположени ето тук...

— Знам — прекъсна го Еверард. — Тънката червена линия. Критичният момент настъпил, когато войските им се обърнали в бягство, но и предшестващата я бъркотия може да ни бъде от полза. Какво пък, ще се наложи да обкръжим полето, но в самата битка трябва да вземат участие само двама агенти. Тези „търговци“ вероятно през цялото време ще бъдат нащрек, очаквайки евентуална наша намеса. Отделът в Александрия ще снабди мен и Ван Сараук със съответните дрехи.

— Но моля ви! — възрази англичанинът. — Предполагах, че съм достоен за честта...

— Не. Простете. — Еверард се усмихна с крайчеца на устните. — Пък и за каква чест говорите? Това е просто една възможност да си строшиш врата, при това с едничката цел да унищожеш един свят с хора като нас. Ще ида аз — приключи решително той. — Не зная защо, но ми се струва, че така трябва да стане.

Ван Сараук поклати глава.

* * *

Оставиха катера зад купчина изсъхнали клони и поеха право през бойното поле. Зад хоризонта, високо в небето, се рееха поне стотина хронокатера с въоръжени патрулни, но тук долу, сред свистенето на копия и стрели, това бе слаба утеха. Ниските облаци се носеха стремително под напора на хладния вятър, ръмеше студен дъждец — в слънчева Италия бе късна есен.

Докато си пробиваха път през купчините изкаляни, окървавени и мъртви тела, Еверард усещаше върху плещите си неимоверната тежест

на бронята. Носеше шлем с подборадник, нагръдник, затъкнат в пояса меч и широк римски щит на лявата ръка, а в дясната държеше парализатора. Ван Сараук, екипиран по същия начин, се влачеше отзад и хвърляше мрачни погледи изпод перата на сребърния центурионски шлем.

Екнаха тръби, задумкаха барабани, но се загубиха сред воплите на ранените, пръхтенето на възбудените коне и свистенето на стрелите. Само шепа командири и съгледвачи все още бяха на коне. Преди да открият стремената, боят започваше с конно сражение, но бързо се превръщаше в ръкопашна схватка между свалените от седлата ездаци.

Картагенците настъпваха, пробивайки си път през гъстите римски редици, а там, където бяха по-слаби, направо ги помитаха. По крилата се водеха ожесточени, но разпокъсани схватки, а малко по-назад, където бяха Еверард и Сараук, боят бе утихнал. Наоколо се въргаляха само трупове. Те ускориха крачка, догонвайки задните римски редици. Вече виждаха святкащите златисти нагръдници и бронзовите орли, а зад шлемовете и купчините убити победоносно се развяваха пурпурни знамена. И тогава, подобно на чудовища на фона на сивото небе, с вдигнати хоботи и тръбейки излязоха бойните слонове.

Войната винаги има едно и също лице, тя не е арена на храбреци, нито фигурки по прилежно изрисуваните карти, а викове, пот и кръв на бясно мятаци се в смъртоносния кръговрат хора.

Един измършавял тъмнокож карганески боец крещеше пронизително, опитвайки се да извади копието от корема си. Седящият до него римски селянин не му обръщаше внимание, впил поглед в окървавеното чуканче на своята отсечена десница.

Над полето кръжаха гарги в очакване на своя час.

— Побързай! — прошепна Еверард. — Размърдай се, за Бога! Отбранителната линия може да рухне всеки момент.

Гърлото му беше пресъхнало, той се огледа и затича към разветите знамена на Републиката. Помисли си, че винаги е бил за победата на Ханибал, а не на Рим. Имаше нещо отблъскващо в римляните — бяха студени и жестоки. И ето го тук, опитвайки се да спаси тъкмо Вечния град. Да, животът обича да поднася всякакви изненади.

Донякъде го утешаваше мисълта, че Сципион Африкански е бил един от малцината порядъчни пълководци, останали живи след войната.

Стоновете и крясъците се усилваха — римляните бяха отблъснати назад. Еверард видя нещо подобно на вълна, която се разбива в скала. Но се движеше не вълната, а скалата — с победни викове и нанасяйки страховити удари...

Той побягна. Покрай него, надавайки ужасени писъци, претича млад легионер. Друг сивокос римски ветеран плю на земята и продължи да се бие, докато не го посякоха. Картагенците настъпваха в изряден строй, под нечовешкия грохот на барабаните.

Ето там, отпред! Еверард съгледа пълководците, яхнали белите си коне, обкръжени от група римляни. Вдигнали високо бронзовите орли, те крещяха, но гласовете им се губеха сред всеобщата гълчава.

Застигна ги малка група легионери. Началникът им извика на патрулните:

— Ей, вие, насам! Сега ще им покажем колко струваме, кълна се в лоното на Венера!

Еверард поклати глава и продължи, без да се отклонява. Римлянинът се озъби гневно, вдигна меч и се нахвърли срещу него.

— Ах ти, страхлив...

Лъчът на парализатора го спря. Той се строполи в калта, останалите се отдръпнаха уплашено, озърнаха се и побягнаха. Картагенците бяха съвсем близо — плътна стена от щитове и копия, по които имаше кръв. Еверард дори успя да различи кървавата резка върху челото на един от тях и гърбавия нос на друг.

От шлема му отскочи копие. Той наведе глава и побягна. На пътя му се сбиха. Еверард искаше да ги заобиколи, но се спъна в един труп и падна. Върху него се стовари някакъв римлянин. Проклинайки всичко наоколо Ван Сараук разрови купчината тела и му помогна да се измъкне, но това му коства пробождане в рамото.

Съвсем наблизко, обкръжени от врага, хората на Сципион се опитваха безуспешно да отблъснат поредната атака. Еверард се надигна, пое си дъх и набързо оцени обстановката. През пелената на дъжда се виждаше група римски конници, които приближаваха с блестящи от влагата доспехи. Конете им бяха потънали в кал. Това,

вероятно, бе синът — самият Сципион Африкански, бързащ на помощ на баща си. Земята се тресеше под копитата им.

— Ето там!

Ван Сараук закрепя и замаха с ръка. Еверард напрегна очи. Дъждът се стичаше по шлема в лицето му.

Към мястото, където се биеха римляните, се насочваше далеч многобройна картагенска група. Предвождаха ги двама високи, с груби лица нелдорианци. Бяха облечени в същите доспехи като останалите, но в ръцете си всеки държеше дългоцевен пистолет.

— Насам!

Еверард рязко се завъртя и се втурна насреща им. Кожата на доспехите му скърцаше от напрежение.

Картагенците забелязаха патрулните, когато те бяха вече съвсем близко. Едва тогава някой от конниците нададе предупредителен вик, че идват двама обезумели римляни! Менс зърна презрителната усмивка върху лицето на брадатия войн. Един от нелдорианците вдигна бластера си.

Еверард се хвърли на земята. От мястото, където се намираше само допреди секунда, се вдигна синкава струйка дим. Той стреля от легнало положение и един от африканските коне подгъна крака. Отекна метален звън. Застанал широко разкрячен, Ван Сараук натискаше методично спусъка на ултразвуковия парализатор. Два, три, четири изстрела и ето, че по-близкият от двамата нелдорианци се свлече, а около Сципион се разгоря адска битка.

Ескортът на нелдорианците нададе ужасени викове. Очевидно познаваха добре силата на бластера, но невидимото оръжие, с което поразяваха Еверард и венерианеца, беше нещо ново за тях. Те се разбягаха, а нелдорианецът, който с мъка удържаше коня си, се завъртя с намерение да ги последва.

— Пиет, погрижи се за поваления — викна Еверард. — Трябва да го изтеглим нейде встрани и да го разпитаем.

Той скочи чевръсто, хвана един останал без ездач кон и се метна на седлото.

Зад него Публий Корнелий Сципион и синът му най-сетне бяха отбили атаката на картагенците и се присъединяваха към отстъпващата армия. Еверард препускаше през море от хаос. Не жалеше коня, но и нелдорианецът също пришпорваше бясно своя. Още малко и ще

напуснат бойното поле, а там върху престъпника ще се спусне дебнещият над облаците катер и всичко ще бъде решено.

Същата мисъл вероятно бе хрумнала и на нелдорианеца. Той обърна коня си и стреля. Еверард видя пламъка от изстрела и в същия миг почувства опарване по бузата. Нагласи парализатора на максимално широк обхват, насочи го и натисна спусъка, като продължаваше да се носи към целта.

Вторият изстрел попадна право в гърдите на коня. Коленете на животното се подгънаха и Еверард изхвърча от седлото. Тренираното му тяло смекчи удара от падането, той бързо скочи на крака и се хвърли срещу атакуващия противник. Парализаторът му се търкаляше някъде отзад заедно с трупа на коня, но нямаше време да го търси. Ако остане жив, ще го открие и прибере по-късно, още повече, че си бе свършил работа. Широкият лъч бе намерил целта. От подобно разстояние той естествено не можеше да предизвика максимално поражение, но нелдорианецът бе изпуснал бластера, а конят му се полюшваше със затворени очи.

Дъждът шибаше Менс право в лицето. Той се подхлъзна и в този миг престъпникът успя да извади меча от ножницата. Еверард на свой ред оголи оръжието си.

— Както желаете — произнесе той на латински. — Но един от нас ще остане на бойното поле.

9

Луната озаряваше планините и снегът по върховете им сияеше в бяло. Далеч на север се виждаше застиналата ледникова река. Някъде виеше вълк. Кроманьонците огласяха пещерите си с песни, но напевите им едва проникваха зад дебелите стъкла на верандата.

Дейдрдре стоеше в мрака. Самотен лунен лъч осветяваше лицето ѝ, обляно в сълзи. Когато Ван Сараук и Еверард я доближиха, тя ги огледа с почуда.

— Толкова бързо? — прошепна девойката. — Нали се разделихме тази сутрин?

— Бързо се справихме — отвърна Ван Сараук, изучил древногръцкия с помощта на хипноизлъчвател.

— Надявам се... — тя направи опит да се усмихне, — че вече сте свободни и ще можете добре да си починете.

— Да — кимна Еверард. — Вече сме свободни. Известно време мълчаха, загледани в снежните планини.

— Вярно ли е, че никога няма да се върна у дома? — тихо попита Дейдрдре.

— Боя се, че да. Нашите заклинания...

Еверард и Ван Сараук се спогледаха. Бяха получили официално разрешение да разкажат на девойката всичко, което сметнат за необходимо и да я отведат където и да било, стига да се чувства добре и да привикне бързо към новия живот.

Ван Сараук, естествено, настояваше, че това е само и единствено Венера, а Еверард бе твърде изморен, за да спори.

Дейдрдре въздъхна сърцераздирателно.

— Така да бъде — примири се тя. — Не смятам да погубвам живота си в напразни страдания. Сигурна съм, че в края на краищата Великия Ваал ще дари народа ми с щастие. Така ли е?

— Уверен съм в това — отвърна Еверард.

Едва сега почувства, че е на предела на силите си. Искаше само едно: да се добере до леглото и да заспи. Нека Ван Сараук ѝ разкрие

всичко и получи наградата.

Еверард му кимна.

— Сбогом, Пиет. Тя е твоя.

Венерианецът хвана девойката за ръка.

А Еверард реши, че е време да напусне сцената.

ГИБРАЛТАРСКИЯТ ВОДОПАД

Предполагаше се, че базата на Патрула във времето ще функционира тук не повече от сто години — до края на Изпълването. През това време постоянният състав щеше да е съвсем ограничен — неколцина учени и обслужващ персонал. Ето защо базата не беше голяма — къща и две служебни постройки.

Когато се озова в най-южния край на Иберия пет и половина милиона години преди своето раждане, Том Номура установи, че релефът на местността е далеч по-различен от този, който помнеше от уроците по география. Издигащите се плавно на север хълмове постепенно преминаваха в планинска верига, обхващаща целия хоризонт, прорязана от дълбоки клисури с тъмни мастилени сенки. Климатът беше сух, тропически: през зимата, макар и рядко, падаха проливни дъждове, затова пък лятно време рекичките се свиваха до немощни ручейчета, или съвсем пресъхваха, а тревата изгаряше до жълто. Дървета и храсти се срещаха рядко — изобилстваха трънаци, мимоза, акация, палми, папрат и орхидеи.

И въпреки това животът кипеше: в безоблачното небе се рееха лешояди и ястреби, безчет тревопасни пасяха в общо, неизброимо стадо — раирани като зебри дребни коне, първобитни носорози и донякъде напомнящи тапири жирафи. Понякога се срещаха и покрити с рядка козина мастодонти с гигантски, закривени бивни, малки зли очички и свиреп нрав — далечни прадеди на своите благородни потомци, слоновете. Имаше и хищници — саблезъби тигри, едри зъбати котки, хиени и шумни стада от маймуни, които вече правеха опити да стъпват на задните си крака. Мравуняците достигаха до шест фута височина.

Въздухът ухаеше на суха трева, нагорещена земя, изпразнения и кръв. Когато излезеше вятър, вдигаше гигантски облаци прах. Земята се тресеше под тропота на копита, цвърчаха птичи ята и се чуваше рев на зверове. С настъпването на нощта студът ставаше нетърпим, а в

ясното небе изгрываха толкова много звезди, че никой не забелязваше познати съзвездия.

Но така беше до скоро. Докато не започнаха големите промени. А сега бе дошъл редът на Гръмовното столетие. И когато то приключи, нищо вече няма да е както преди.

* * *

— Не, благодаря. Днес ще се поразходя, ще се поогледам. А вие се забавлявайте. — Менс Еверард погледна изпод вежди Том Номура и Филис Реч и се усмихна.

Номура дори беше готов да се закълне, че този плещест, леко побелял мъж с множество белези по лицето, му намигна шеговито. Двата не само бяха от една епоха, но дори и родината им бе една и съща. Разликата не бе кой знае колко голяма: Еверард бе завербуван в Ню Йорк през 1954-та, а Номура — в Сан Франциско от 1972 година. И да имаше някои дребни подробности, които да отличаваха тези дати, не бяха нищо повече от мехурчета върху разпенената повърхност на времето. Считано от завършването на Академията, биологичният живот на Том Номура не надхвърляше четвърт столетие, а Еверард не казваше колко десетилетия е добавил към възрастта си в странствания из времена и епохи. Но отчитайки подмладяващите процедури, на които редовно се подлагаха сътрудниците на Патрула, да се открие истинският им брой беше задача с повишена трудност. Номура имаше чувството, че заради многобройните си превъплъщения агентът му бе станал далеч по-чужд от родилата се две хилядолетия след края на двайсети век Филис Реч.

— Да тръгваме — подхвърли тя на Номура и дори тази груба фраза на темпорален прозвуча от устата ѝ нежно и мелодично.

Те слязоха по стълбите и пресякоха двора. По пътя срещнаха двама колеги, които ги поздравиха любезно, но Номура усещаше, че го правят главно заради девойката, Филис бе висока, стройна, с орлов профил, който издаваше сила, но първоначалното сурово впечатление се смекчаваше от големите зелени очи и чувствени устни. Дори безформеният сив комбинезон и високите ботуши не разваляха фигурата ѝ, нито загрозяваха грациозната ѝ походка.

Номура знаеше, че също не изглежда зле — гъвкаво мускулесто тяло, скулесто лице с правилни черти, мургава кожа, но редом с Филис се чувстваше някак неловко.

„А също така и незабележим“ — помисли си той. Беше само един новоизпечен патрулен, при това не оперативен агент, а научен сътрудник. „Как да разкрия пред една аристократка от епохата на Първия Матриархат, че съм влюбен в нея?“

До водопада оставаха още няколко мили, но във въздуха вече се носеше нестихващият грохот. Понякога Номура го оприличаваше на църковен хор. Дали беше плод на въображението му, или произтичаше от неуловимите вибрации, които се предаваха по земната повърхност?

Филис отвори вратата на гаража. Вътре имаше няколко хроноцикъла, напомнящи двуместни мотоциклети, но без колела. Оборудвани с антигравитатори, тези машини бяха в състояние да извършват скокове през няколко хиляди години. (Хроноциклите и техните пилоти бяха доставени тук благодарение на по-мощните хрономобили и хронокатери). Хроноцикълът на Филис бе оборудван с всевъзможна записваща апаратура. Том така и не успя да я убеди, че товарът надхвърля определените норми, а не му даваше сърце да доложи за това на началството. Тъкмо затова покани Еверард — разчиташе, че като старши по звание американецът ще забележи нарушението и ще направи забележка на приятелката му.

— Размърдай се — подхвърли тя през рамо. — Утрото скоро ще остарее.

Том седна на своя хроноцикъл, включи захранването, двамата с Филис се плъзнаха безшумно през вратата на гаража и литнаха. Като набраха височина, те преминаха в хоризонтален полет и се понесоха на юг, където река Океан се вливаше в Средата на Света.

Южният хоризонт, както обикновено, се губеше зад пелена от мъгла, а отгоре синееше небето. С приближаването им мътната завеса се вдигна и не след дълго увисна над тях. По-нататък светът изчезваше сред водовъртеж от сивкави вихри, ушите им заглъхнаха от оглушителния рев, по околните скали се стичаха ручейчета, прокарвайки безброй канали в земята. Толкова плътна бе тази хладна, солена мъгла, че дори да се диша бе опасно.

Гледката, която се откриваше от високо, караше дъха да секне — нагледно илюстрирана картина за края на една геологична епоха. В

продължение на половин милион години грамадната чаша на Средиземно море е била празна. Но ето че сега Херкулесовите врати се бяха разтворили и през тях нахлуваше Атлантика.

Разсичайки въздуха, Номура извърна поглед на запад към неспокойното, изпъстрено с пенести вълни безбрежно пространство. Виждаше и мястото, където водите на океана се устремяваха през наскоро появилата се цепнатина между Европа и Африка. Безброй течения се сблъскваха и завъртаха, губейки се сред хаоса, бушуващ между земята и небето. Стихията помиташе скали, изпълваше в миг долини и на много мили зад тях бе покрила целия бряг с ослепителна пяна. Яростен, снежнобял поток разсичаше двата континента на широчина осем мили, сияейки с изумруден блясък, а ревът и грохотът му отекваха надалеч. Пръските летяха толкова нависоко, че цялата Херкулесова врата бе скрита от непрогледна, влажна мъгла.

Ярките слънчеви лъчи рисуваха дъги в мъглата. Тук, на тази височина, шумът на реката бе като стържене на чудовищни воденични камъни и Номура съвсем ясно различи гласа на Филис в слушалките, когато девойката спря своята машина и вдигна ръка:

— Почакай. Искам да направя няколко снимки, преди да продължим.

— Не прекаляваш ли с тия твои снимки? — тросна се Том.

— Нищо не е прекалено там, където има чудо — отвърна с мек упрек тя.

Сърцето му подскочи. „Тя съвсем не е войник в пола, родена да властва над тези, които стоят по-долу от нея. Не е такава въпреки произхода и навиците си. Тя познава благоговейния ужас и красотата и... да-да, знае какво е усещал Господ Бог, когато е запретнал ръкави... — И си каза насмешливо: — Майчице, какви ги дрънкам!“

Задачата ѝ беше да направи аудио-визуален многодиапазонен запис на Събитието — от неговото начало до деня, след близо сто години, когато чашата ще се напълни и вълните ще залейт брега, където много по-късно ще пристигне Одисей. А това ще ѝ отнеме поне няколко месеца. („И на мен, на мен също, но толкова по-добре!“)

Всеки сътрудник мечтаеше да присъства поне за кратко на това грандиозно събитие: в Патрула вземаха само хора, които обичат приключенията. Но не всички можеха да пътуват в далечното минало, иначе щеше да стане твърде пренаселено в един сравнително малък

отрязък от време. Така че болшинството трябваше да се задоволи с разказите на другите. За настоящата задача бе избран човек с дарба на истински художник, способен не само да гледа и снима, но да възприема и улавя красивото и важното.

Номура помнеше колко бе изненадан, когато го назначиха за помощник на Филис.

Нима вечно страдащият от недостиг на работна ръка Патрул можеше да си позволи да държи на щат професионален художник?

След като отговори на онази не съвсем разбираема обява, премина цял куп непонятни тестове и научи това-онова за темпоралните пътешествия, Номура си зададе въпроса възможно ли е в Патрула да приемат полицаи и професионални спасители. Оказа се, че това всъщност е постоянна практика. Разбираше и оправдаваше също така необходимостта от административни и канцеларски работници, резиденти, историци, антрополози и, естествено, научни сътрудници, като него. Но няколкото седмици съвместна работа с Филис го убедиха, че и за художниците има място в Патрула. Човек не живее само заради храната и приключенията, нужна му е и красотата...

Филис презареди записващата система и извика:

— Напред!

Когато изви на изток, върху косите ѝ падна слънчев лъч и те засияха като злато. Том покорно я следваше.

* * *

Дъното на Средиземно море е с близо десет хиляди фута пониско от равнището на Световния океан. Колосалните водни маси преодоляваха този праг през един тесен пролив с дължина петдесетина мили. Десет хиляди кубически мили за година — сто водопада Виктория, хиляда Ниагари.

Но това е само статистика. А реалността бе рев на побеляла от пяна вода, скрита от пелена, срутваща се и разкъсвана земя, тресящи се планини. Хората гледаха и чуваха това чудо, усещаха вкуса и мириса му. Но не беше по силите им сами да разрешат проблема.

Навътре проливът се разширяваше, течението ставаше поспокойно, а водата придобиваше тъмнозелен цвят. Мъглата се

разреждаше, зад разпокъсаната ѝ завеса се мяркаха острови — досущ като кораби, заровили носове във вълните. По бреговете им все още кипеше живот, но само след стотина години повечето от тях ще бъдат проядени от ерозията, а растенията и животните няма да издържат рязката промяна на климата.

Защото Събитието ще премести историята на Земята от миоцена в палеоцена.

Те летяха все по-навътре, но шумът не отслабваше, дори се усилваше. Потокът тук вече не бушуваше, но отпред нарастваше някакъв тътен — сякаш идваше от огромна медна камбана. Той различи очертанията на носа, чиито жалки останки в далечното бъдеще ще се наричат Гибралтар. Отвъд него започваше водопадът с ширина двайсет мили, от който водата се спускаше в пропаст, дълбока пет хиляди фута.

С ужасяваща лекота потокът се откъсваше от обрива. На фона на мрачните урви и пожълтялата трева, водата изглеждаше изумрудено зелена и сияеше ослепително на слънцето. Долната част на водопада бе скрита в непрогледна бяла пелена, мятаща се в безкраен вихър. Още по-нататък водата образуваше широко езеро, разделяше се на множество реки, прокарваше каньони и се носеше все по-навътре в колосалната падина, обречена съвсем скоро да се превърне в морско дъно.

Водата гърмеше, ревеше и клокочеше.

Филис спря своя хроноцикъл. Номура увисна редом с нея. Намираха се на значителна височина и тук въздухът беше почти студен.

— Днес — обяви тържествено тя, — ще се опитам да уловя мащаба. Ще следвам потока до самия обрив, а след това ще пикирам надолу.

— Не се спускай твърде ниско — предупреди я той.

— Това си е моя работа — отрязва го тя.

— Не исках да ти се бъркам в работата. („А и кой съм аз? Плебей! Мъж!“) Направи го заради мен. — Номура дори трепна от собствената си глупост.

— Благодаря ти, Том. — Тя помълча за малко и добави: — Мъже като теб ми помагат да разбере колко неправилни са възгледите в епохата, от която идвам.

Винаги беше внимателна към околните. Може би за първи път почувства неудържимо влечение към нея, когато осъзна какви усилия полага, за да се отнася с него като е равен. Не ѝ беше никак лесно да признае (и тя, като него, бе новак в Патрула), подобно на мъжете от другите епохи, че притежава същите достойнства като тях и също така добре умее да ги използва.

Настроението ѝ рязко се промени.

— Размърдай се! — викна тя. — По-бързо! Още двайсетина години и от водопада нищо няма да остане.

Машината ѝ се стрелна напред. Номура спусна предпазителя на шлема и се устреми след нея, натоварен с касетки, акумулатори и прочие.

„Внимавай — шепнеше ѝ той, — внимавай, миличка, пази се!“

Филис се откъсна далеч напред. Стори му се, че следва комета — нещо стремително и ярко, носещо се косо над отвесното море с височина близо миля. Грохотът го оглушаваше, но за него не съществуваше нищо друго, освен тази светеца точка.

Едва на няколко метра над повърхността тя изправи хроноцикъла и го насочи към пропастта. Главата ѝ бе скрита зад стойката на видеокамерата, ръцете ѝ бягаха по клавишите на пулта, а с колене управляваше лоста. Предпазното стъкло се намокри от солени капки и Номура побърза да пусне чистачките. Хроноцикълът се тресеше и подскачаше под въздействието на мощни въздушни турбуленции. Ушите му бяха защитени от шума, но не и от рязката промяна в налягането и за миг остра болка прониза тъпанчетата му. Почти успя да догони Филис, когато хроноцикълът ѝ изведнъж сякаш обезумя, преобърна се наопаки, удари се в една двуметрова зелена вълна и изчезна в нея заедно с девойката. Собственият му вик потъна в тътена.

Том блъсна с юмрук скоростния лост и се устреми след нея. Стихията едва не го повлече в пропастта, но в последния миг инстинктът за самосъхранение надделя и той обърна машината. От Филис нямаше и следа. Пред него се издигаше непрогледна водна стена, отдолу скрита в облаци, а горе — изчезваща в равнодушната синева. Шумът го притискаше отвсякъде, сякаш чакаше мига, за да го разкъса на парченца.

Той се втурна обратно да търси помощ.

* * *

Навън бе горещо пладне. Изпепелената равнина изглеждаше напълно безжизнена и само в небето се рееше самотен лешояд. Всичко бе притихнало — освен далечния водопад.

Някой почука и Номура скочи от леглото. Ушите му още бяха заглъхнали и едва долови собствения си хриплив глас:

— Влизайте де!

Беше Еверард. Въпреки прохладата от климатика по ризата му имаше влажни петна. Между зъбите си стискаше незапалена лула.

— Е? — умоляващо попита Том.

— Както се опасявах. Нищо. Още не се е прибрала.

Номура рухна във фотьойла и забодя поглед в стената.

— Има и още — Еверард приседна на кревата и пружината изскърца под тежестта на тялото му. — Току-що пристигна хронокапсула. В нея се казва, че „агент Филип Реч не се е връщала в базата на своя регионално-времеви интервал от командировката в Гибралтар“. Никакви други сведения няма за нея.

— В нито една епоха?

— Това със сигурност могат да кажат само данелианците.

— Ами, попитайте ги!

— И мислиш, че ще отговорят? Забрави ли кои са те — свръхчовеци от далечното бъдеще, истинските основатели и ръководители на Патрула... Нима смяташ, че ние, простосмъртните, имаме право да ги питаме? Още малко и ще поискаш да узнаеш точния час на смъртта си. По-добре да не надничаш в бъдещето, Том. — Той въздъхна и гласът му поомекна: — Ако живеем достатъчно дълго, рано или късно ще надживеем всички, които са ни скъпи. Такава е съдбата на всеки човек, не само на тези, които работят в Патрула. Жалко, че се сблъска толкова рано с тази горчива истина.

— Да не говорим за мен! — възкликна Номура. — Какво е станало с нея? Това ме интересува в момента!

— Да... Мислих по твоя отчет. Струва ми се, че около този водопад въздушните потоци следват свои собствени закони. Което, впрочем, е съвсем естествено. Заради претоварването хроноцикълът ѝ

е изгубил управление. Въздушна яма, завихряне, моментно невнимание и машината се е врязала във вълните.

Том стисна зъби.

— Трябваше да я подсигурия...

Еверард поклати глава.

— Не се обвинявай напразно. Ти беше само неин помощник. Това, че е проявила невнимание...

— Дявол да го вземе, още можем да я спасим, а вие не разрешавате! — викна Номура.

— Престани! — прекъсна го Менс. — Млъквай веднага!

„Да не си посмял да кажеш, че патрулните биха могли да се върнат назад във времето, да я уловят в мрежа от силови лъчи и да я измъкнат от бездната. Или че аз бих могъл да я предупредя. Това не е станало — значи няма да стане. Не трябва да стане. Започнем ли да се ровим в миналото и да го променяме, ще го превърнем в настояще. И ако простосмъртният дори веднъж си позволи да се прави на Бог, тогава къде ще му излезе краят? Първо ще спасим тази девойка, след това — Линкълн, а някой друг в същото време ще се опита да помогне на южняците... Не, само Всевишният има право да властва над времето. Патрулът съществува, за да охранява това, което вече е история. Да поругаеш тази висша заповед, е все едно да поругаеш собствената си майка.“

— Извинете — промърмори Номура.

— Няма нищо, Том.

— Не, аз... аз си мислех... когато я видях да изчезва... че спасителният отряд би могъл да се върне в този, същия миг и да я...

— Напълно естествен ход на мисли за един новак. Но, както разбираш, ние не сме го направили. А и едва ли някой би ни позволил. Твърде опасно е. Нямаме право да рискуваме живота на хората от Патрула. Още повече, когато хрониките сочат, че подобен опит предварително е обречен на неуспех.

— И няма никакъв начин да заобиколим тази пречка?

— Поне на мен не ми е известен. Примири се със съдбата, Том. — Той се поколеба. — Мога ли... да направя нещо за теб?

— Не — отвърна с пресипнал глас Номура. — Оставете ме сам.

— Разбира се — каза Еверард и се надигна. — Запомни само, че не си единственият, който скърби за нея — добави Менс и излезе.

Когато вратата се затвори, Номура бе завладян от усещането, че шумът от водопада се приближава към него и нараства, нараства... Той втренчи невиждащ поглед през прозореца. Слънцето беше превалило най-високата си точка и бавно се спускаше към хоризонта.

„Трябваше да я последвам, незабавно.“

И да рискува живота си. Ами да — ако загинат, поне да бъдат заедно.

Не, това е безсмислено. Двама мъртви не правят един жив. А и как щеше да ѝ помогне без необходимото снаряжение? Постъпи правилно, като потегли веднага за помощ.

Само че помощта му беше отказана (от човек, или съдба — нямаше значение) и тя загина. Потокът я запрати в пропастта. Вероятно само се е изплашила — секунда преди да загуби съзнание, а след това сблъсъкът я е убил, разкъсал я е на части и ги е разхвърлил по дъното — същото това дъно, което някога, като млад офицер в Патрула, обичаше да кръстосва по време на отпуска. Тогава дори не знаеше коя е Филис. Господи, дано поне прахът му някога се смеси с нейния!

Въздухът се разтресе от далечна канонада и подът затрепери. Вероятно могъщата река бе сринала до основи поредната непристъпна каменна планина. С каква професионална гордост би запечатала тя този миг на лентата!

— Би запечатала ли! — извика Номура и скочи от фотьойла. — Ще го запечата!

* * *

Длъжен бе да се посъветва поне с Еверард, но се опасяваше (може би напразно — мъката и липсата на опит са лоши съветници), че Менс ще му забрани и ще го отзове. Имаше нужда от почивка, но вместо това предпочете стимулираща таблетка. Инструкцията изискваше първо да провери генератора на силовото поле, а едва след това да го монтира върху стойката на неговия хроноцикъл. При това да не го прави тайно.

Когато изкара машината от гаража, един патрулен го попита накъде е тръгнал. „Ще се поразходя“ — отвърна лаконично Том. Онзи

кимна съчувствено. Може би не знаеше за истинските му чувства към Филис, но загубата на близък другар винаги е тежка. Номура се отправи първо на север и едва след като базата се скри от погледа му, свърна към водопада.

Бреговете на потока не се виждаха. Хроноцикълът му бе обгърнат от облак пръски, напомнящ мътна, млечнобяла пелена. Лицевият предпазител оставаше прозрачен, но погледът му се губеше в мъглата, достатъчно разпокъсана на места, за да прозира гигантската водна стена. Шлемът пазеше ушите, но не можеше да омекоти чудовищните вибрации, които пронизваха цялото му тяло. Машината непрестанно се тресеше от въздушните вихри и Номура трудно я удържаше.

Но за да уцели нужния миг...

Той скачаше напред и назад във времето, проверяваше настройката и отново включваше стартера, търсейки сред мъглата собствените си размити очертания и още нещо...

Изведнъж ги зърна — две светли петънца високо в небето. Том видя как едното се стрелна надолу, блъсна се във водата и изчезна, потъна, а другото няколко секунди се мята наоколо, след което литна обратно. Прохладната солена мъгла го скри от самия него — та нали присъствието му не е било зафиксирано в онези проклети хроники!

Том се понесе напред, завладян от някаква непозната, стихийна сила, но успя да запази самообладание. Готов бе да прекара тук отреденото му биологично време, само и само да дочака своя миг. Страхът от смъртта, мисълта, че когато я открие, тя може да е вече мъртва — всичко това оставаше на заден план.

Хроноцикълът увисна само на метър от водната стена. Вихрите, погълнали Филис, се опитваха да издърпат и него. Но той беше нащрек, изплъзваше им се отново и отново — не само в пространството, но и във времето, за да може през онези фатални десетина секунди да държи под наблюдение целия този участък от водопада.

Във въздуха кръжаха поне двайсетина хроноцикъла. Номура не им обръщаше внимание. Това бяха само следи от неговите скокове във времето.

Ето там!

Недалеч от него, малко под повърхността, премина неясен тъмен силует, който явно следваше своя път към предначертаната гибел. Той завъртя рязко ръчката и силовото поле се затвори около изгубилата контрол машина. Но и неговия хроноцикъл бе повлечен към водата — генераторът нямаше достатъчно мощност, за да изтегли машината на Филис от бушуващата стихия.

Вълните почти го бяха погълнали, когато пристигна помощта. Отпърво два хроноцикъла, после три, четири... С общи усилия успяха да вдигнат машината на Филис над повърхността. Тялото на девойката бе увиснало върху предпазните колани. Но той не се хвърли към нея. Преди това скочи няколко пъти обратно в същата пространствено-времева точка — за да спаси нея и самия себе си.

Когато накрая останаха сами сред надбягващите се облаци, той освободи девойката, вдигна я на ръце и тъкмо се готвеше да подкара към брега, за да ѝ окаже помощ, когато неочаквано тя се размърда, ресниците ѝ трепнаха и само след миг на устните ѝ разцъфна усмивка.

И тогава Номура се разплака. Съвсем близо до тях с рев се стоварваше отвесно цял един океан.

* * *

Залезът, срещу който бе скочил Номура, също не бе запечатан от никакви хроники. Всичко наоколо се обагри в златисто. Водопадът пламтеше в огненото зарево, а ревят му се разнасяше надалеч под мъждукането на вечерницата.

Филис си подложи възглавница, облегна се уморено и се обърна към Еверард:

— Ако само се опитате да го обвините в нарушаване на устава или някаква друга подобна глупост, аз също ще зарежа проклетия ви Патрул.

— Не, не. — Еверард вдигна ръка, сякаш да се предпази. — Не ме разбрахте правилно. Само исках да кажа, че всички ние се озовахме в доста деликатно положение.

— Защо? — попита предизвикателно Номура, който седеше на стола и държеше ръката ѝ. — Никой не ми е забранявал да я спасявам, нали? Агентите са длъжни при всички обстоятелства да пазят своя

живот и живота на своите колеги, тъй като те представляват основния капитал на Патрула. От това не следва ли, че всеки подобен опит е напълно оправдан?

— Да, разбира се. — Еверард стана и пресече стаята. Подът закънтя под краката му и шумът надви дори грохота на водопада. — Победителите не ги съдят дори в по-строгите организации. Честно казано, Том, това, което днес си предприел, ти обещава блестящо бъдеще, можеш да ми вярваш. — Той се усмихна с крайчеца на устата, без да изважда лулата. — Позволи ми да изразя възхищението на един стар и опитен воин. Бил съм свидетел на много случаи, когато спасяването е невъзможно — добави Менс е мрачен вид. Спря и ги погледна. — Но нищо не бива да се оставя незавършено. А работата е там, че съгласно хрониките на нейния отдел, Филис Реч не се е връщала от тази командировка.

Ръцете им се сплетоха още по-здраво.

— Не, не се плашете — поклати глава Еверард с тъжна усмивка. — Том, помниш ли, веднъж ме попита защо ние, обикновените хора, не следим всяка крачка на своите приятели. Сега разбра ли защо? Филис Реч не се е регистрирала повторно в своето управление. Може и да е посещавала родния си дом, но ние не се интересуваме къде прекарват агентите свободното си време. — Той въздъхна. — Никой не може да ѝ попречи, ако реши да смени името си и да се премести в някое друго управление или отдел. Ще ви издам една тайна — няма да е първият подобен случай. И без това си имаме достатъчно проблеми. Като че ли това е единственият разумен изход.

Номура го разбра и неволно потрепери.

Филис го върна към реалността.

— И каква ще стана там? — попита тя.

Том осъзна, че това е моментът, който бе чакал цял живот.

— Имам една идея — възкликна той, прикривайки с мъка вълнението си. — Какво ще кажеш, ако ти предложи да станеш, например, госпожа Номура?

Издание:

Пол Андерсън. Патрул във времето

Американска, първо издание

Редактор: Катя Петрова

Оформление на корицата и предпечатна подготовка: „Камея
дизайн“

Формат 54×84/16. Печатни коли 15

ИК „Камея“, 1998

ISBN 954-8340-37-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.